

PEYGAMBERİMİZİN ÖRNEK AHLÂKÎ

MEHMED PAKSU

© NESİL

Peygamberimizin Örnek Ahlakı

Mehmed Paksu

Yayın Yönetmeni: Ali Erdoğan
Yayın Danışmanı: Metin Karabaşoğlu
Editör: Ömer Faruk Paksu
İç Tasarım: Nurullah Bilekli
Kapak Tasarımı: Kenan Bıyıklı
ISBN: 978-975-408-041-4
Baskı Tarihi: Nisan 2011

Sanayi Cad. Bilge Sk. No: 2 Yenibosna
34196 Bahçelievler - İSTANBUL
Tel: (0212) 551 3225
Faks: (0212) 551 2659
www.nesilyayinlari.com
nesil@nesilyayinlari.com
twitter.com/nesilyayinlari
facebook.com/nesilyayinlari

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak **Nesil Basım**
Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş.'ye aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

Dijital Medya Direktörü: Mahmut Güleç
Dijital Edisyon Editörü: Uğur Turan
Dijital Yayın Tarihi: Eylül 2011
Bu eserin e-kitap çevrimi **Nesil Digital** tarafından yapılmıştır.
www.nesildigital.com

Mehmed Paksu

**www.mehmetpaksu.com / iletisim@mehmetpaksu.com /
mehmetpaksu@gmail.com**

1953-2 Haziran arşamba-(20 Ramazan) Gaziantep'te doğdu.

1970-İlkokuldan sonra 5 yıl kadar özel dinî eğitim aldı.

1977-Gaziantep İmam Hatip Lisesi'nden mezun oldu.

1978- İlk yazısı günlük bir gazetede yayınlandı.

1980-Nesil Yayınları'nda editör olarak göreve başladı. 2000 yılına kadar 400'e yakın kitabı yayına hazırladı.

1981-İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu.

1982-Askerliğini Yedek Subay olarak yaptı.

1984-İlk kitabı İman Fedaileri yayınlandı.

1992-Moral FM'de hafta içi her gün yayınlanan Moral Kuşığı isimli programına başladı. Kesintisiz canlı yayınla devam eden programda, iman, ibadet, aile hayatı gibi başlıklar altında dinleyicilerden gelen dinî sorulara cevap veriyor.

2003-Dünden Bugüne Tercüman Gazetesi'nde köşe yazarlığına başladı.

2005-Bugün Gazetesi'nde köşe yazarlığına başladı.

2008-Bugün Gazetesi'nde her gün "Sırdaş" başlığı altında, okuyucularından gelen mahrem sorulara dinî kaynaklar ışığında cevaplar verdi. (Mayıs 2011)

Yurt içi ve yurt dışında çeşitli konularda yüzlerce konferans verdi. 2010 yılı Köşe Yazarı Medya Etik Ödülü aldı. Evli ve üç çocuk babasıdır.

YAYINLANAN KİTAPLARI

- İnanç ve İbadet İlmihali
- Kadın ve Aile İlmihali
- Kur'ân-ı Kerim ve Açıklamalı Meali (heyetle birlikte)
- Sahabiler Ansiklopedisi (heyetle birlikte)
- Büyük Rüya Tabirleri (Fatma Zehra Paksu ile birlikte)
- Nur Dede
- Nur Dede Anlatıyor 1-2-3-4
- Peygamberimizin Örnek Ahlâkı
- Peygamberimizden Günlük Dualar
- Peygamberimizin Ramazan'ı ve Oruçları
- Peygamberimizin Dilinden Hac ve Umre
- Peygamberimi Seviyorum 1
- Açıklamalı Dua Kitabı
- Açıklamalı Namaz Tesbihatı
- Cennete Koşan On Arkadaş
- Cep İlmihali
- İslam Büyüklerinden Gençliğe Sesleniş
- Gençlik İlmihali

- Kudüs ve Mescid-i Aksa
- Mühbarek Aylar, Günler ve Geceler
- Ölüm ve Sonrası
- Vesvese: Sebepleri ve Kurtuluş Yolları
- İman Hayata Geçince
- Olayların Kur'anca Yorumu
- İnsanı Uçuruma Götüren Sözler
- Küçülen Dünyanın Büyüyen Yaralarına Kur'an'dan Reçeteler
- Namaz Niçin ve Nasıl Kılınır?
- Kur'an'ı Nasıl Öğrenelim, Okuyalım, Anlayalım?
- Mahremiyet Okulu 1
- Yusufkar, Züleyhalar
- Mahremiyet Okulu 2
- Mutsuz Evlilikler, Boşanmalar
- Mahremiyet Okulu 3
- İhanetler, Cinsel Sorunlar

İçindekiler

Peygamberimizin Örnek Ahlakı

Jenerik

Mehmed Paksu

İçindekiler

O her şeyiyle güzel ve özel

Ahlâkta mükemmel örnek

Peygamberimizin ahlâkî özellikleri

Ahlâk sahasında büyük inkılâp

Peygamberimizin gençliği

Yakınlarının dilinden Peygamberimizin ahlâkı

Peygamberimizin tevazuu

Peygamberimizin hilmi ve yumuşak huyluluğu

Peygamberimizin hayâsı

Peygamberimizin coşkun merhameti ve şefkati

Peygamberimizin fakir ve kimsesizlere merhameti

Peygamberimizin yetimlere şefkati

Peygamberimizin kölelere şefkati

Peygamberimizin kadınlara şefkati

Peygamberimizin çocuklara şefkat ve sevgisi

Peygamberimizin hayvanlara merhameti

Peygamberimizin affı ve bağışlaması

Peygamberimizin ahde vefası
Peygamberimizin nezaketi
Peygamberimizin adâleti
Peygamberimizin vakarı ve sükûtu
Peygamberimizin şecaat ve cesareti
Peygamberimizin sabrı
Peygamberimizin şükrü
Peygamberimizin ticarî ahlâkı
Peygamberimizin anne-baba sevgisi
Peygamberimizin akrabalarına iyiliği
Peygamberimizin misafir sevgisi
Peygamberimizin şakaları
Peygamberimizin iltifatları
Düşmanlarının Peygamberimizin ahlâkını itirafları
Kaynaklar

O her Şeyiyle güzel ve  zel

PEYGAMBER EFEND M Z (A.S.M.)  ok özel ve çok güzel bir insandır.

Her Şeyiyle  zel, her yönüyle güzel, m kemmел ve seçkin bir rehberdir.

Peygamberimiz çok özel yaratılmış. İçi güzel, dıŖı güzel, yüzü güzel, kalbi güzel; güzeller güzeli...

Peygamberimiz kimseden ders almamıŖ, bir kelime de olsa kimseden bir Şey   renmemiŖ, ona her Şeyi bizzat Rabbi   retmiŖtir.

Peygamberimiz kimseyi örnek almamıŖ, hiç kimseyi taklit etmemiŖ, kimsenin peŖinden ve izinden gitmemiŖ.

Bunun içindir ki, Yüce Allah, Peygamberimiz hakkında, “Sen Bizim g zetimimiz altındasın” buyuruyor. (T r S resi, 48)

Peygamberimiz de “Rabbim bana edebi güzel bir surette ihsan etmiŖ, edeplendirmiŖ” sözleriyle edebin ve güzel ahlâkın tamamını Rabbinden aldığını dile getiriyor.

* * *

Peygamberimiz çok sevgili ve sevimli bir insandır. Onu en çok Rabbi sevmiŖ, “Habibim/sevdiğim/sevgilim” demiŖ.

“Habibullah/Allah’ın sevgilisi” olmuş ve sevgililer sevgilisi olarak anılmış.

Mü’minler de onu canlarından, kanlarından, eşlerinden, çocuklarından ve herkesten çok sevmişler.

* * *

Peygamberimiz her meselede, her konuda, her işte ve her şeyde örnek bir şahsiyettir.

Bunun için her konuda onu örnek alırız, onun izini takip ederiz, ona uyarız, ona bağlanırız.

Onu bize örnek olarak Allah seçmiş, onu örnek almamızı Allah emretmiş. Kur’ân diyor ki:

“De ki: Eğer Allah’ı seviyorsanız, bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın.” (Âl-i İmran Sûresi, 31)

Onu sevince, dediklerini yaparız, sünnetine uyarız, ahlâkını hayatımıza geçiririz.

* * *

Bu kitap vesilesiyle onun güzel ahlâkını ve örnek hayatını ne kadar çok insana tanıtır ve ulaştırabilirsek, kendimizi o kadar huzurlu ve bahtiyar sayarız.

“Hediyeleşin, birbirinizi sevin” hadisini hayata geçirirken, yakınlarımıza ve çevremize “kitap” hediye etmeyi bir alışkanlık haline getirirsek, daha faydalı ve kalıcı bir hizmete öncülük etmiş oluruz.

Yüce Rabbim, Onun ahlâkıyla bizi güzelleştirsın ve şefaatine nail eylesin.

Binler salât, binler selâm Onun üzerine olsun...

Mehmed PAKSU

Bahçelievler

Ahlâkta mükemmel örnek

BAZI GÜZEL HASLETLER VARDIR Kİ, her insan onlara sahip olmak, onları kendi hayatında yaşamak ister: Sabır, kanaat, cömertlik, tevazu, fedakârlık, cesaret gibi...

Çünkü bunlar ve benzeri güzel vasıflar, insana gerçekten “insan” olma özelliği kazandırır.

“Güzel ahlâk” adı altında toplanan bu güzel vasıfları “örnek insan” olarak en mükemmel şekilde yaşayan insan, Peygamber Efendimizdir (a.s.m). Onun ahlâkı o kadar yücedir ki, Cenab-ı Hak, ona hitap ederek şöyle buyurur:

“Hiç şüphesiz senin için bitmez tükenmez bir mükâfat vardır. Ve hiç şüphesiz sen pek büyük bir ahlâk üzerindesin.” (Kalem Sûresi, 3-4)

Yine Kur’ân’da Peygamberimiz için “Allah’ın Resulünde sizin için güzel bir örnek vardır” (Ahzâb Sûresi, 21) buyurularak, mü’minlerin, hayatlarının bütün safhalarında onu örnek almaları tavsiye ve emredilir. Çünkü onun ahlâkı bizler için en güzel örnek, onun yaşayışı, halleri, sözleri ve hareketleri en mükemmel modeldir.

Peygamberimiz de, “Ben ancak güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim” buyurur ve bu özelliğini, dünyadaki göreviyle bağlantılı olarak dikkat çekip bizlere anlatmaktadır.

Onun ahlâkı, Allah'ın övdüğü ve Kur'ân'ın öğrettiği temiz ahlâktır. Yüce Allah, İslâmı insanlığın imdadına gönderip Kur'ân'ı indirirken, İlahî prensiplerin uygulamaya geçişini hayatıyla gösterecek bir insan olarak Peygamberimizi seçmiştir.

Kur'ân'da anlatılan güzelliklerin tamamını Peygamberimizin şahsında görmek mümkündür. Sahabilerin, Peygamberimizin ahlâkı hakkında bilgi almak istemeleri üzerine, Efendimizin hanımı Hz. Âişe şu cevabı vermişti:

“Siz Kur'ân'ı okumuyor musunuz? Onun ahlâkı Kur'ân'dı.”

Peygamberimizin hayatında ve ahlâkında, her meslek ve seviyeden insan, örnek alacak yönler bulabilir. İnsan olarak onun hayatından alacağı sayısız fazilet ve güzellik yanında, kendi mesleğini ve toplumdaki yerini ilgilendirecek yüzlerce dersi de alabilir. Çünkü Peygamberimizin hayatı her yönüyle hepimize örnektir.

Meselâ, zengin bir insan, hicretten birkaç sene sonra bütün Arabistan'a hâkim olup çok büyük servetlere sahip olan ve hepsini ihtiyaç sahiplerine dağıtan Peygamberimizi kendisine örnek alabilir.

Sahipsiz, çaresiz ve kimsesiz insanlar; Mekke hayatı boyunca akla hayâle gelmeyen işkence ve baskılara maruz kalıp, üstelik bütün yakınları tarafından yalnız bırakılan, ama hiçbir biçimde dâvasından ve inancından taviz vermeyen bir Peygamberi kendine rehber alabilir.

Bir öğrenci; Allah tarafından Kur'ân âyetlerini vahiy yoluyla indiren Hz. Cebrail karşısında oturup Kur'ân'ı öğrenen

Peygamberimizi hayatına örnek alabilir.

Başarılı bir kumandan; Bedir ve Huneyn Savaşlarında düşmanı mağlûp edip, az sayıdaki mücahitleriyle beraber çok sayıdaki düşman karşısında büyük zaferler kazanan; Mekke'nin fethi sırasında muhteşem ordusuyla şehre girerken, mütevazı halinden, başını devesinin semerine eğecek kadar engin gönüllü ve vakar sahibi bir Peygambere bağlanabilir.

Çiftlik sahibi bir insan; fetihlerin hemen sonunda Hayber, Beni Nadir ve Fedek topraklarına sahip olduktan sonra o araziyi ıslah edip, en iyi şekilde ürün alacak kimseleri iş başına getiren, bir avuç toprağı olmayan Sahabilerine araziyi paylaştıran zeki ve âdil bir Peygamberden ders çıkarabilir.

Bir tüccar; hanımı Hz. Hatice'nin ticaretini işleten, ticarete alıp satarken doğruluktan ve dürüstlükten ayrılmayan, Suriye'ye, Busra'ya giden kafilenin en yücesi olan Peygamberimizin yaşayışını, ticarî ahlâkını rehber edinebilir.

Küçük yaşta yetim kalmış bir çocuk; ana rahminde altı aylıkken babasını kaybeden, altı yaşında annesinin ölümünü gören, bütün hayatı anasız babasız geçen, fakat daha sonra insanlığın övündüğü, Allah'ın en çok sevdiği insan, "inci gibi bir yetim" olarak sayılıp sevilen Sevgili Peygamberimizi örnek alabilir.

Aklı başında bir genç; gençlik yılları boyunca iffet, doğruluk, hayâ, edep timsali olan, amcası Ebû Talib'in koyunlarını otlatarak hayatını kazanan genç Muhammed'in (a.s.m.) hayatını kendisine rehber edinebilir. Çünkü onun yirmi beş yaşına

kadarki hayatı boyunca ve daha sonrasında herhangi bir çirkin hareketine, bir yalanına, hilesine rastlanmamıştır.

Halka nasihat eden bir vaiz; mescitte Sahabesine en güzel bir dille yol gösterici hakikatleri anlatan, tavsiye ettiklerini bizzat kendi şahsında mükemmel manada yaşayan, tek bir sözyle kabilelerin hidayetine vesile olan mürşid Peygamberi hatırlar, onu örnek alır.

Kısaca, her insan hangi şartlarda bulunursa bulunsun, hangi meslek ve sanatta çalışırsa çalışsın, sabah-akşam, gece-gündüz, her zaman ve her yerde Sevgili Peygamberimizi kendisi için güzel bir örnek olarak alabilir.

Öyle bir rehber ki, ona uyduğumuz zaman hayatımızın karanlıkları kaybolup, onun nuru sayesinde yolumuz aydınlanır, işlerimiz yoluna girer, hayatımıza bir düzen ve disiplin gelir.

Peygamberimizin hayatı, insanların meşgul olduğu ve karşılaştıkları her ihtiyaca cevap verebilecek güzel ahlâkın bütün kurallarıyla süslenmiş nurlu bir zincir gibidir.

Onun güzel ahlâkı, o nuru arayanların önüne nur serper. Onun hidayeti doğru yolu arayanlara bir kılavuz olur. Onun takdim ettiği şifalı su, ıssız ve kavurucu gaflet çöllerinde bocalayan şaşkın ruhlara bir âb-ı hayat yerine geçer. Ondan gelen ılık huzmeleri isyan ve günah bataklığında çırpınan zavallı insanların kurtuluşa ermelerine ve sahile çıkmalarına yardımcı olacak bir deniz feneri hükmüne geçer.

Peygamberimizin ahlâkî özellikleri

PEYGAMBERİMİZİN AHLÂKININ en önemli özelliği, Allah vergisi oluşudur. O bütün güzel vasıfları, çalışıp, emek verip, bir çaba sonucu kazanmış değildir. Onun ahlâkı Allah tarafından ihsan edilmiş, ikram edilmiştir. Yüce Allah onu insanların örnek alacağı kusursuz, eksiksiz ve seçkin bir şekilde yaratmıştır.

O dünyaya gözünü açıp kapayınca kadar hep aynı huy ve ahlâk üzerinde yaşamıştır. Ondaki güzel vasıflar yaratılışında mevcuttu. Onu eğiten, edep ve ahlâkın en üstün özellikleriyle süsleyen Yüce Rabbidir.

İşte bundan dolayı, onu kendisine örnek kabul eden insan, onu ne kadar taklit edebilirse, o kadar istifadesi fazla olur, o nurdan aldığı feyiz, o nispette çoğalır.

Peygamberimizin ahlâkının en belirgin özelliklerinden birisi de, insan yaratılışında var olan birbirine zıt ve ters huyları en mükemmel şekilde bağdaştırıp, bütün duyguların ideal noktasını bulmasıdır. Hiçbir şekilde aşırılığa kaçmadan, orta yola, doğruya ulaşmasıdır.

Peygamberimiz, herkesin arzu edip de bir türlü ulaşamadığı en üstün değerleri ve olgunluğu mükemmel bir şekilde hayatı boyunca ümmetine göstermiş, bütün insanlığın gözleri önüne sermiştir.

Bazı anlar olmuş, en cesur bir fedâi olarak, düşmanın kat kat üstünlüğüne hiç aldırmadan, binlerce düşmana tek başına meydan okumuştur. Ama bu halinde bile yumuşak kalpliliğini, merhametini geri bırakmamıştır.

Meselâ bir savaş sonrası, öldürülmüş olarak gördüğü düşman çocuklarına o kadar acımıştı ki, düşman da olsa çocukların öldürülmemesi gerektiğini, çünkü onların suçsuz ve Cennetlik olduklarını haber vermişti.

O, bütün insanlığın kurtuluşu ve İslâmın dünyaya yayılması gibi yüce bir gaye için zihnini yorarken; bu arada binleri bulan ve Arabistan'ın her tarafına dal budak salan ümmetinin halini ve işlerini düşünürken; çevresinde bulunan yoksul ve fakir Müslümanları hiçbir zaman unutmamış; kendi çoluk çocuğunu, onların eğitim ve ihtiyaçlarını da ihmal etmemiştir. Birincisini büyük görürken, öbürünü küçümsememiştir.

Bu kadar ağır ve sorumluluk isteyen bir görev üzerinde bulunduğu halde, o yine kendisini Rabbine vermiş, günün büyük bir kısmını ibadet ve zikirle geçirmiştir.

Kalbi her an Allah'a bağlıdır. Bu haliyle dünya ile ilişkisini kesmiş gibi görünse de, yine o dünyanın içindedir. Bütün işlerinde Allah'ın rızasını gözetmiştir.

Peygamber Efendimiz, dâva arkadaşlarını gözü gibi korumuş, onlara ana-babalarından görmedikleri şefkat ve yakınlığı göstermiş, kendi şahsına yapılan kötülüğü affetmiş, intikam almayı düşünmemiştir. Kendisini öldürmek için tuzak kuranları

yakaladığında serbest bırakmış, ama Allah düşmanlarını asla bağışlamamış, onların yakasını bırakmamıştır.

İçî bozuk, dıştan Müslüman gibi görünen münafıkların kalbine devamlı Cehennem korkusunu vermiş, âhiretteki acı hallerini hatırlatmıştır.

İslâm toprakları, güneyde Yemen’e kuzeyde İran ve Suriye sınırına dayandığı sırada Peygamberimiz, Arapların sultanı, Arabistan’ın hakimi idi. Savaş sonrası düşmanın bırakıp gittiği mallar ve ganimetler mescidin içini doldururken, en kıymetli mallar Müslümanların eline geçtiği halde, yine o kuru bir hasır üzerinde yatacak kadar engin ruhlu; içi ot dolu bir yastığa yaslanacak kadar mütevazı; her türlü imkân mevcutken, açlık sıkıntısı çekecek kadar kanaatkâr ve tok gönüllü idi.

Hz. Ömer’in “Bizans kralı ve İran şahı dünya nimetleri içinde yüzerken, Resulullah kuru hasır üstünde yaşıyor” diyerek ağlaması üzerine, Sahabisinin gönlünü hoş tutan yüce Peygamberimiz:

“Yâ Ömer, varsın, Kisra ve Kayser dünya nimetlerinden zevklerini alsınlar, keyif sürsünler. Âhiret nimeti bize yeter” diyerek tevekkül ve rızasını dile getiriyordu.

Peygamberimizin ahlâkı bir meleke halindeydi, öz olarak mevcuttu. Güneş nasıl ışık saçar, çiçekler nasıl rengi ve kokusuyla ortalığı Cennete çevirip burcu burcu kokular saçarsa; ağaçlar nasıl türlü türlü meyveler verir, yaratılışlarında var olanları ortaya çıkarırsa; Resul-i Ekrem Efendimizin ahlâkî hayatı da o şekilde normal bir seyir içinde cereyan ediyordu.

Öyle ki, her gören, Peygamberimizin o faziletle birlikte yaratıldığı kanaatine varırdı. Hiç kimse ondan o fazilete aykırı bir şeyin görüleceğine inanmazdı.

O her zaman muhtaçlara yardım eder; zayıfları korur; tatlı sözlü, güler yüzlü bulunur; izzet ve vakarını muhafaza eder; tevazu ve hoşgörüsünü hiç kimseden esirgemezdi.

Güneş nasıl ki, Allah'a inananın da, inanmayanın da üzerine doğarsa, Peygamberimizin dünyayı kaplayan şefkati de küçük-büyük, genç-ihltiyar, müslim-gayrimüslim herkese aynı şekilde yayılırdı.

* * *

Ahlâk sahasında büyük inkılâp

AHLÂK ALANINDA en büyük inkılâp ve değişikliği, Peygamber Efendimiz yapmıştır. Cahiliye Arapları inanç ve âdetlerine öylesine bağlı, körü körüne öylesine tutulmuşlardı ki, yüzyıllardır yapageldikleri alışkanlıklardan onları hiçbir kuvvetin ayırması mümkün değildi.

Vahşet, dehşet ve zulümde o kadar ileri gitmişlerdi ki, vahşi hayvanlara dahi yapılması hoş görölmeyen işkence ve eziyetleri göz kırpmadan savunmasız ve mazlum insanlara yapıyorlardı. Merhamet, şefkat ve acıma hisleri tamamen körelmiş, öz kızlarını canlı canlı toprağa gömecek derecede canavar kesilmişlerdi.

Fuhşun, işkencenin, her türlü rezilliklerin hiç çekinmeden yapıldığı bir karanlık devir yaşıanıyordu. Güçlü ve varlıklı kimseler zayıfları eziyor, kadınlar bir mal gibi alınıp satılıyor, faiz ve tefecilik bütün çeşitleriyle kol geziyor, içki su gibi içiliyordu. Adalet, insaf, vefâ, iffet gibi duygular unutulmuştu. Kendi uydurdukları manasız şeylere ve hurafelere öyle bağlanmışlardı ki, onları alışkanlıklarından vazgeçirecek, insanlığın tadını tattıracak İlahî bir güçten, bir Peygamber inkılâbından başkası düzeltemezdi.

İşte Peygamberimiz birkaç sene gibi kısa bir zamanda o geniş yarımadada vahşi, âdetlerine bağlı ve inatçı kavimleri, kötü ahlâk ve vahşi alışkanlıklarından kurtarıp, onları kökünden kazıyıp temizledi, yerlerine güzel ahlâk esaslarını yerleştirdi. Onları bütün dünyaya rehber ve medeni milletlere öncü birer şahsiyet haline getirdi.

Daha Hicrî birinci asırda yeryüzüne yayılan Sahabiler ve iman erleri insanlığa gerçek medeniyeti, fazilet ve ahlâk düzenini öğretiler. Fazilete dayalı maddî kalkınma ve medeni yükseliş bu vesileyle gerçekleşti.

Resul-i Ekrem Efendimizin öğrettiği ahlâk sayesinde yüz milyonlarca insan maneviyat iklimlerinde yükselerek hem dünya, hem de âhiret mutluluğuna erdiler. Pek çok muhtaç insanın imdadına koşarak hidayetlerine ve saadetlerine vesile oldular.

* * *

Peygamberimizin gençliği

PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUKLUĞU ve gençliği temiz ve iffetli bir şekilde geçmişti. Peygamberlikten sonra nasıl bir ahlâka sahipse, kırk yaşından önceki hayatı da öyle temiz ve nezihti. Halbuki gençlik yıllarını geçirdiği Mekke şehri, o zamanlar o kadar karışıktı ki, Mekkeliler arasında yaşayıp da cahiliye çirkinliklerine bulaşmamak âdetâ mümkün değildi.

İslâm öncesi Cahiliye döneminde dolandırıcılık, hile, aldatma, hak yeme, verdiği sözde durmama, hıyanet eksik olmuyor, çok basit bir iş gibi görölüyordu.

Peygamberimiz bu dikenli ve tehlikeli yollardan hiç yara almadan alnı ak, yüzü pak olarak kurtuldu. Başkalarına bulaşan kötü hallerden bütünöyle uzak kaldı. Çünkü Cenab-ı Hak onu Cahiliye devrinin her türlü mundarlıklarından, çirkinliklerinden nefret duyacak bir kabiliyette yaratmıştı.

Peygamberimizin gençliği, amcası Ebû Talib'in yanında ve onun himayesi altında geçti. Ebû Talib yeğeni için o zaman pek revaçta olan ticareti, meslek olarak seçmişti. Zaten kendisi de meşhur bir tüccardı.

Peygamberimiz amcası ile birlikte ticarî seyahatler yaparak tecrübesini arttırdı. Doğruluğu, alış verişindeki adaleti ve hakkaniyeti kısa zamanda çevresinde duyuldu ve meşhur oldu. O

zamanlar Arabistan'da doğru ve güvenilir kimselere sermaye verilir, ticaret yapılarak kârı paylaştırılırdı. Peygamberimize de buna benzer işler verilmiş, o da en doğru bir şekilde işini başarmıştı.

Verdiği sözde durmak ticarî hayatta en çok aranan bir vasıftı. Peygamberimiz, peygamberlikten önce de ahde vefalı ve güven duyulan, itimat edilen bir insan olarak tanınmıştı. Kendisi bu alanda örnek bir şahsiyet olarak biliniyordu.

Abdullah bin Ebi'l-Hamsa, Peygamberimizle olan ticarî bir hatırasını şöyle anlatmaktadır:

“Peygamberliğinden önce Resulullah Aleyhisselâmla birlikte bir alış verişte bulunmuştuk. Bu alış verişten kendisine biraz vereceğim kalmıştı. Onu, ‘Bulunacağın falan yere getireceğim’ diye söz vermiştim. Fakat verdiğim bu sözü iki gün unuttum. Üçüncü gün hatırlayıp sabahleyin gittiğim zaman onu yerinde buldum. Bana, ‘Delikanlı, sen beni sıkıntıda bıraktın. Ben şuracıkta üç gündür seni bekliyorum’ buyurdu.”

Peygamberimiz ticarî işlerinde hesabını doğru tutar, haksızlık etmezdi. Peygamberliğinden önce kendisiyle alışveriş yapmaktan çok memnun kalırlardı.

Bir gün Saîb adında bir zât Peygamberimizin huzuruna gelerek Müslüman oldu. Saîb, Araplar arasında tanınmış birisiydi. Sahabiler, Resul-i Ekrem'in yanında onu övmeye başladılar.

Bunun üzerine Peygamberimiz, “Saîb'i methetmeyin, onu ben hepimizden iyi tanırım” buyurunca, Saîb de, “Sana canım feda,

seninle ticarî arkadaşlık etmiştik. Hak hususunda hatır gönül tanımaz, zerre kadar riyakârlık göstermezdin” diye Peygamberimize olan hayranlığını ifade etti.

Peygamberimize peygamberlik vazifesi verilince Mekkeliler ona karşı tavırlarını değiştirdiler. Ona inanmaya yanaşmadılar. Aleyhinde konuşmaya, insanlara kötü göstermeye başladılar. Daha önce çirkin bir halini görmedikleri için sadece “şair, büyülenmiş” gibi ifadeler kullanarak çamur atmaya çalıştılar.

Zaten ona kötü bir şey isnad edemezlerdi ki... Çünkü sönük şahsiyetli, tanınmayan, bilinmeyen bir insan değildi. Araplar onu çok iyi tanıyorlardı. Mekke’de doğmuş, aralarında büyümüş, gözlerinin önünde yetişmişti. Bunun için onu yakından tanıyorlar, çocukluğunu, gençliğini çok iyi biliyorlardı. Kırk senelik hayatı, aralarında geçmişti.

Bu arada Peygamberimiz iman etmeleri için onlara davette bulunurken, Kur’ân diliyle onlara peygamberlikten önceki hayatını hatırlatıyor, imana gelmeleri için ikaz ediyor, şöyle diyordu:

“Bundan önce aranızda yıllarca bulundum, bunu düşünmez misiniz?” (Yunus Sûresi, 16.)

Peygamberimizin gençlik yıllarını siyer yazarları İbni Sa’d ile İbni İshak şöyle anlatıyorlar:

“Resulullah Aleyhisselâm gençlik dönemine girinceye kadar mertlik ve insanlık bakımından içinde bulunduğu toplumun en üstünü, ahlâkça en güzeli, soy sopça en şerefli, komşuluk haklarını en iyi gözeteni, yumuşak huylu oluşuyla en büyüğü,

doğru sözlülükte en yücesi, kötülükten ve insanları alçaltan huylardan uzak duruşta en önde olanıydı. Yüce Allah onda bütün iyi haslet ve meziyetleri toplamıştı. Bunun için o, kavmi arasında ‘el-Emin (güvenilir insan)’ unvanıyla anılırdı.”

Ne gariptir ki, Mekke müşrikleri Peygamberimize inanmadıkları, onu öldürmek için plânlar kurdukları sırada bile mallarını emanet olarak onun yanında bırakıyorlardı. Nitekim, hicretinden bir gün önce topladıkları gençlere, Peygamberimizi öldürmek için görev verdiklerinde, Peygamberimiz evine Hz. Ali’yi bırakarak yola çıkmıştı.

O sırada müşriklerin bazılarının malı Peygamberimizin yanında emanet olarak bulunuyordu. Peygamberimiz yola çıkmadan önce Hz. Ali’ye, sabahleyin emanetleri sahiplerine vermesini tembih ediyordu.

Dostun da, düşmanın da güvendiği, emniyet ettiği, takdir ettiği tek insan; hiç şüphesiz, Resul-i Ekrem Efendimizdi.

* * *

Yakınlarının dilinden Peygamberimizin ahlâkı

PEYGAMBERİMİZ HİÇBİR HALİNİ insanlardan gizlememiş ve saklamamıştır. Çünkü, onun her hali Sahabiler için bir örnek oluşturuyordu.

Bunun için Sahabiler, Peygamberimizin her halini, her hareketini ve sözünü takip ediyor, öğrenerek zaptetmeye çalışıyorlardı. Bilemedikleri veya tereddüt ettikleri hususları da bizzat sorarak öğreniyorlardı. Bundan dolayı, Peygamberimizin bütün hayat safhaları Sahabilerce bilinmekteydi.

Günümüz Müslümanı her hususta, en mahrem konulardan, toplumu, devleti ve bütün dünyayı ilgilendiren meselelere kadar Peygamberimizden bir örnek bulabilir, yol gösteren bir nümune, aydınlatıcı bir ışık görebilir.

Peygamberimizin güzel ahlâkını, insanlarla olan ilişkilerini, onun en yakınlarından ve kendisini bir gölge gibi takip eden Sahabilerinden öğrenmekteyiz.

Peygamberimizi en iyi tanıyan ve bilenler; hanımları, hizmetinde bulunan kimseler ve yakın arkadaşlarıdır. Meselâ, on beş yılı peygamberlikten önce olmak üzere yirmi beş yılı Peygamberimizle birlikte geçen onun vefakâr ve fedakâr hanımı

Hiz. Hatice'den, özet olarak Peygamberimizin şahsiyet ve karakterini öğrenmekteyiz.

Hazret-i Hatice, Peygamberimize ilk olarak vahiy gelir gelmez hiç tereddüt etmeden inanmış, Peygamberimizin üzerindeki telaşı görünce de teskin etmiş, merak ve endişesini gidermişti.

Hiz. Hatice, Peygamberimizi şöyle teselli ediyordu:

“Allah, seni kat'iyen utandırmaz. Çünkü sen akrabalarına iyi davranır, çaresizlerin yardımına koşar, yoksulu himaye eder, mazlumun elinden tutar, misafirlere ikram eder, hak yolunda musibete uğrayanları gözetir bir insansın.”

Dokuz sene Peygamberimizle birlikte hayat geçiren Hiz. Âişe, Hiz. Hatice'den sonra Peygamberimizin en çok sevdiği hanımıydı. Peygamberimizin aile hayatını ve şahsi özelliklerinin pek çoğunu Hiz. Âişe'den öğreniyoruz. Hiz. Âişe ise, Peygamberimizin ahlâkını şöyle anlatıyor:

“Resulullah'ın (a.s.m) ahlâkı Kur'ân'dı. Resulullah, şahsı için hiçbir zaman kin tutmaz ve intikam almazdı. Bir şeye kızarsa, ona, Kur'ân kızdığı için kızardı. Bir şeyi beğenirse, Kur'ân onu beğendiği için beğenirdi.

“Resulullah iki şeyden birisini tercih edecek olsa, muhakkak onların en kolay olanını seçerdi. Şayet o kolay olan şey günah bir şey ise, Resulullah ondan da insanların en uzak duranı olurdu.

“Ne kötü söz söyler, ne de kimseye kötülük etmek isterdi. Resulullah konuşurken sözleri birbirine ulamaz, uzatmazdı. Sözü ayıra ayıra söyler, dinleyenlerin gönüllerine sindirirdi. Bir şey

anlatırken de kelimeleri tane tane söylerdi. O kadar ki, isteyen onları sayabilir, ezberleyebilirdi.”

Küçük yaştan itibaren Peygamberimizin terbiyesi altında bulunan, peygamberliğinden sonra da her zaman ve her an onunla birlikte bulunan ve mübarek neslinin devamına vesile olan Hz. Ali ise Sevgili Peygamberimizin ahlâkî güzelliklerini şöyle sıralıyor:

“Peygamber Efendimiz her zaman güler yüzlü, yumuşak huylu ve engin gönüllü idi. Asla asık suratlı, katı kalpli, kavgacı, şarlatan, kusur bulucu, dalkavuk ve kıskanç değildi.

“Hoşlanmadığı şeyleri görmezlikten gelir, kendisinden beklentisi olan kimseleri hayâl kırıklığına uğratmaz ve onları isteklerinden bütünüyle mahrum etmezdi.

“Üç şeyden titizlikle uzak dururlardı: Ağız kavgası, boşboğazlık ve faydasız şeyler. Şu üç husustan da titizlikle sakınırlardı: Hiç kimseyi kötülemezler, kınamazlar ve hiç kimsenin ayıbı ve gizli yanlarını öğrenmeye çalışmazlardı.

“Sadece faydalı olacaklarını ümit ettikleri konularda konuşurlardı. Peygamberimiz konuşurken meclisinde bulunan dinleyiciler, başlarının üzerine kuş konmuşçasına hiç kımıldamadan kulak kesilirlerdi. Kendileri susunca da, konuşma ihtiyacı duyanlar söz alırlardı.

“Sahabiler Peygamberimizin huzurunda konuşurlarken asla ağız dalaşında bulunmazlardı. İçlerinden birisi Peygamberimizin huzurunda konuşurken o sözünü bitirinceye kadar hepsi de can kulağıyla konuşulani dinlerlerdi. Peygamber Efendimizin

katında onların hepsinin sözü, ilk önce konuşanın sözü gibi ilgi görürdü.

“Sahabilerinin güldüklerine kendileri de güler, onların hayret ettikleri şeylere kendileri de hayretlerini ifade ederlerdi.

“Huzurlarına gelen gariplerin kaba saba konuşmaları ile yerli yersiz sorularının yol açtığı tatsızlıklara sabrederlerdi. Sahabiler ise onların gelip soru sormalarını çok isterlerdi.

“Peygamber Efendimiz, ‘İhtiyacının giderilmesini isteyen birisiyle karşılaştığınız zaman ona yardımcı olunuz’ buyururlardı.

“Peygamberimiz ancak yapılan iyiliğe denk düşen ve fazla dalkavukluğa kaçmayan övgüleri kabul eder, haddi aşmadığı sürece hiç kimsenin sözünü kesmezdi. Şayet huzurlarında haddi aşacak şekilde konuşulursa o zaman ya konuşanı susturmak, ya da meclisten kalkıp gitmekle ona engel olurlardı.”

Hz. Hatice’nin ilk kocasından olan oğlu Hind bin Ebi Hale –ki bu zat aynı zamanda Peygamberimizin üvey oğludur– Hz. Hasan’ın isteği üzerine Peygamberimizin üstün vasıflarını şöylece dile getirmektedir:

“Resulullah daima düşünceli idi. Onun susması konuşmasından uzun sürerdi. Lüzumsuz yere hiç konuşmazdı. Konuşmaya başlarken de, sözü bitirirken de, Allah’ın adını anardı. Sözleri hak ve doğru olup, birçok manaları veciz bir şekilde az sözle ifade ederdi. Konuşurken ne fazla, ne de eksik söz kullanırdı. Hiç kimsenin gönlünü kırmaz, kimseyi hor görmezdi. En ufak bir nimete bile saygı gösterir, hiçbir nimeti basit görmezdi. Bir

nimeti ne hoşuna gittiği için över, ne de hoşlanmadığı için yererdi.

“Dünya işleri için kızmazdı. Fakat bir hak çiğnendiği zaman öyle bir kızardı ki, o hak yerini buluncaya kadar öfke ve gazabını hiçbir şey, hiçbir kimse önleyemezdi. Buna karşılık, Resulullah, kendi şahıslarına ait bir mesele hakkında kimseye kızmaz ve intikam almayı düşünmez, aksine hilm ve kerem sahibi olarak, kötülük edene iyilikle mukabele ederdi.

“Kızdığı zaman hemen kızgınlıktan vazgeçer ve kızdığını belli etmezdi. Neşelendiği, ferahlandığı zaman gözlerini yumardı. En fazla gülmesi tebessümdü. Gülümserken de mübarek dişleri parlak inci taneleri gibi görünürdü.”

Yine dokuz yıl kadar hizmetinde bulunan Hz. Enes bin Malik de Peygamberimizin bir güzelliğini şöyle açıklamaktadır:

“Resulullah, insanların en lütuflu olanı idi. Soğuk bir günün sabahında bile bir kölenin, bir cariye, bir çocuğun getirdiği su ile abdest alır, onları geri çevirmezdi. Kendisinden bir şey soranı can kulağıyla dinler, soru soran ayrılıp gitmedikçe Resulullah onu terk etmezdi.

“Birisi Resulullah’ın elini musafaha etmek için tutsa, tutan kimse Peygamberimizin elini bırakmadıkça Resulullah onun elini bırakmazdı.”

Peygamberimizin vahiy katibi Zeyd bin Sabit’in yanına birkaç zat gelerek, “Ey Zeyd, Peygamberin (a.s.m) hal, hareket ve sözlerinden bize haber verir misiniz?” diye sordular.

Zeyd bin Sabit de şöyle anlatmaya başladı:

“O Yüce Resulden size ne haber vereyim? Siz eğer onun bütün hal, tavır ve sözlerinden sual ederseniz, o öyle bir denizdir ki, sahili yoktur. Fakat bazı hallerinden size bahsedeyim:

“Ben Resul-i Ekremin komşusu idim. Kendisine bir vahiy geldiği zaman bana birisini gönderirdi. Ben de huzuruna gider, indirilen vahyi yazardım. Biz huzurlarında dünya işlerinden bahsetsek, kendisi de bizimle beraber dünya işlerinden bahsederdi. Biz âhiret işlerinden bahsetsek, bizimle beraber âhiretle alâkalı meselelerden konuşurdu. Biz yemeğe dair konuşmaya başlasak, bizimle beraber yemek hususundaki bu sözlere katılırdı.”

İşte bütün bunlar, Peygamberimizin (a.s.m) en yakınları olan şahsiyetlerin onun hakkındaki düşünceleri, müşahedeleridir. Peygamberimizin her hareketine ve davranışına dikkat ederek onu rehber almaya çalışan mümtaz zatların kalp ve gönüllerinden doğan şehadetleridir.

* * *

Peygamberimizin tevazuu

ENGİN GÖNÜLLÜ OLMAK, hakka boyun eğip kabul etmek gibi manalara gelen tevazuun en makbul olanı, yaltaklanmadan ve zillete düşmeden, ölçülü ve itidalli bir şekilde bulunmaktır.

Kibir ve gururun zıddı olan tevazu ancak bu iki kötü huyun yenilmesi sayesinde kazanılır. Herkesi kendi nefsinden üstün görmek, dış görünüşüne bakarak kimseyi küçümsememek, fazla lükse ve gösterişe varmadan kolay ve basit bir yaşayış benimseyip devam ettirmek, yaptığı çalışmadan, gördüğü hizmetten dolayı insanların iltifatını beklememek, tevazuun belli başlı kaidelerinden birkaçıdır.

Sevgili Peygamberimiz (a.s.m) tevazuun her çeşidini ve en idealini hayatında göstermiştir. Kimsenin yapamadığı ve istese de ulaşamayacağı bir şekilde, tevazu ve alçakgönüllülüğün en makbulünü yaşamıştır. Yaratılmışların en üstünü, makam ve mertebeye en yücesi olduğu, Kur'ân-ı Kerimde Rabbi tarafından çeşitli defalar övüldüğü halde, hiçbir şekilde insanlar arasında Peygamberlik imtiyazını kullanmamış ve kendisini onlardan üstün göstermeye çalışmamıştır.

Bu üstün ahlâkî vasfını kendi aile fertleri arasında gösterdiği gibi, Sahabileri içinde ve henüz İslâmiyeti kabul etmemiş

kimselere karşı da belli etmekten asla çekinmemiştir. Böylece pek çok insanın hidayetinde vesile olmuştur.

Cenab-ı Hak kendisini kral bir peygamber olmakla, kul bir peygamber olmak arasında serbest bıraktığında o, “kul bir peygamber” olmayı tercih edip kabul etmiştir.

Bunun üzerine İsrail Aleyhisselâm Peygamberimize, “Şüphesiz, Allah, tevazu gösterdiğin için o hasleti de sana vermiştir. Kıyamet gününde insanların efendisisin. Yeryüzü yarılıp kabrinden çıkacak ve ilk şefaata edecek olan da sensin” demiştir.

Bundan sonra Peygamberimiz uzanarak yemek yemedi. Ve “Bir köle nasıl yemek yerse ben de öyle yemek yerim. Köle nasıl oturuyorsa ben de o biçimde otururum” diyordu.

Bir defasında esasına dayanarak Sahabilerin yanına geldi. Resulullah’ın geldiğini gören Sahabiler hemen ayağa kalktılar. Bu hareketlerini tasvip etmeyen Peygamber Efendimiz onları ikaz etti:

“Acemlerin (diğer milletlerin) birbirlerini ta’zim ederek ayağa kalktıkları gibi, siz de benim için ayağa kalkmayın. Çünkü ben kulun yediği gibi yiyen, kulun oturduğu gibi oturan bir kulum.”

Peygamberimiz çok defa elini öpmek isteyenleri ve kendisine aşırı derecede hürmette bulunanları da hoş karşılamazdı.

Bir alış verişi esnasında Hz. Ebû Hüreyre (r.a.) de yanındaydı. Ebû Hüreyre’nin (r.a.) anlattığına göre, Peygamberimiz mal sahibine aldığı elbisenin değerinden fazla bir fiyat öder. Daha

sonra satıcı hemen Peygamberimizin eline sarılarak öpmek ister. Peygamberimiz elini çekerek şu ihtarda bulunur:

“Bu senin yaptığını Acemler krallarına yaparlar. Ben kral değilim. Ben sadece içinizden biriyim.”

Ebû Hüreyre anlatmaya devam ediyor “Sonra elbiseleri aldı. Ben taşımak istedim. Fakat bana şöyle hitapta bulundu: ‘Kişi, kendi eşyasını taşımaya daha lâyıktır. Ancak taşıyamazsa Müslüman kardeşi ona yardım eder.’”

Peygamberimiz kendi işini kendisi yapardı. İnsanların kendisine hizmet etmelerini istemezdi.

Âmir bin Rebia anlatıyor:

“Peygamber Efendimiz ile birlikte camiye gidiyordum. Yolda Peygamberimizin ayakkabısının bağı çözüldü. Ben hemen eğilip bağlamak istedim. Fakat Peygamberimiz ayağını önümden çekti ve şöyle buyurdu:

“Bu hareketin, başkasına hizmet gördürmek demektir. Ben başkasına hizmet gördürmeyi sevmem.”

Peygamberimizin bu konudaki bir başka örnek davranışını Abdullah bin Abbas anlatıyor:

“Peygamber Efendimiz, ne suyunun hazırlanmasını, ne de herhangi bir fakire sadaka vermeyi başkasına bırakmazdı. Abdest suyunu kendisi bizzat hazırlar ve bir fakire sadaka vermek istediği zaman bizzat kendi elleriyle verirlerdi.”

Abdullah bin Cübeyr’in anlattığına göre, bir gün Peygamberimiz Ashabıyla birlikte yürüyerek bir yere gidiyorlardı. Hava çok sıcak olduğundan, Ashabdan birisi,

elbisesini Peygamberimizin başının üzerine kaldırarak gölgelemek istedi. Bunu gören Peygamberimiz, “Bundan vazgeç. Ben ancak bir insanım” buyurdu ve elbiseyi alıp indirdi.

Peygamberimiz kendisini görenlerin bir kral zannıyla çekinip titremelerini uygun bulmaz, onları teskin ederek rahatlatırdı.

Bir gün bir zat Peygamberimizin huzuruna gelince, peygamberlik heybetinden titremeye başladı. Bu Sahabisinin halini gören Peygamberimiz, “Kendine gel, ben bir hükümdar değilim. Ben ancak Kureyş kabilesinden kurumuş tuzlu ekmek yiyen bir kadının oğluyum” buyurdu.

Gerçekten de Peygamberimizi ilk defa gören, heyecanlanırdı. Fakat daha sonra ondaki şefkati, yüzündeki tebessümü görünce rahatlar, görüşüp konuşunca içindeki korku sevgiye dönüşürdü.

Sosyal durumu ne olursa olsun; ister zengin ister fakir, ister dul bir kadın veya bir hizmetçi olsun, hangi halde bulunursa bulunsun, Peygamberimiz herkese eşit davranır, basit yaşayışından, fakir ve hizmetçi oluşundan dolayı kimseyi aşağı görmezdi. Onların da diğerleri gibi ihtiyaçlarını görür, hiç gurura kapılmazdı.

Peygamberimizdeki üstün tevazuu gördükten sonra Müslüman olan Adiy bin Hatim, Peygamberimizle olan ilk anlarını şöyle anlatmaktadır:

“Peygamber Aleyhisselâmın yanında akraba, kadın ve çocuklarının bulunduğunu gördüğüm zaman, anladım ki, onda ne Kisra’nın (İran hükümdarı), ne de Kayser’in (Bizans kralı) saltanatı var.

“Resulullah benimle birlikte evine giderken yolda zayıf ve yaşlı bir kadına rastladı. Kadının yanında da küçük bir çocuk bulunuyordu. Kadın onu karşıladı ve durdurdu. O da durup bekledi.

“Bizim senden bir isteğimiz var’ dediler. Resulullah onların ihtiyaçlarını uzun uzun konuştu. Kendileriyle birlikte gidip, işlerini gördükten sonra geldi.

“İçimden kendi kendime, ‘Vallahi, bu zat hükümdar değildir’ dedim. Sonra beni evine götürdü. İçi hurma lifi dolu derinden bir minder alarak bana uzattı ve:

“Buyur, buna otur’ dedi.

“Ben, ‘Hayır, siz oturun’ dedim.

“O, ‘Hayır, siz’ diye tekrar ettiler. Oturdum. Kendisi de kuru yere oturdu.”

Peygamber Efendimiz herkesle ilgilenirdi. Hiç kimseye üstten bakmazdı. Öyle ki çoğu insanların dönüp bakmadığı, yüz vermediği kişilerin dahi isteklerini yerine getirirdi. Çünkü Peygamberimizin gayesi insanlara faydalı yolları göstermekti.

Medine’de ağzı bozuk, şuna buna çatarak sövüp sayan, ağır ve kaba lâflar söyleyen bir kadın vardı. Bu kadın bir gün Peygamber Efendimizin yanından geçerken Resulullah bir seki üzerinde oturmuş haşlanmış et yiyordu.

Kadın: “Şu adama bakın. Bir köle gibi yere oturmuş ve kölelerin yemek yiyişi gibi yemek yiyor” dedi.

Peygamber Efendimiz:

“Benden daha köle olan bir köle var mı?” dedi.

Kadın: “Kendisi yiyor da bana vermiyor” dedi.

Peygamber Efendimiz: “Gel, sen de ye” buyurdu.

Kadın: “Kendi elinle bana vermezsen yemem” dedi.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz kendi eliyle kadına verdiyse de kadın bu sefer:

“Ağızındaki lokmayı çıkarıp bana vermezsen yemem” diyerek belirtti.

Peygamber Efendimiz de ağızındaki lokmayı çıkarıp kadına uzattı. Kadın da hemen alıp ağızına attı. Kadın bu lokmayı yedikten sonra çok hayâlî ve utangaç oldu. Hiç kimseye kötü söz söylemedi. Medine’nin en namuslu ve iyi kadınlarından birisi oldu.

Adiy bin Hatim, cömertlikle meşhur Hatim-i Tai’nin oğludur. Yakınlarının bir kısmı İslâm ordusu tarafından esir edilmiş, kendisi de mağlup bir şekilde Peygamberimizin huzuruna gelmişti. Peygamberimiz onu mindere oturtuyor, kendisi de yere oturuyordu. Ayrıca mağlup da olsa bir düşman kumandanıyla bulunduğu bir zamanda zavallı bir kadının isteğini ihmal etmiyor, onun ihtiyacını gideriyordu.

Hak namına, seviyece en basit insanlarla görüştüğü gibi, dostlarıyla, düşmanlarıyla ve herkesle, gösteriş ve merasime ihtiyaç duymadan görüşüyor, konuşuyordu. Böylece insanların ileriden beri görüp alışageldikleri âdet ve görenekleri fiilen değiştiriyor, yerlerine doğrusunu ve uygun olanını koyuyordu.

Arapların, insandan saymayıp hor gördükleri bir grup da kölelerdi. Onlarla oturmaz, birlikte yürümez, beraber yemek

yemezlerdi. Bu kötü alışkanlığı da Peygamberimiz bizzat yıktı.

Sahabilerin anlattığına göre, köleler arpa ekmeğine bile davet etseler, Peygamberimiz davetlerine icabet eder, yemeklerini yerdi. Çünkü onların köle olmaları basit görölmelerini, horlanmalarını gerektiren bir durum değildi.

Peygamberimiz, Sahabileriyle birlikte bulunduğu zamanlarda kendisini onlardan ayırt etmez, farklı görmezdi. Onlarla beraber hareket eder, kendisi için ayrı yer seçmez, aralarına oturur, yapacakları işe iştirak eder, onlara yardımcı olur, katkıda bulunurdu.

Peygamberimizin amcası Hz. Abbas, Sahabileri arasında sıkışık bir vaziyette bulunduğunu, oturduğu zamanlar gelip geçenlerin kendisini rahatsız ettiğini söyleyip, ayrı bir yerde oturmasını teklif ederek şöyle demişti:

“Ya Resulallah, sizin için gölgesinde oturacağınız bir çardak yapalım.”

Böyle bir imtiyazı asla uygun bulmayan Peygamberimiz, “Allah’ın ruhumu teslim alacağı vakte kadar ben Sahabilerimin ökçeme basmalarına da, hırkamı çekiştirmelerine de katlanacağım” buyurarak reddetti.

Bir sefer sırasında Peygamberimiz Sahabilerinden bir koyun kesip pişirmelerini istedi. Ashabdan birisi öne çıktı:

“Ya Resulallah, onu kesmek benim üzerime olsun” dedi.

Bir başkası ileri atıldı:

“Ya Resulallah, pişirmesi de benim üzerime olsun”

Başka bir sahabî hizmete talip oldu:

“Onu yüzmesi de benim üzerime olsun” diyerek kendi aralarında vazife taksimi yaptılar.

Peygamberimiz de, “Odun toplamak da benim üzerime olsun” diyerek katılmak istedi.

Sahabiler buna razı olmak istemediler:

“Ya Resulallah, biz sizin yapacağınız işi de görmeye yeteriz. Sizin çalışmanıza ihtiyaç yoktur” dediler.

Bunun üzerine Peygamberimiz eşsiz tevazuunu göstererek şöyle buyurdu:

“Sizin benim işimi de göreceğinizi ve kâfi geleceğinizi biliyorum, fakat ben size karşı imtiyazlı bir durumda bulunmaktan hoşlanmam. Çünkü Allah, kulunu Sahabileri arasında imtiyazlı durumda görmekten hoşlanmaz.”

Hendek savaşıdan önce Medine’nin etrafına hendek kazılırken bütün Sahabiler çalışıyor, bir an önce bitirmeye gayret ediyorlardı. Yiyecek bir şey bulamadıklarından, açlıklarını bastırmak için karınlarına taş bağlıyor, o şekilde kazma sallıyorlardı.

En büyük örnek olan Peygamberimiz de kendisini onlardan farklı görmeden eline kazmayı alıyor, çalışıyor, o da açlığından karnına taş bağlıyordu.

Kuba Mescidinin ve Medine’deki Mescid-i Nebvînin inşaatında da Peygamberimiz bir işçi gibi çalışmış, Sahabilerle birlikte sırtında kerpiç taşımıştı.

Peygamberimiz İslâmın bütün dünyaya duyurulmasına çalışırken, fetih ve zafer gibi pekçok nimete de mazhar olmuştu.

Fakat bu fetihlerden sonra fethedilen şehre ve topraklara girerken asla gurura kapılmıyor, büyük bir tevazu içinde yol alıyordu. Hiçbir merasime ihtiyaç duymadan sade bir şekilde şehre giriyordu.

Yahudilerin en büyük kalesi ve yerleşim bölgesi olan Hayber'i fethettiğinde Peygamberimiz, yuları ipten olan bir merkebin üzerinde olduğu halde şehre girmişti. Halbuki o anda Arabistan'ın en verimli toprakları eline geçmiş, hazineleri dolduran ganimete sahip olmuştu.

Yine Peygamberimiz Mekke'nin fethi üzerine şehre girerken, muzaffer bir komutan olduğu halde, yine hiçbir şekilde gurura kapılmamıştı.

Devesinin üzerinde Yüce Allah'a karşı başını önüne o kadar eğmişti ki, tevazuundan sakalının uçları neredeyse devesinin semerine değmekte idi. Bu halde iken şöyle dua ediyordu:

“Allah'ım, hayat ancak âhiret hayatıdır.”

Veda Haccına giderken, sırtında sadece dört dirhem değerinde bir kadife parçası, devesinin üzerinde ise semer yerine yırtık bir şilte bulunuyordu. Bu durumda bile riyaya kaçır endişesiyle şöyle dua ediyordu:

“Allah'ım, bu halimi riya ve gösterişten uzak kıl.”

Halbuki o fakir de değildi. Koskoca orduları yenmiş, birçok yerler fethetmiş, çok miktarda ganimetler elde etmişti. Hatta bu haccında yüz deve kurban etmişti.

Peygamberimiz kendi ailesi arasında ve evi içinde de son derece mütevazı idi. Zaten çok sade bir hayat yaşırdı. Zaman

zaman ev işlerinde hanımlarına yardımda bulunurdu. Elbisesini yamar, ayakkabıları yırtıldığı zaman söküklerini diker, kendi hizmetini kendisi görürdü. Ev süpürür; deveyi bağlar, yemler, koyunları sağar; alış verişi kendisi yapar ve aldıklarını kendisi taşırdı. Hizmetçisiyle birlikte oturup yemek yer ve onunla beraber hamur yoğururdu.

Hz. Âişe validemiz, Hz. Hasan ve Ebû Said el-Hudri, Peygamberimizin aile hayatını böyle anlatıyorlardı.

“Peygamberimiz ne kilitli kapılar arkasına çekilir, ne perdeler arkasına dikilir, ne de önüne tabaklarla yemek taşınırdı. Toprak üzerine oturur, yemeğini de yerde yerdi.”

O tevazu gösterdikçe yükseliyordu, yüceliyordu.

“Allah için tevazu gösteren kimseyi Allah yüceltir” buyuruyor, hem de bizzat en mükemmel şekilde yaşıyordu.

Hazret-i Hüseyin, babası Hazret-i Ali’den dedesi Resulullah’ın dışarıda nasıl davrandığını öğrenmek ister. Hazret-i Ali de Efendimizi şöyle anlatır:

“Peygamber Efendimiz önemli bir iş olmadıkça konuşmazdı. Çevresiyle hep güzel ilişkiler kurar, onları ürkütücü bir davranışı olmazdı.

“Her toplumun ileri gelenine özel ilgi gösterir ve onları başkan olarak göreve getirirdi. İnsanları gözü gibi sakınır, hiçbirinden güler yüzünü ve tatlı dilini esirgemez, onların üstüne titrerdi.

“Sahabilerini, yokluklarında arayıp sorar, durumlarını takip ederdi. Karşılaştığı insanlara ‘Ne var, ne yok?’ diye çevrede olup

bitenleri sorardı. Güzel olan her şeyi beğendiğini ifade eder, onu desteklerdi. Kötü olan şeye de tepkisini gösterir ve onu çürütücü bir tavır takınırdı.

“Peygamberimizin bütün hareketleri uyumlu idi. Tutarsız hiçbir davranışı yoktu. Sahabilerin kendi özel işlerini ihmal etmeleri veya bıkkınlık duymaları endişesiyle onlar adına kendisi hep tetikte dururdu.

“O her durum karşısında tedarikli idi. Her problemin çaresini bulurdu. Onun yanında insanların en faziletlisi, başkalarına iyiliği en yaygın olanlardı; mertebesi en yüksek olanlar da, halkın dertlerine en iyi şekilde ortak olan ve onlara yardım elini uzatan kimselerdi.”

Hazret-i Hüseyin babasına Peygamber Efendimizin toplantılardaki halini, sohbet şeklini sorar, Hazret-i Ali onu da şöyle anlatır:

“Peygamberimizin kalkması da, oturması da zikir üzere idi. Allah’ın adını dilinden düşürmezdi. Toplantı halinde olan bir topluluğa varsa, baş köşeye geçmez, meclisin hemen bir kıyısına oturuverirdi, çevresinin de böyle yapmasını isterdi.

“Peygamberimizin bu husustaki tavsiyesi şöyleydi: ‘Herhangi biriniz bir toplantı yerine vardığında bir baksın, şayet oturacak yer gösterirlerse oraya otursun, değilse gördüğü en uygun yere ilişiversin.’

“Peygamberimiz birlikte oturduğu kimselerin seviyelerine göre her birinin halini hatırını sorar, onlara iltifat ederdi. Çevresindekilere öylesine candan davranırdı ki, orada hazır

olanların hepsi de Resulullah'ın yanında en değerli kimsenin kendisi olduğu kanaatine varırdı.

“Bir kimse Peygamberimizin huzurunda gereğinden fazla oturursa veya bir ihtiyacını iletmek düşüncesiyle huzura gelse, o kişi kendiliğinden kalkıp gidinceye kadar sabrederdi. Kendisinden bir istekte bulunan kimseyi, ya istediğini yerine getirir veya tatlı bir dille gönderir, fakat hiç boş çevirmezdi.

“Onun cömertliliği, tatlı dili, güzel ahlâkı insanlar arasında öyle yayılmıştı ki, âdeta halkın babası gibi olmuştu.

“Onun yanında bütün insanlar da, hiçbiri arasında hak ayırımı yapılmayan aynı düzeydeki evlatlar gibiydi.

“Peygamber Efendimizin toplantıları hep ilim, hayâ, emanet ve sabır gibi ahlâkî değerlerin öğretildiği bir meclisti. Huzurunda kimse sesini yükseltmez, hiç kimsenin gizli ve özel halleri konuşulmaz, orada meydana gelen noksan taraflar ve hatalar dışarı sızdırılmazdı.

“Onun meclisinde herkes eşit durumdaydı. Ancak bir diğerine karşı takva ile üstünlük kazanabilirdi. Herkes tevazu üzereydi. Orada yaşça büyük olanlara saygı gösterirler, küçüklere de sevgiyle davranırlardı.

“Toplantıda ihtiyaç sahiplerine öncelik tanırırlar, özellikle garip olanlara ayrı bir ilgi gösterirlerdi.”

Peygamberimizin tevazu öğütleri:

Peygamberimizin mütevazı olmamız konusunda birçok öğütleri vardır. Bunlardan bazıları şöyle:

Ebû Said el-Hudri rivayet ediyor. Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Allah için bir derece mütevazı olan kimseyi Allah bir derece yükseltir. Sonunda onu Firdevs Cennetinin en yüksek yerine çıkarır. Allah’a karşı bir derece kibir gösteren kimseyi Allah alçaltır. Sonunda onu Cehennem’in en alçak tabakasına indirir.”

* * *

Hız. Ömer minberde şöyle hitap ediyordu:

“Ey insanlar! Mütevazı olunuz. Çünkü ben Peygamberimizin şöyle buyurduğunu işittim:

“Allah için mütevazı olanı Allah yükseltir.”

* * *

Ebû Hüreyre’nin rivayetine göre Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Müslüman kardeşine karşı mütevazı olan kimseyi Allah yüceltir. Müslüman kardeşine karşı üstünlük taslayan kimseyi de Allah alçaltır.”

* * *

Abdullah bin Mes’ud’un rivayetine göre Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Kim büyüklenir, övünürse Allah onu alçaltır. Kim de Allah korkusundan dolayı mütevazı olursa Allah da onu yüceltir.”

* * *

Rekbu'l-Mısrî'nin rivayetine göre Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Vakarını, ağırbaşlılığını koruyarak tevazu eden, şerefini düşürmeden alçakgönüllü olan, günaha girmeden kazancını doğru yolda harcayan, düşkünlere ve yoksullara merhamet eden, ilim ve hikmet sahipleri ile kaynaşan kimseye ne mutlu!

“Kazancı temiz olan, içi dışı pâk olan, insanlara şerrini bulaştırmayan, bildiklerini yaşayan, malının fazlasını Allah yolunda sarf eden, verdiği sözü tutan kimseye ne mutlu!”

* * *

Abdullah bin Abbas'ın rivayetine göre Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Her insanın başında bir tarafı meleğin elinde bulunan bir halka vardır. İnsan tevazu gösterince meleğe, ‘Halkayı kaldır’ denir. Büyüklük tasladığında ise ‘Halkasını bırak’ denir.”

* * *

Hız. Huzeyfe anlatıyor:

Peygamberimizle birlikte bir cenazede bulunduk. Buyurdular ki:

“Size Allah'ın kullarının en şerli olanını bildireyim mi? Kaba ve kibirli olan...”

“Size Allah’ın kullarının en hayırlı olanını bildireyim mi? Zayıf ve alçakgönüllü, eski iki gömleği olan, kendisine önem verilmeyen kimsedir. Eğer herhangi bir şey için Allah’a yemin etse, Allah onu kendisine ihsan eder.”

* * *

Iyaz bin Himar’ın rivayetine göre Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

“Allah bana mütevazı olmanızı bildirdi. Sakın kimse kimseye karşı övünmesin, kimse kimseye zulmetmesin.”

* * *

Harise bin Vehb’in rivayetine göre Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

“Size Cennetlik olanları haber vereyim mi? Zayıf ve mütevazı kimsedir. O Allah’a yemin ederse Allah ona ihsan eder. Size Cehennemlik olanları da haber vereyim mi? İnsanlara eziyet eden, kaba davranan ve kibirli olan kimsedir.”

* * *

Peygamberimizin hilmi ve yumuşak huyluluğu

HİLM; YUMUŞAK HUYLU, yavaş, uslu, sessiz, sakin olmak, heyecana kapılmayıp öfkeyi yenmek, nefsine hakim olup kızmamak, gücü yettiği halde affetmek, hoşa gitmeyen şeyler karşısında sabredip tahammöl göstermek, tahrik edici sebepler karşısında soğukkanlılığı korumak, vakarlı ve ağırbaşlı bulunmak, acı ve ıstırap verici hareketlerle yüzyüze gelince kendini tutma gibi anlamlara gelen güzel bir ahlâktır.

Peygamberimiz, peygamberliğinden önce de, sonra da insanların en halîmi, en yumuşak huylusuydu. Hayatı boyunca meziyetini devam ettirmiőtir. Cenab-ı Hak da kendisini korumuş ve bu sıfatından dolayı övmüőtür.

Âl-i İmran Sûresinin 159. âyetinde, “Allah’ın bir rahmet eseridir ki, sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer huysuz ve katı kalpli birisi olsaydın muhakkak onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi” buyurmaktadır.

Peygamberimiz şahsına yapılan kötölüklerden dolayı hiçbir şekilde intikam almayı düşünmemiştir. Ayrıca o, insanların en az kızanı, en çabuk razı olanı ve bađıőlayanı idi.

Allah’ın emirlerini insanlara anlatmaya çalıştığı sırada, Kureyş müşrikleri ona her türlü hakarete bulunuyordu. Onunla

alay ediyor, ölüm tehdidinde bulunuyor, geçtiği yollara çalı-çırpı dikenler seriyor, üzerine pislik atıyor, boynuna kement atarak sürüklemeye çalışıyorlardı. Bununla da kalmayıp, ona sihirbaz, büyücü, kâhin, şair diyorlar; öfkelenendirip kızdırmak için her türlü yola başvurusuyorlardı. Fakat o, kendisine yapılan bütün bu hakaretlere tahammül ediyor, kızmıyordu.

Aslında kim olursa olsun, herkesin içinde hakarete uğrayan insan muhakkak kızar, öfkelenir, tepki gösterir, karşılık vermeye çalışır. Ancak bunların hiçbirini Peygamberimizde görmek mümkün değildi. O gayet sakin, engin ve sabırlı ve tahammüllü idi. Üzerine aldığı görevi, ilahî daveti sağ salim, sağlıklı biçimde yerine getirmeye çalışıyordu. Kendisine yapılan eziyetlere karşılık vermeyişi de bundan dolayı idi.

Peygamberimiz Mekke’de kurulan Zülmecaz Panayırında insanlara İslâmı anlatırken o sırada kendisini dinlemiş olan birisi şöyle anlatıyor:

“Hz. Muhammed (a.s.m) Allah’ın bir olduğunu, Ona inananların kurtulacaklarını ilan ediyordu. Ebû Cehil de onun üzerine toprak atıyor, ‘Ey insanlar, bu adamı dinlemeyin, sizi dininizden vazgeçirmeye çalışıyor. Sizi putlarımız olan Lât ve Uzza’dan uzak tutmak istiyor’ diye yaygara yapıyordu. Peygamberimiz ise bu tahriklere hiç aldırıyor, bir kere olsun dönüp Ebû Cehil’in yüzüne bile bakmıyordu. O kendi görevini yapmaya çalışıyordu.”

Yine bir gün Peygamberimiz, Sahabilerden hasta olan Sa’d bin Ubade’yi ziyarete gidiyordu. Yolda münafıkların elebaşlarından

Abdullah bin Ubey’in de bulunduğu bir topluluğa rast geldi.

Orada bir müddet durdu. İbni Ubey Peygamberimize sataşmaya başladı. Ve küstahça, “Dikkat etsene adam, hayvanın yerden toz kaldırıyor, buradan uzaklaş, hayvanın bizi rahatsız ediyor” diyerek ileri geri konuşmaya durdu.

Peygamberimiz oradakilere selâm verdikten sonra bazı şeyler anlattı.

İbni Ubey, halkın Peygamberimizi dinlediğini görünce iyice çığırdan çıktı ve; “Bize Müslümanlıktan bahsedip durma, sana gelen olursa ona istediğini anlatırsın” diyerek, hakarete varan sözler sarf etmeye başladı.

Fakat Peygamberimiz onun terbiyesizliğine bir karşılık vermiyor, anlatmaya devam ediyordu.

Buna karşılık büyük şair Abdullah bin Revaha ayağa kalktı:

“Ya Resulallah” dedi, “buraya her zaman geliniz, bize konuşma yapınız, sizi çok seviyoruz” diye sevincini dile getirdi.

Bu sırada Müslümanlarla münafıklar arasında tartışma başladı. Kavga edecek duruma geldiler. Çok sakın davranan ve hiç öfkelenmeyen Peygamberimiz, onları yatıştırdı ve daha sonra oradan ayrıldı ve yoluna devam etti.

Yahudiler millet olarak Peygamberimizin amansız düşmanıydı. Kinci, kıskanç, açgözlü, dünya düşününü bir karakter taşıyorlardı.

Ayrıca Yahudiler Araplardan ayrı olarak eğitime, bilgiye ve okumaya önem veriyorlardı. Bunun için bütün üstünlüklere

kendileri sahip olmalıydı. En zengin insan, en bilgili, en etkili insan kendi içlerinden çıkmıştı.

Âhirzaman Peygamberinin aralarından çıkmasını bekliyorlardı. Ne zaman ki, Peygamberimiz, peygamber olarak sesini duyurmaya başladı, Yahudilerdeki kıskançlık ve düşmanlık ayyuka çıktı. Peygamberimize en çirkin tuzağı kuruyorlar, vücudunu ortadan kaldırma yollarını deniyorlardı.

Bir defasında Yahudinin birisi Peygamberimize büyü yaptı. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz hastalanıp yatağa düştü. Rahatsızlığı birkaç gün sürdü. Sonunda Cebrail Aleyhisselâm geldi, durumu Peygamberimize haber verdi:

“Yâ Muhammed, Yahudilerden biri seni büyülemiş ve üfürüp düğümlediği ipliği falanca kuyuya atmış. Birini gönder de, onu kuyudan çıkarsın.”

Peygamber Efendimiz Hazret-i Ali’yi gönderdi, o düğümlü ipliği kuyudan çıkartıp getirtti. Düğümler açılır açılmaz Efendimiz sanki bağları çözülen bir kimse gibi oldu, rahatladı.

Bununla birlikte Peygamberimiz âhirete göçünceye kadar bildiği halde bu durumu o Yahudinin yüzüne vurmadı.

Fakat aynı zamanda içlerinde hakperest, hakkı ve doğruyu arayanlar da vardı. Çünkü ellerindeki kitapta Peygamberimizin özelliklerini ve güzelliklerini anlatan epeyce işaretler ve bilgiler vardı.

Peygamberimizin Tevrat’ta anlatılan ve yer verilen en belli vasıflarından birisi de hilmidir. Yumuşak huyluluğuna, insanları

İslâma davet ederken gösterdiği tahammül ve sabra Tevrat'ta işaret ediliyordu.

Yahudi bilginleri, Peygamberimizin Tevrat'ta bulunan pekçok sıfatını bizzat gözleriyle görüp tanımışlardı. Bazıları ise hâlâ araştırmaya devam ediyordu. Peygamberimizin Tevrat'ta anlatılan bütün sıfatlarını görecekler, ondan sonra iman edeceklerdi.

Bu Yahudi bilginlerinden birisi, “Onun Tevrat'ta, övülen sıfatlarından, kendisinde görmediğim, denemediğim, hilm sıfatından başka hiçbirisi kalmamıştı” diyerek, bunu da denemek ister ve sonrasını şöyle anlatır.

“Ben kendisini alış veriş sonunda belli bir vade ile otuz dinar borçlandırmış, borcun tahsiline bir gün kala gidip, ‘Ya Muhammed, hakkımı öde. Zaten siz Abdülmuttalip oğullarının âdeti borçlarını zamanında ödemeyip, uzatıp durmaktır’ dedim.

“Bunun üzerine Ömer bana, ‘Ey pis Yahudi, vallahi, Resulullah'ın evinde olmasaydın, gözünü patlatırdım’ dedi.

“Resulullah (a.s.m) Ömer’e, ‘Ey Hafs'ın babası, Allah seni bağışlasın. Biz senden, başka türlü bir davranış beklerdik. Bana, onun bende olan hakkını güzellikle ödememi söyleyecektin; ona da, alacağını tahsil ederken yardımcı olacaktın ve daha nazik davranmasını söyleyecektin’ buyurdu.

“Benim Resulullah'a karşı cahilce, kaba ve sert davranışım, Resulullah'ın yumuşaklığını arttırmaktan başka bir şey yapmadı.

“Bana, ‘Ey Yahudi, sana borcumu yarın sabah ödeyeceğim’ buyurduktan sonra Ömer’e, ‘Ey Hafs'ın babası, onu yarın

sabahleyin istediği hurma bahçesine götür, beğenirse kendisine şu kadar ver. Verirken de sana şu kadar fazla veriyorum de. Eğer bu bahedekine razı olmazsa, falan bahçeden şu kadar ver' buyurdu.

“Ertesi gün mer beni hurmasını beğendiğim bahçeye götürdü. Oradan Resulullah'ın dediği kadar hurma verdi. Emrettiği fazlalığı da ekledi.”

Yahudi, Peygamberimizdeki alacağını bu şekilde tahsil ettikten sonra kelime-i şehadet getirir ve Müslüman olur. Niçin Müslüman olduğunu da Hz. Ömer'e şöyle açıklar:

“Ey mer, biliyor musun, Resulullah'a niçin böyle davrandım? Çünkü Resulullah'ın Tevrat'ta yazılı bulunan bütün özelliklerini ve ahlâkını btnyle onun üzerinde gördüm. Görmediğim sadece hilmi ve yumuşaklığı kalmıştı. Bugün de hilmini denedim, onu da aynen Tevrat'ta yazılı olduğu şekliyle buldum. Sen şahit ol, şu hurmayı ve servetimin yarısını fakir Müslümanlara bağışlıyorum.”

Daha sonra bu Yahudi ailesinden yaşlı bir adamın dışında herkes Müslüman oldu. Peygamberimizin sabrını ve yumuşaklığını sadece bir hadisede göstermesi dahi pek çok insanın iman etmesine sebep olmuştu.

Efendimiz kendisine karşı çıkan, gereksiz sözler eden insanları da olgunlukla karşılar, hoşgörü gösterir ve yumuşak davranırdı. Herkesin yapamayacağı, yapması mümkün olmayan güzel ahlâk örnekleri sergilerdi.

Ebû Said el-Hudrî anlatıyor.

Peygamber Efendimiz, Huneyn Savaşı sonrası düşmandan kalan ganimet mallarını Sahabilerine dağıtıyordu. Sahabilerden bazılarına fazla ganimet veriyordu. Bu arada Akra bin Hâbis’le Uyeyne bin Hıns’a yüzer deve verdi.

Bunun üzerine Temim oğullarından Zül-Huveysira adında birisi geldi ve;

“Yâ Resulallah adaletten ve hakkaniyetten ayrılma. Vallahi bu dağıtımda Allah rızası aranmamıştır” diye itiraz etti.

Peygamberimiz üzüldü ve şöyle cevap verdi:

“Yazıklar olsun sana, ben âdil davranmazsam, kim davranır? Eğer ben adaletli yürütmüyorsam büyük bir zarara uğramış olurum. Allah, Musa’ya rahmet eylesin. O bundan daha ağır sözlerle incitildiği halde sabretmiştir.”

Yeni Müslüman olmuş ve İslâmın yüce ahlâk esaslarını bütün varlığı ile benimseyip olgunlaşma fırsatını henüz bulamamış bedevilerin kaba ve sert davranışları olurdu. Eğitimsiz bir milletti, üstelik medeni imkânlardan mahrum bir hayat yaşıyorlardı. Birtakım olumsuzluk sergilemelerinin temeli de buydu zaten...

Bir keresinde Peygamberimiz Mescitte Sahabileri ile birlikte oturmuş sohbet ediyorlardı. Bedevinin biri içeri girdi ve iki rekât namaz kıldıktan sonra ellerini açtı ve şöyle dua etti:

“Allah’ım, bana ve Muhammed’e rahmet et. Başka da kimseye rahmet etme.”

Bedevinin bu duasını duyan Peygamberimiz, “Çok geniş olan Allah’ın rahmetine sınır çektin” buyurarak bedevinin hatasını

düzeltilti.

Bedevi biraz sonra kalktı ve gitti Mescidin bir tarafına abdestini bozdu. Sahabiler onu bu halde görür görmez adamı linç etmek için ayağa kalktılar ve başına üşüştüler.

Peygamberimiz onlara müdahale etti ve şöyle buyurdu:

“Onu bırakınız. İşini görsün. Sonra oraya bir kova su dökersiniz. Çünkü siz kolaylaştırıcı olarak gönderildiniz, güçleştirici olarak değil.”

Sonra bedeviyi yanına çağırdı, şu dersi verdi:

“Bu mescitler ne abdest bozmak için, ne başka pislik yapmak için değildir. Buralar Allah’ı anmak, namaz kılmak ve Kur’ân okumak için yapılmıştır.”

Aslında bu olaya Sahabilerden çok Peygamberimizin kızması gerekirdi. Çünkü kendi eliyle yaptırdığı ve sadece ibadet maksadıyla kullanılan Mescide birisi geliyor, büyük bir hakarete bulunuyordu.

Fakat Peygamberimiz biliyordu ki, bedevi bu işi kasten yapmamıştı. Bilmeyerek yapmıştı. Bunun için ona kızıp bağırmak bir fayda vermezdi.

Anlayış göstermek, hoşgörölü davranmak, yumuşak davranmak, bağışlayıcı olmak, tahammüllü olmak, olumsuz davranışlarla muhatap olunca bir mana kazanır. Yoksa sıradan olaylar karşısında herkes sakin ve sabırlı olur. Peygamberimiz her konuda olduğu gibi, hilmi ve yumuşaklığı ile de bambaşkaydı. Hatta bir taneydi. Onun üstüne bir diğerini düşünmek mümkün değildi.

Peygamberimizin hilm ve yumuşaklığının bir örneğini de Enes bin Mâliki anlatıyor:

Peygamberimizle birlikte yürüyordum. Üzerinde Necran kumaşından yapılmış sert yakalı ve kaba bir hırkası vardı. Bedevinin biri koşarak geldi, Peygamberimizin arkasından yetiştii ve cübbesini şiddetli bir şekilde çekti.

Peygamberimiz bedevinin göğsüne doğru dönüverdi birdenbire. Hırkası yırtıldı ve yakası boynunda kaldı. Peygamberimizin ensesine baktım, kuvvetli çekişinden dolayı sertliği orada iz bıraktı. Sonra bedevi:

“Yâ Muhammed! Develerimi buğdayla yükle. Çünkü sendeki mal ne senindir, ne de babanıdır.”

Bedevinin yaptığı, çok kaba ve görgüsüzce bir davranıştı. Peygamberimiz üzüldü. Bedeviye döndü ve;

“Önce beni incittiğin için özür dile” dedi.

Bedevi, “Hayır özür dilemiyorum” şeklinde karşılık verdi.

Oysa Peygamberimiz bedeviye bir nezaket dersi vermek istiyordu. Fakat adam hiç de oralı değildi.

Peygamberimiz, bedevinin kabalığına bakmayarak Sahabilerine döndü:

“Bu adamın develerinin birine arpa, diğerine hurma yükleyin” buyurdu.

Adam sevinerek gitti. Sahabiler de Peygamberimizin bu güzelliğine hayran kaldılar.

Peygamberimiz emri altında bulunan ve hizmetini gören kimselere de son derece yumuşak davranır, onlara kızmaz,

kalplerini kırmazdı. Onlar dediğini yapmasalar, ihmal de etseler, sadece yumuşakça ve nazikçe sebebini sorardı.

Uzun yıllar hizmetinde kalan Enes bin Malik, Peygamberimizin ahlâkını şöyle anlatıyor:

“Resulullah’a (a.s.m.) on sene hizmet ettim. Bana ne ‘Öf’ dedi, ne de yapmadığım bir iş için ‘Keşke onu yapsaydın’ ve yaptığım bir iş için de ‘Bunu niye yaptın?’ dedi.”

Hz. Enes, bir ihmalinden dolayı Peygamberimizin kendisini ikaz edişini şöyle anlatır:

“Resulullah, bir gün beni bir iş için bir yere gönderdi. Ben ‘Vallahi gitmem’ dedim. Halbuki içimden Resulullah’ın beni gönderdiği yere gitmek geliyordu. Dışarı çıktım, çocukların yanına uğradım, onlar sokakta oynuyorlardı. Ben de aralarına karıştım, oynamaya başladım. Derken Resulullah geldi, arkamdan başımı tuttu. Yüzüne baktım, gülüyordu:

“Enescik, seni gönderdiğim yere gittin mi?” diye sordu.

“Evet, gidiyorum yâ Resulallah’ dedim.”

* * *

Bir seferinde de Peygamberimiz Hz. Âişe’ye şu tavsiyede bulunuyordu.

“Ey Âişe, yumuşak davran. Zira yumuşaklık bir şeyde bulunursa mutlaka onu süsler, bir şeyden çıkarsa onu da çirkinleştirir.”

Peygamberimiz gerçek yiğitliğın ve kahramanlığın maddê güç ve kuvvette olmadığını, esas yiğitliğın öfke anında sakin bulunmakta ve öfkesini yenip yumuşak davranmakta olduğunu bildiriyordu.

Abdullah bin Mes’ud anlatıyor:

“Resulullah ‘Siz aranızda kimi yiğit sayarsınız?’ diye sordu.

“Biz de ‘Kendisini pehlivanların yıkamadığı, mağlup edemediğı kimseyi’ dedik.

“Resulullah, ‘Hayır, o pehlivan değildir, asıl pehlivan öfke anında kendisine hakim olabilen, kendisini tutabilendir’ buyurdu.”

Bu yönüyle de Peygamberimiz gerçek bir yiğit ve pehlivandı. Onun bu yönünü düşmanları bile yıkamamış, mağlup düşürememiş, alt edip istediklerini yaptıramamışlardı.

Peygamberimiz yalnız şahsına yapılan, nefesine karşı işlenen hataları yumuşaklıkla karşılardı; Allah’a ve imana yapılan bir hücum olunca asla susmaz, gereken cevabı verirdi.

Onun yumuşak huyluluğundaki asıl maksadı, iman ve İslâmın güzelliğini muhtaç gönüllere sunmaktı.

Yumuşak huyluluk hakkında hadisler:

Amr bin Şuayb rivayet ediyor.

Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Allah Teâlâ kıyamet gününde varlıkları topladığı vakit bir ses yükselir:

“Fazilet sahipleri nerede?”

Buyurdular ki:

“Pek az kimseler kalkar ve bunlar sür’atle Cennete giderler, onları melekler karşılar ve derler ki:

“Sizin sür’atle Cennete gittiğinizi görüyoruz. Sizler kimlersiniz?”

Onlar da derler ki:

“Bizler fazilet sahibi kimseleriz.”

Melekler sorarlar:

“Faziletiniz nedir?”

Onlar da:

“Zulme uğradığımız vakit sabrederdik; bize kötülük edilince de yumuşak davranırdık.”

Bunun üzerine onlara:

“Cennete giriniz. İyi iş işleyenlerin mükâfatı ne güzeldir” denilir.

* * *

Cerir bin Abdullah rivayet ediyor.

Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Muhakkak Allah Teâlâ sertlik ve kabalığa vermediği şeyleri (mükâfatı) rıfk ve yumuşaklığa verir. Allah bir kulu sevdiği zaman da ona rıfkı ihsan eder. Rıftan mahrum olan bir ev halkı her şeyden mahrum olurlar.”

* * *

Hazret-i Âişe rivayet ediyor:

Peygamberimizin şöyle buyurduğunu işittim:

“Kızdırıldığı halde kızmayıp yumuşaklık gösteren ve sabreden kimse Allah’ın sevgisine erer.”

* * *

Ubade bin Sâmit anlatıyor:

Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

“Allah Teâlânın şerefleri nasıl değerlendirdiğini ve derecelerini nasıl yükselttiğini bildireyim mi?”

Sahabiler:

“Evet, bildir yâ Resulallah!”

Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Sana karşı cahilce hareket edene yumuşak ve sabırlı olursun, sana zulmedeni bağışlarsın, sana vermeyene sen verirsın ve senden ilgisini kesenle sen yine ilgilenirsin.”

* * *

İbni Mes’ud rivayet ediyor:

Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

“Cehenneme haram olan veya Cehennem kendisine haram olan kimseyi size haber vereyim mi?

“Cehennem her yumuşak huylu, sakın ve kolaylık gösterenlere haram kılınır.”

* * *

Hazret-i Âiše rivayet ediyor:

Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Allah Teâla rıfk sahibidir ve her işte rıfk ve yumuşaklığı sever.”

* * *

Hazret-i Ali rivayet ediyor:

Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

“Kul, hilm ile gündüzleri oruç tutan, geceleri ibadetle geçirenlerin derecesine yükselir.”

* * *

Abdurrahman bin Avf anlatıyor:

Peygamberimize bir kişi geldi ve şöyle dedi:

“Yâ Resulallah! Bana birkaç kelime öğret ki, onlarla huzur bulayım. Çok uzun olmasın ki, unuturum.”

Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Öfkelenme!”

* * *

Atiyye es-Sa'diyy rivayet ediyor:

Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

“Öfke şeytandandır. Şeytan da ateşten yaratılmıştır. Ateş ise ancak su ile söndürülür. Bundan dolayı öfkelendiğiniz zaman abdest alın.”

* * *

Ebû Zerr rivayet ediyor:

Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

“Biriniz öfkелendiğı zaman ayakta ise hemen otursun. Öfkesi geçerse iyi, fakat geçmezse o zaman da yan tarafına yaslansın.”

* * *

Hazret-i Câbir rivayet ediyor:

Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Üç şey kimde bulunursa Allah onu himayesine alır ve onu Cennetine koyar. Bunlar:

“Zayıflara yumuşak davranmak.

“Anne-babaya şefkatli davranmak.

“Emri altında bulunan hizmetçilere iyilik etmektir.”

* * *

Ebû Ümâme rivayet ediyor:

Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

“Allah Teâlâ yumuşaklığı, güzel davranışı sever ve ondan hoşlanır; sertliğe, şiddetli hale yapmadığı yardımı ona yapar.”

* * *

Hazret-i Âişe anlatıyor:

Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

“Yâ Âişe rıfk sahibi ol. Çünkü Allah Teâlâ bir ev halkına hayır dilediği vakit onlar arasında yumuşaklık ve uysallık verir.”

* * *

Abdullah bin Mes’ud rivayet ediyor:

“Rıfk, bereket ve uğurdur. Sertlik (ve cehalet, ahmaklık ve kabalık ise) uğursuzluktur.”

* * *

Hazret-i Âişe’ye kır gezisine çıkmaktan soruldu. O da şöyle dedi:

“Peygamberimiz bu vadilere çıkardı. Bir keresinde kır gezisine çıkmak istedi. Bana binek için kullanılmayan sadaka develerinden hırçın bir deve gönderdi ve şöyle buyurdu:

“Yâ Âişe, sen yumuşak davran. Çünkü yumuşaklık bir şeyde bulunursa mutlaka onu süsler. Bir şeyden çıkarsa mutlaka onu çirkinleştirir.”

* * *

Peygamberimizin hayâsı

HAYA, HOŞA GİTMEYEN yahut terk edilmesi yapılmasından daha uygun olan, bir şeyin yapılması esnasında yüzünde beliren ince kızarma hali olarak tanımlanır. Utanma, sıkılma manalarına da gelen hayâ, en geniş şekliyle İslâm ahlâkında yerini bulmuştu.

Bu ahlâk en mükemmel haliyle yine Peygamberimizde görülmektedir. Peygamberimiz her türlü temiz huyda olduğu gibi, hayâ bakımından da insanların en üstünü ve en utangacı idi.

Peygamberimiz son derece hayâ sahibiydi. Görülmesi ve açılması ayıp sayılan şeylere karşı gözü kapalı, âdeta yumuktu. Bu hususta da insanların en edeplisiydi.

Ebû Said el-Hudri, Peygamberimizin fevkalâde hayâ sahibi olduğunu ifade ederek şöyle demektedir:

“Peygamber (a.s.m) öyle bir hayâ ve edep sahibiydi ki, kimseye hoşlanmadığı şeyle hitap etmezdi.”

Peygamberimizin hayâ ve edebinin üstünlüğü, o zamanlar Arabistan ve diğer ülkelerle kıyas edilirse daha açık bir şekilde görülebilir. Çünkü o devirde insanlığın hayâ ve edep adına hiçbir şeyden haberi yoktu.

Araplar herkesin gözü önünde çıplak olarak yıkanır. Hatta bazen Kâbe’yi bile cırılçıplak tavaf ederlerdi. Utanmak ve ayıp

diye bir şey bilmiyorlardı.

İşte Peygamberimiz, yaratılışı gereği Arapların bu çirkin halinden tiksindir, rahatsızlık duyardı. İslâmı insanlara duyurmaya başladıktan sonra Sahabilerine her fırsatta edep ve hayâ dersi veriyordu. Cahiliyeden kalma âdetleri temelinden kaldırıyor; yerine Allah'ın razı olduğu en güzel ahlâk kurallarını yerleştirtiyordu.

Abdullah bin Mes'ud'un rivayetine göre, bir gün Resul-i Ekrem Efendimiz, Sahabilere şu tavsiyede bulundu:

“Yüce Allah'tan hakkıyla, gerçek hayâ ile hayâ ediniz” buyurunca, Sahabiler:

“Ya Resulallah, Allah'a hamd olsun, biz Allah'tan hayâ edip utanıyoruz” dediler.

Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.m) şu tavsiyede bulunur:

“Hayâ etmek böyle değildir. Allah'tan hakkıyla hayâ etmek, başı ve başın taşıdığı organları, karnı ve karnının içine doldurduğu organları, haramdan korumak, ölümü ve toprak altında çürümeyi hatırd tutmaktır. Âhireti isteyen kişi de dünyanın zinetini bırakır. İşte, kim böyle yaparsa, Allah'tan gerçek manada hayâ etmiş olur.”

Peygamberimizden hayâ dersi alan Sahabiler o derece yücelmişlerdi ki, onların her hareket ve davranışlarında edep ve hayânın bir yönünü görmek mümkündü.

Yaratılışları icabı her türlü kusur ve hatadan uzak bulunan, çirkin ve kötü şeylere yanaşmayan meleklerin bile hayâ edip utandıkları Hz. Osman, bu bakımdan bir sembol haline gelmişti.

Bazı zamanlar Peygamberimiz onun hayâsını açıkça takdir ve methederdi.

Peygamber Efendimiz insanların kusurlarını görmez, bazen görmezden gelir, çok zaman gözünü çevirir, kusurunu görse de yüzüne vurmaz, o kişiyle arasındaki saygı ve sevgi perdesini yırtmazdı.

Ancak bazı kusurlar vardı ki, o kusuru o insanın düzeltmesi gerekirdi. Çünkü o kişi o kusurun ya farkında değildir veya o davranışın bir ayıp ve kusur olduğunu bilmemektedir.

Bir de kusur düzeltirken karşı taraf mahcup edilmemeli, herkesin içinde onun yanlışları, eksik yanları, ayıp ve eksikleri yüzüne vurulur şeklinde söylenmemelidir.

İşte Sevgili Peygamberimiz bütün bunlara dikkat eder, ona göre insanlara davranırdı.

Peygamberimize yıllarca hizmet etmiş ve onun terbiyesi altında yetişmiş olan özel talebesi Enes bin Mâlik anlatıyor:

“Peygamber Efendimiz bir adamın elbisesinde sarı bir leke gördü. Fakat adama bir şey söylemedi. Adamcağız kalkıp gittikten sonra Sahabilere:

“Ona söyleyin de o lekeyi temizlesin” buyurdu.

“Çünkü Peygamber Efendimiz hoşlanmadığı herhangi bir şeyi bir kimsede gördüğü zaman, yüz yüze ona söylemeye yüzü tutmazdı.”

Bir başka seferinde benzer bir olayda Peygamberimizin tavrını yine Hz. Enes’ten dinleyelim:

“Bir gün Peygamberimizin huzuruna bir adam geldi. Sarı renkli bir koku sürünmüştü. Süründüğü koku rahatsız edici bir şekilde çevreye dağılıyordu.

“Peygamberimiz sevmediği, hoşlanmadığı bir şey görürse, o kişinin yüzüne vurmaz, söylemezdi. O adamı üzüp hatırını kırmazdı. Bu sebepten, o adam dışarı çıkınca yakınlarına şöyle buyurdu.

“Keşke şu adama sarı renkli kokuyu sürünmemesini söyleseydiniz de yüzündekini yıkasaydı.”

Peygamberimizin hayâsı başkalarının kusur ve ayıplarını hatırlatmaya ve söylemeye meydan vermezdi. Söylenmesi gerekse dahi, doğrudan değil de, dolaylı olarak uyarıda bulunurdu.

Aynı şekilde birisinden kötü bir şey duyduğu, hoşuna gitmeyen bir söz işittiği zaman da benzer biçimde davranır, o adamın yüzüne vurmazdı.

“Falanca adam niçin böyle konuşuyor?” demez, “Bazı kimseler niçin böyle konuşuyorlar?” derdi.

Bu konuyla ilgili bir başka halini Hazret-i Âişe annemiz anlatıyor:

Peygamberimize, bir kimsenin hoş olmayan bir şeyi yaptığı bildirilince, “Neden falan kimse böyle diyor, böyle yapıyor?” demez, genel anlamda “Niçin böyle yapıyorlar ve diyorlar?” şeklinde konuşurdu.

Böylece, o kimseyi yaptığı işten veya söylediği çirkin bir sözden alıkoyar, fakat o adamın ismini vermezdi.

Yine Hz. Âişe validemizin ifadelerine göre, Peygamberimiz edebe aykırı bir söz söylemez, böyle bir söz söylemeye kesinlikle teşebbüs bile etmezdi.

Çarşı ve pazarda herkesi rahatsız edecek şekilde yüksek sesle konuşmazdı.

Kötülüğe aynı ile karşılık vermez, aksine, hoşgörülü davranır veya affederdi.

Hoşlanmayacağı bir şeyi söylemek zorunda kalsa bile dolaylı olarak söylerdi.

Hayâsının fazlalığından dolayı hiç kimsenin yüzüne dik ve sabit bir şekilde bakıp kalmazdı.

Kurre bin İyas anlatıyor:

“Peygamberimizle beraberdik. Huzurunda hayâdan bahsedildi. Sordular:

“Yâ Resulallah, hayâ dinden midir?”

Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Evet, hatta o, dinin tamamıdır.”

Sonra şöyle buyurdular:

“Hayâ, haramdan sakınmak, sükût etmek, suskun olmaktır. Dil sessizliği, yoksa kalp sessizliği değil. İffet imandandır. Bunlar âhirette sevabı arttırır, dünyalığı ise azaltır. Ama âhiretten arttırdıkları dünyalıktan azalttıklarından daha fazladır. Cimrilik, beceriksizlik ve yaramaz söz nifaktandır. Bunlar da dünyadan olan şeyleri arttırır ve âhiretten olan şeyleri azaltırlar. Âhiretten azalttığı şeyler ise dünyadan arttırdığından daha çoktur.”

* * *

İbni Ömer anlatıyor:

“Peygamberimiz utangaçlıktan dolayı birisini azarlayan adama rastladı. Adam şöyle konuşuyordu:

“Sen de çok utanıyorsun.” Sanki adam, ‘Bu kadar da utangaç olmak sana zarar verir’ yollu konuşuyordu.

“Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Onu bırak, hayâ imandandır.”

* * *

Ebu Hüreyre’nin rivayetine göre Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“İman yetmiş küsur yahut altmış küsur bölümdür. Bunların en üstünü Lâ ilâhe illallah (Allah’tan başka ilah yoktur) sözü ve en aşağısı da yolda insanları rahatsız eden şeyleri kaldırmaktır. Hayâ da imandan bir bölümdür.”

* * *

Mucemmi bin Harise amcasından rivayet ediyor.

Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu:

“Hayâ imandan bir bölümdür, hayâsı olmayanın imanı da yoktur.”

* * *

Ebû Umame rivayet ediyor.

Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu:

“Hayâ ve sükût imandandır. Bunlar insanı Cennete yaklaştırır ve Cehennemden uzaklaştırır. Hayâsızlık ve fuhuş ise şeytandandır. Bunlar da Cehenneme yaklaştırır ve Cennetten uzaklaştırır.”

* * *

Enes’in rivayetine göre Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur:

“Fuhuş (kötülük) bir şeyde bulunursa mutlaka onu çirkinleştirir; hayâ da bir şeyde bulunursa mutlaka onu güzelleştirir.”

* * *

İbni Ömer’in rivayetine göre Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu:

“Hayâ ve iman birbirlerinin yakınlarıdır. Birarada bulunurlar. Bunun için bunlardan biri kaldırıldığı vakit, diğeri de kaldırılır.”

* * *

İbni Ömer anlatıyor:

Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur:

“Allah bir kimseyi helak etmek istediği zaman ondan utanmayı kaldırır. Utanması kalkınca hep kötülük işlediğini görürsün.

Kötü kişiye kimse güvenmez. O zaman hep hainlik yapar ve hainliğe uğrar. Bu defa da acıma duygusundan mahrum olur ve lânetlenerek kovulur. Böylece o kişi İslâmdan uzaklaşır.”

* * *

Peygamberimizin coşkun merhameti ve şefkati

MERHAMET, ESİRGEMEK, acımak, zayıf ve fakir insanların haline acıyarak yardımda bulunmak ve ince kalpliliktir. Şefkat, acıyarak ve esirgeyerek sevmek, içten gelen ve karşılıksız bir sevgidir. Her iki duygu da, tariftten çok yaşanan ve hissedilen duygulardır. Çünkü, her ikisi de kalple ilgilidir.

Merhamet ve şefkat, Peygamberimizin yüce şahsiyetinin bir aynası gibidir. Onun kadar merhametli, onun kadar şefkatli ve ince ruhlu bir insan yeryüzüne gelmemiştir.

Cenab-ı Hakkın Sevgili Resulüne, kendi ismi olan “Rahim” ve “Rauf” sıfatlarını vermesi, Peygamberimizin ne kadar merhametli ve şefkatli bir kalbe sahip olduğunu gösterir.

Tevbe Sûresinin 128. âyetinde bu gerçek şöyle ifade edilir:

“And olsun ki, size içinizden bir Peygamber geldi ki, sıkıntıya uğramanız ona çok ağır ve güç gelir. Size çok düşkündür. Bütün mü’minlere merhametli ve esirgeyicidir.”

İslâmın ilk devirlerinde Müslümanların çoğunu fakir, kimsesiz ve köleler teşkil ediyordu. Kureyşliler onları hor görüp aşağılarken, Peygamberimiz onları yanına almış, hak dini onların yardımıyla duyurmaya başlamıştı.

Peygamberimizin kalbine ve engin rahmetine en yakın olanlar, fakir ve kimsesiz insanlardı. Onları devamlı korur, diğerleri ile eşit davranırdı. Bununla da kalmaz; fakirlere, fakirliğin bütün ezikliğini ve zilletini unutturacak şekilde yakınlık gösterirdi.

Zaten Peygamberimizin aile hayatı ve şahsi yaşayışı da onlardan farklı değildi. O hep sade ve basit yaşamayı tercih ederdi. Dualarında da Allah'tan böyle bir hayat isterdi.

“Allah'ım, beni fakir yaşat. Hayattan fakir olarak ayrılayım. Beni mahşerde fakirler arasında haşret” diye dua ediyordu.

Hız. Âişe bunun sebebini sorunca şöyle açıkladı:

“Onlar, Cennete herkesten önce girecekler. Ey Âişe, yarım ölçek hurma da olsa fakiri boş çevirme. Fakirleri sev, onlara yakın ol ki, kıyamet gününde Allah da sana yakın olsun.”

Müşriklerin “Allah'ın lütfuna mazhar olanlar bunlar mı?” diye hakir gördüğü kimseleri Peygamberimiz destekler, ilgi gösterirdi. Onları, diğer insanlardan üstün tuttuğu olurdu.

Bir gün Peygamberimiz otururken bir adam geçti. Yanındakine sordu:

“Bu adamı nasıl bilirsin?”

Şöyle cevap verdi:

“Bu zengin ve etkin birisidir. Ne derse yaparım.”

Peygamberimiz bir şey demedi. Az sonra birisi daha geçti. Peygamberimiz aynı soruyu bunun hakkında da sordu ve şu cevabı aldı:

“Bu adam fakir Müslümanlardan birisidir. Ona ne kızımı verir, ne de dediğini yaparım.”

Böyle bir sözü hoş karşılamayan Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Dünyanın bir tarafı az önce geçen zengin kişilerle doldurulsa, bir tarafına da bu fakir adam konulsa, fakir adam onların hepsinden daha ağır gelir ve onlardan daha hayırlıdır.”

* * *

Peygamberimizin fakir ve kimsesizlere merhameti

PEYGAMBERİMİZ HEP FAKİR VE kimsesizlerle birlikte bulunmayı tercih eder, gönüllerini alırdı. Bir yerde, toplumun farklı kesimlerinin toplanmış olduklarını görünce, önce fakirlerin yanına gider, onlarla birlikte otururdu.

Abdullah bin Amr bin As anlatıyor:

“Bir gün mescitte oturuyordum. Bazı fakir kimseler bir köşeye toplanmış sohbet ediyorlardı. Resulullah içeri girdi. Başka bir tarafa yönelmeden doğruca fakirlerin yanına gitti. Ve onlara, fakir muhacirlere zenginlerden önce Cenneti müjdeledi. Hepsinin de yüzü güldü. Ben de onlardan birisi olmadığım için üzüldüm.”

Peygamberimiz, kendisini, toplumun zayıf ve kimsesizlerinden üstün görme duygusuna kapılanları da uyarır; her tabakanın devamlı birbirlerine muhtaç olduklarını söylerdi.

Sa’d bin Ebi Vakkas’ın kendisini fakirlerden üstün gördüğünü hissedince, onu şöyle ikaz etti:

“Sizin elde ettiğiniz başarı ve bereket fakirlerin emeklerinin eseridir. Siz, varlığını bu fakir insanlara borçlusunuz.”

Yine Peygamberimiz, toplum içinde, belli bir yeri bulunmayan biçarelere zayıflıklarından dolayı önem verilmemesini asla hoş

karşılamaz, onların da halini sorup öğrenmek arzu eder, sonra da ihtiyaçlarını karşılardı.

Peygamberimizin Mescidini temizleyen fakir, zenci bir kadın vardı. Bir gün Resulullah onu göremeyince nerede olduğunu sordu. Öldüğünü söylediler. Onun ölümüne kimse önem vermemişti.

Resulullah, “Bana haber vermeniz gerekmez miydi?” dedi ve mezarına gitti, iki rekât namaz kıldı. Sonra şöyle dua etti:

“Allah’ım, bu mezarın içini nurla doldur, benim kıldığım namaz sebebiyle nurlandır.”

Peygamberimizin Mescidinin bir bölümünde evi barkı olmayan, fakir Sahabiler kalırdı. Bunlardan bazıları odun ve su satarak geçimlerini sağlarlar, çok zaman da muhtaç durumda bulunurlardı.

Bu insanlar Peygamberimizin özel talebesiydiler. Gece-gündüz İslâmı öğrenmek için yaptıkları ilmi çalışmalarla doluydu. Eğitim ve öğretimleriyle bizzat Peygamberimiz ilgilenir, okuma-yazma bilen Sahabileri de onlara öğretmen olarak tayin ederdi.

Suffe Ashabı olarak tanınan bu Müslümanların eğitimleriyle birlikte geçimleri de Peygamberimizin üzerinde idi. Peygamberimiz, onları gözü gibi korur, ihtiyaçlarını görür, yardımda bulunur, yetişmeleri için her türlü gayreti gösterirdi. Suffelilerin ihtiyaçlarını görmeden kendisi de rahat edemezdi. Hatta onları kendi ailesinden ileri düşündüğü bile olurdu.

Hazret-i Fatıma en çok sevdiği kızıydı. Onu “kendisinden bir parça” olarak görüyordu. Fakat Hz. Fatıma zarurî ihtiyaçlarını

bile zor karşılıyor, geçim sıkıntısı çekiyordu. Şöyle ki, un tmemekten elleri, su taşıtmaktan omuzları yaralanmıştı.

Bir gün babasının yanına gelerek bir şey söylemek istedi. Fakat utancından derdini aamadı. Hz. Ali de huzurda bulunuyordu. Yardımcı oldu:

“Ya Resulallah, bazı savaşlardan kadın esirler alınıyor. Bunlardan birisini bize verseniz de ev işlerinde Fatıma’ya yardım etse.”

Peygamberimiz onlara şu cevabı verdi:

“Ya Ali, ben henüz Suffelilerin ihtiyaçlarını karşılamış değilim. Onların ihtiyaını görmeden böyle bir teklifi nasıl düşünebilirim?”

Peygamberimizin güneş gibi engin şefkati, yağmur gibi bol merhameti sayesinde bu fakir ve zayıf insanlardan öyleleri çıkmıştır ki, dünyaya ilim ve irfan çiçekleri samış, ülkelere adalet ve eşitlik armağan etmiş, cihat meydanlarında kanlarını sebil ederek muhtaç gönüllere hidayet nurunu serpmişlerdir.

Peygamberimizin ahlâk ve yaşayışını onlardan öğreniyoruz. Tefsiri ve İslâm hukukunu onlardan öğreniyoruz. Saadet Asrının yaşayışını onlardan öğreniyoruz. İslâmın nasıl yaşanması gerektiğini, o yüce dâva uğrunda nasıl fedakârlık yapılacağını onlarda görüyoruz.

* * *

Peygamberimizin yetimlere şefkati

PEYGAMBERİMİZİN YETİM ÇOCUKLARA apayrı bir şefkati vardı. Onlara çok müşfik davranırdı. Kendisi de yetim olarak büyüdüğü için, yetimliğin ne kadar acı ve zor olduğunu biliyordu. Yetimlere olan merhametinden dolayı, devamlı olarak onları korur, haksızlığa uğradıkları zaman haklarını arardı.

Ebû Cehil, bir yetimin vasisiydi. Çocuğun bütün malı yanındaydı, fakat ona koklatmıyordu.

Bir gün çocuk aç ve çıplak olarak geldi, malından birşey istedi. Ebû Cehil, azarlayarak yanından kovdu. Sonra da Kureys'in ileri gelenleri çocukla alay ederek, "Muhammed'e git de, sana yardımcı olsun" dediler.

Onların bu kötü niyetini anlamayan saf ve masum çocuk doğruca Peygamberimize gitti. Halini arz etti. Peygamberimiz çocuğu yanına alarak Ebû Cehil'in bulunduğu yere geldi. Yetimin hakkını vermesini söyledi. Peygamberimizi karşısında gören Ebû Cehil hiç itiraz etmeden yetimin malını iade etti.

Ebû Cehil'in bu uysallığını gören müşrikler, "Sen de sapıttın, Muhammed gibi çocuklaştın" diye onu küçümsediler.

Ebû Cehil tuhaf bir haldeydi. Onlara şöyle dedi:

"Hayır, siz de benim yerimde olsaydınız, aynı şeyi yapardınız. Çünkü onun sağında ve solunda birer mızrak gördüm.

Vermeyecek olsam bana saplanacaktı.”

Peygamberimizin kendi evinden de yetim eksik olmazdı. Hz. Hatice ile evlendiğinde, Hatice validemizin ölen kocasından Hind isminde bir erkek çocuğu vardı. Peygamberimiz o yetime kendi öz çocuğu gibi bakmış, yetiştirmişti.

Yine Peygamberimiz Hz. Ümmü Seleme ile evlendiğinde, beraberinde beş yetimi vardı. Peygamberimiz ona, beraberinde yetim çocukların bulunmasının evlenmesine bir engel olmayacağını söyledi ve öylece kabul etti. Bu çocukların babası Ebû Seleme seçkin Sahabilerdendi. Bir savaşta şehit olmuştu. Bu çocuklar Peygamberimizden, öz babalarını aratmayacak, hatta daha sıcak bir şefkat görmüşlerdi.

Yapılan savaşlar sonunda şehit düşen Sahabilerin çocukları yetim kalıyordu. Peygamberimiz bu çocuklara ayrı bir ilgi gösterir, onları yalnız bırakmaz, ihtiyaçlarını karşılardı. Bazılarını da bizzat kendi himayesine alırdı.

Peygamberimiz bir bayram namazından sonra mescitten çıktığında, çocukların neşe ve sevinç içinde oynadıklarını gördü. Bir duvarın dibinde de perişan kılıklı ve mahzun bir çocuk ağlayıp duruyordu. Dikkatini çekti. Doğru onun yanına vardı.

“Yavrum, neyin var, niçin böyle üzgün duruyorsun? Arkadaşlarınla birlikte niçin oynamıyorsun?”

Çocuk bir yetimdi. Babası Uhud’da şehit olmuştu. Annesi de başka biriyle evlenince çocuk sahipsiz kalmıştı. Resul-i Ekrem Efendimiz çocuğun elinden tuttu. Başını okşadı, gönlünü aldı. Sevindirici bir haber verdi:

“Neden ağlıyorsun? Ben baban, Âişe annen, Fatıma kardeşin olsun, istemez misin?

Çocuk sevincinden uçacak gibiydi. Heyecanla, “Nasıl razı olmam, Yâ Resulallah?” diyebildi.

Peygamberimiz ismini sordu: “Buceyr” dedi.

“Hayır. Senin ismin Beşir olsun” buyurdu.

Peygamberimiz çocuğu aldı, evine götürdü. Yedirip içirdi, üstünü başını giydirdi.

Karnı tok, sırtı pek olan çocuk bir süre sonra oynayan çocukların arasına karışmak üzere sokağa çıktı.

Neden sevinmeyecekti? Babası Cennete gitmişti; ama şimdi babasının yerine geçen insan, bütün babaların en hayırlısıydı.

Arkadaşları Beşir’in halindeki değişikliği görünce etrafına toplandılar. Merakla sordular:

“Sen daha önce ağlayıp duruyordun. Şimdi nasıl oldun da bu hale geldin?”

Beşir cevap verdi:

“Açtım, doydum; çıplaktım, giyindim; yetimdim, Resulullah babam, Âişe annem oldu.”

Bunun üzerine diğer çocuklar Beşir’e gıpta ederek şöyle dediler:

“Ne olaydı, keşke bizim de babalarımız Uhud’da şehit olaydı da, biz de öyle bahtiyar bir babaya kavuşmuş olaydık.”

Peygamberimizin vefatına kadar Beşir bin Akra onun yanında kaldı. Peygamberimiz ebedî âleme göçtükten sonra Beşir için asıl yetimlik başlamış oldu. Şöyle ağlıyordu:

“İşte şimdi yetim kaldım, işte şimdi garip oldum.”

Yetimin sadece başını okşamak bile çok büyük bir sevap ve Cennet müjdesidir. Efendimiz bu sevabı şöyle ifade buyururlar:

“Kim sırf Allah rızası için şefkatle yetimin başını okşarsa, elinin değdiği saçlar sayısınca ecir ve sevap kazanır. Yanındaki yetime iyilik yapan kimse ile ben şu iki parmak gibi Cennette beraber olacağız.” Daha sonra da orta parmağı ile işaret parmağının aralarını açarak gösterdi.

Kocası öldüğü halde çocuklarının başında bekleyen, onları büyütüp yetiştiren, hayata hazırlayan, edep ve ahlâk öğreten, dul bir hanımın, Peygamberimizin gözünde çok büyük yeri vardır.

Şöyle buyuruyorlar:

“Cennetin kapısını ilk önce ben açacağım. Bununla birlikte bir kadının Cennetin kapısını açmak üzere beni geçtiğini görünce:

“Ne oluyor, sen kimsin?” diye sorarım. O da:

“Dünyada iken yetim kalan çocuklarımın başını bekleyen bir kadınıym” diye cevap verir.

Yetim çocuklara bakmak, ihtiyaçlarını karşılamak, bakım ve eğitimleri ile meşgul olmak insanın şahsiyeti, karakteri ve ahlâkı üzerinde de büyük etki yapmaktadır.

Ebu'd-Derdâ rivayet ediyor:

“Peygamber Efendimize bir adam geldi, kalbinin katılığından dert yandı. Resulullah (a.s.m) ona şu tavsiyede bulundular:

“Kalbinin yumuşak olmasını, ihtiyacın olan şeylere kavuşmayı ister misin?

“Öyle ise yetime şefkat göster, başını okşa, yediğinden ona yedir ki, kalbin yumuşasın ve muhtaç olduğun şeylere kavuşasın.”

* * *

Peygamberimizin kölelere şefkati

PEYGAMBERİMİZİN ŞEFKAT VE merhametinden en çok istifade eden sahipsiz ve kimsesiz insanların başında köleler geliyordu.

İslâm nurunun ilk doğduğu sıralarda başta Bizans ve İran olmak üzere, Arabistan'da cahiliye âdetleri arasında kölelik bütün şiddet ve dehşetiyle devam ediyordu.

Kabileler arasındaki çarpışmalar, yağmalar dinmeden aralıksız sürüyordu. Bunun neticesinde düşman tarafın insanları -kadın, erkek, çocuk- esir alınıyor, kölelik ve cariyelik teşvik ediliyor, genişletiliyordu.

Hatta her kabilenin nüfusunun hemen yarısını köle ve cariyeler teşkil ediyordu. Bunlar en zor işlerde çalıştırılıyor, hayvandan aşağı görülüyorlardı.

Araplar köleleri hiçbir şekilde hürriyetlerine kavuşturmazlar, azad etmezlerdi. Köleler ömür boyu esir olarak bırakılırlardı.

İşte, Peygamberimizin insanlığa getirdiği en büyük değişikliklerden birisi de Allah'ın hür olarak yarattığı kimselerin köle olarak bırakılmalarını hoş görmemesidir.

Böylece bu zavallı insanlar rahat bir nefes almaya başladılar. Zalim insanların kölesi olmaktan çıkıp, en büyük hürriyet olan Allah'a kulluk mertebesine erme imkânı buldular.

Peygamberimiz, bu insanların hürriyetlerine kavuşmaları için her türlü çabayı sarf etmiş, bu hususta Ashabını teşvik etmiş, bilhassa Müslüman olan kölelerin bir an önce azad edilmeleri için başta Hz. Ebû Bekir olmak üzere zengin Sahabileri teşvik etmiştir:

“Bir kimse mü’min bir köle azad ederse, Allah o kölenin her azası karşılığında kendisinin bir azasını cehennemden azad eder” buyurarak peşin mükâfatı müjdelemiştir.

Sahabiler tarafından bir emir olarak kabul edilen bu teşvik, kısa zamanda gerek kendi ellerinde bulunan ve gerek müşriklerin zulmü altında inleyen mü’min kölelerin azad edilmelerini netice vermişti.

Hz. Ebû Bekir’in, müşrik efendilerinden satın alarak işkenceden kurtardığı Müslüman kölelerin sayısı kırkı bulmuştu. Hz. Bilâl-i Habeşî ve Suheyb bin Sinan gibi meşhur Sahabiler bunlardan sadece ikisiydi.

Peygamberimiz kölelikten kurtulmuş insanları kendi hallerine bırakmaz, onları himaye eder, ticaret yapmak isteyenlere sermaye temin eder, iş kurmalarını sağlardı. Bazılarını da önemli görevlere getirirdi.

Bilâl-i Habeşî’ye müezzinlik vazifesi vermiş, Zeyd bin Harise’yi ordu komutanlığına getirmiş, Ebû Rafi ve Hz. Sevban’ı kendi yanına alarak bizzat himaye etmişti.

Asırlardır devam eden bu kurumu bir anda tamamen kaldırmak o zamanın toplum yapısı içinde mümkün değildi.

Her meselede olduğu gibi, bu hususta da Peygamberimiz tedrici, yani yavaş yavaş benimseterek kabul ettirme prensibine dikkat etmiş, hiçbir Sahabisini, kölesini azad etmesi için zorlamamıştır.

Çünkü onların bazıları toprak sahibi idi, çalıştırmak için adama ihtiyacı vardı; bir kısmı da yalnızdı, hizmetçi kullanması gerekiyordu.

İşte Peygamberimiz, bu şekilde kölelerini azad etmeyip çalıştırmak isteyenlere de sıkı sıkıya tenbihte bulunuyor, köle ve cariyelerine karşı şefkatli davranmalarını söylüyor, eziyet ve hakarete bulunmamaları için ikaz ediyordu. En kısa zamanda da azad etmelerini tavsiye ediyordu:

“İhtiyacınız bitene kadar onlar size hizmet etsin. İhtiyacınız kalmayınca da azad edin” buyuruyordu.

Peygamberimiz kölelerin hak ve hukuklarına dikkat edilmesi konusunda o kadar titiz davranıyordu ki, Hz. Ali’nin rivayetine göre, “Resulullah’ın vefatından önce en son sözü ‘Namaza dikkat edin namaza’ ve ‘Elinizin altında bulunan kölelerinize eziyet etmede Allah’tan korkun’ idi.”

Sahabilerden birisi gelerek “Ya Resulallah, bir kölenin kaç suçunu bağışlayayım?” diye sordu.

Soru üç defa tekrarlandıktan sonra Peygamberimiz şöyle cevap verdi:

“Günde yetmiş defa affediniz.”

Peygamberimiz, kölelere hiçbir şekilde eziyet edilmemesini, onlara hakarete bulunulmamasını, zarurî ihtiyaçlarının ihmal

edilmemesini tavsiye ederdi.

Bir gün Hz. Ebû Zer kölesiyle birlikte yolda gidiyordu. Kendi sırtındaki elbisesinin aynısı kölesinin sırtında da bulunuyordu.

Bu durum diğer Sahabilerin dikkatini çekti. Ebû Zer’e şöyle dediler:

“Kölenin sırtındaki elbiseyi alsan, kendininkine eklesen içli dışlı güzel bir elbise olurdu, ona da başka bir giyecek verirdin.”

Bunun üzerine Hz. Ebû Zer onlara Resulullah’tan işittiği bir hadisi hatırlattı. Peygamberimiz şöyle buyuruyordu:

“Onlar sizin kardeşlerinizdir. Allah onları sizin hizmetinize vermiştir. Kimin kardeşi elinin altında ise, ona kendi yediğinden yedirsin, kendi giydiğinden giydirsin.

“Gücünün yetmeyeceği bir şeyi ona yüklemesin. Eğer yüklerse ona yardımcı olsun.”

Daha önce köleler efendilerine “sahibim” manasında “rabbi” veya “rabbeti” derler, efendiler de kölelerine “kölem ve cariyem” diye hitap ederlerdi. Bu durumu hoş görmeyen Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Sahipleri kölelerine ‘oğlum, kızım’ desin, köleler de efendilerine ‘seyyidi’ (efendim) desin. Siz hepiniz kulsunuz, Rab ise ancak Allah’tır.”

Peygamberimizin bu güzel davranışından ve engin şefkatinden dolayı hürriyetlerine kavuşan köleler kabile ve ailelerinin yanına gitmek istemez, Peygamberimizin hizmetinde bulunmayı, onunla birlikte olmayı tercih ederlerdi.

Zeyd bin Harise, azad edildikten sonra Peygamberimizi, babasına ve amcasına tercih etmiş, Resulullah'la birlikte kalmayı arzu etmişti.

Yine bu coşkun şefkati gören müşriklerin köleleri Peygamberimize gelir, onun merhametinden imdat isterlerdi. Çok kere Peygamberimiz onların kurtuluş bedellerini verir, hürriyetlerine kavuştururdu.

Peygamberimizin bu merhametinden dolayı o zavallı insanlar da insan olmanın hazzını tadar, huzur ve rahat içinde yaşarlardı.

* * *

Peygamberimizin kadınlara şefkati

İSLÂMİN ŞEFKAT GÜNEŞİ dünyayı aydınlatmadan önce kadınlar çok perişan haldeydiler. Başta Araplar olmak üzere, insanlık kız çocuklarını ve kadınlarını çok hor görürdü. Onları bir insan olarak kabul etmez, bir eşya gibi değer biçer, alıp satarlardı. Arapların yanında kadının hiçbir sosyal hakkı yoktu. Onları şefkat ve merhametten yoksun kıldıkları gibi, mal ve mirastan da uzak tutarlardı.

Peygamberimizin bütün insanlığı kuşatan şefkat ve merhameti kısa zamanda kadınlar üzerinde de görülmeye başladı. Onları insanların ayakları altında ezilmekten kurtararak o kadar yüceltti ki, “Cennet anaların ayakları altındadır” buyurarak, Cennete girmeyi annelerin rızalarıyla eş tuttu.

Kadınlara iyilik yapmanın, onlara şefkatli davranmanın, imanın bir alâmeti olduğunu beyan ederek bu meseleye büyük önem verdi.

“Kim Allah’a ve âhiret gününe iman etmişse, komşusuna eziyet etmesin. Kadınlara da iyiliği tavsiye ediniz. Çünkü onlar kaburga kemiğinden yaratılmıştır. Kaburganın en eğri tarafı da üst tarafıdır. Onu doğrultmak istersen kırarsın. Olduğu gibi bıraktığın takdirde de daima eğri kalır. Bunun için, kadınlara her zaman iyiliği tavsiye edin” mealindeki hadis-i şerifle

Peygamberimiz, kadınların hem maddî yapılarını, hem de ruhsal durumlarını ifade ederek, onlara anlayışlı davranmayı, kusur ve eğriliğine tahammül edip sabır gösterilmesini tavsiye etti.

Peygamberimiz bizlere bu tavsiyeyi yaparken, kendisi de söylediklerini en güzel şekilde uyguluyordu. Bir ihtiyaçları olur veya bir şey öğrenmek isterlerse mü'min kadınları reddetmez, ihtiyaçlarını karşılar, sorularına cevap verir, erkeklerle hiçbir ayırım gözetmezdi.

Peygamberimizin etrafında her zaman erkek Sahabiler toplanıyor, sohbetinde bulunuyorlardı. Fakat mü'min kadınlar bu nimetten mahrumdular. İçlerinden bir temsilci seçtiler, Peygamberimize gönderdiler ve bir gününü de kendilerine ayırmasını istediler.

Peygamberimiz bu teklifi kabul etti ve hanımların dileklerini yerine getirerek, bir gününü de onlarla sohbet için ayırdı.

Peygamberimiz özellikle yaşlı kadınların kalplerini kırmaz, hatıralarını hoş tutardı. Davet ettikleri zaman reddetmezdi.

Bir seferinde Hz. Enes'in büyükannesi Peygamberimizi yemeğe davet etti. Peygamberimiz de daveti kabul ederek evlerine gitti. Kadıncağızı sevindirmek için de ona namaz kıldırmak istedi. Kendisi imamlığa geçti, Hz. Enes, büyükannesi ve kölelerinin meydana getirdiği bir cemaate iki rekât namaz kıldırdı.

Yola çıkıldığında kafilede kadınlar varsa Peygamberimiz onların rahat etmesi için her türlü tedbiri alırdı.

Bir sefer esnasında Enceşe adında Habeşistanlı güzel sesli bir köle, vezinli ve kafiyeli şiirleri makamla söylüyordu. Böylece

develer daha hızlı yürüyordu. Develerin hızlı bir şekilde yürümesi üzerine kadınların rahatsız olduğunu fark eden Peygamber Efendimiz Enceşe'yi ikaz etti:

“Ey Enceşe, cam şişelerin hayvanlarını yavaş sür!”

Kadınlar zayıf ve nazik oldukları için Peygamberimiz onları cama benzetmişti. Onların incinmesine, acı duymalarına gönlü razı olmuyordu.

Peygamberimiz kendi hanımlarına da çok nazik davranır, hiçbir şekilde kalplerini kırmazdı. Başta Hz. Âişe validemiz olmak üzere bütün hanımları, Peygamberimizin evde çok sakin, halim ve mütevazı olduğunu söyleyerek, onu her yönüyle mükemmel bir aile reisi, merhametli bir koca, şefkatli bir baba olarak anlatırlar.

“Sizin en hayırlınız, kadınlarına karşı hayırlı olandır. Ben kadınlara iyi davranma bakımından sizin en hayırlınızım” buyuran Peygamberimiz, kadınlara anlayışlı davranmayı tavsiye etmektedir.

Peygamberimiz ev işlerinde de hanımlarına yardımda bulunurdu. Koyunları sağması, ev süpürmesi, elbisesini ve ayakkabılarını tamir etmesi, deveyi yemlemesi, çocuklarla ilgilenip ihtiyaçlarını görmesi, hep onun bu merhamet ve şefkatinin neticesi değil midir?

* * *

Peygamberimizin çocuklara şefkat ve sevgisi

PEYGAMBERİMİZİN ŞEFKATİNİN en canlı örneğini çocuklar üzerinde görüyoruz. Peygamberimizin çocuklara olan şefkati ve sevgisi bambaşkaydı.

Bir çocuk gördüğü zaman Peygamberimizin mübarek yüzünü neşe ve sevinç kaplardı. Onu tutar, kollarının arasına alır, kucaklar, okşar, sever ve öperdi.

Gördüğü ve karşılaştığı her çocuğa selâm verir, halini hatırını sorardı. Binekli bulunduğu zaman çocukları atın terkisine alır, gidecekleri yere kadar götürürdü. Çocuklarla arkadaşça konuşur, onların yanında çocuklaşır, anlayış seviyelerine göre sohbet eder, öğütler verirdi.

Çocuklarla o kadar içiçe olmuştu ki, bir defasında yarış yapan çocukları görmüştü de, onların neşesine katılmak için birlikte koşmuştu.

Peygamberimiz özellikle kendi çocuk ve torunlarına çok düşküncü. Onlar için şefkatli bir baba, merhametli bir dedeydi.

Hız. Enes diyor ki:

“Çoluk çocuğuna Peygamberimizden daha şefkatli bir kimseyi görmedim. Oğlu İbrahim’in—Medine’nin—Avali semtinde oturan bir süt annesi vardı. Beraberinde ben de bulunduğum halde

Resulullah sık sık oğlunu görmeye giderdi. Varınca, demircinin duman dolu evine girer, oğlunu kucaklar, koklar, öper ve bir süre sonra da dönerdi.”

Peygamberimiz, kızı Fatıma’yı çok severdi. Bir sefere çıkacağı zaman en son ona uğrar, dönüşünde ise önce onun yanına giderdi.

Hz. Fatıma babasını ziyarete geldiğinde ise, Peygamberimiz sevgili kızını karşılamak için ayağa kalkar, alnından öper ve yanına oturturdu.

Hazret-i Fatıma’nın iki oğlu vardı: Hasan ve Hüseyin. Peygamberimiz bu torunlarını çok severdi. Onları kucağına alır, omuzuna çıkarır, okşar, sırtında taşır, oyun oynar, isteklerini yerine getirirdi.

Peygamberimiz dünyasını değiştirdiğinde Hz. Hasan 7, Hz. Hüseyin 6 yaşındaydı. Yani Peygamberimiz hayatta iken Hasan ve Hüseyin çok küçük yaşlarda idiler.

İşte Peygamberimizin iki torununun şahsında çocuklara gösterdiği sevgi ve şefkat örnekleri:

Bir gün Peygamberimiz minberde hutbe okurken Hasan ve Hüseyin’in düşe kalka mescide girdiklerini görür. Konuşmasını yarıda keserek aşağı iner, onları tutar, bağrına basar.

“Cenab-ı Hak, ‘Mallarınız ve çocuklarınız sizin için birer imtihan vesilesidir’ buyururken ne kadar doğru söylemiştir. Onları görünce dayanamadım” dedikten sonra konuşmasına devam etti.

Hz. Enes de kendi gördüklerini şöyle dile getiriyor:

“Peygamberimizi hutbe okurken gördüm, Hasan dizinin üstündeydi. Ne söyleyecekse halka söylüyor, sonra eğilip çocuğu öpüyor ve ‘Ben bunu seviyorum’ diyordu.”

Ebû Said anlatıyor:

“Peygamber Efendimiz secde de iken torunu Hasan geldi, sırtına çıktı. Peygamber Efendimiz de onun elinden tuttu ve ayağa kalktı. Tekrar rükûa varıncaya kadar onu sırtında tuttu. Rükûdan kalktıktan sonra bıraktı ve çocuk gitti.”

Hız. Zübeyir anlatıyor:

“Bir gün gözümle gördüm. Peygamber Efendimiz secde de iken Hasan geldi, sırtına bindi. Çocuk kendiliğinden ininceye kadar Peygamber Efendimiz de onu indirmed i. Peygamber Efendimiz namazda iken bacaklarını açar, Hasan da bir taraftan girer, öbür taraftan çıkardı.”

Abdullah bin Mes’ud anlatıyor:

“Peygamber Efendimiz namaz kılarken secdeye varınca Hasan ve Hüseyin geldiler, sırtına bindiler. Oradakiler karışmak isteyince, Peygamber Efendimiz onlara karışmamaları için işaret etti. Namaz bittikten sonra da kucağına aldı ve şöyle buyurdu:

“Kim beni seviyorsa, bunların ikisini de sevsin.”

Enes bin Mâlik anlatıyor:

“Bir defasında Peygamber Efendimiz secde de iken Hasan ve Hüseyin geldiler, sırtına çıktılar. İninceye kadar Peygamberimiz secdeyi uzattı.

“Oradakiler sordu:

“Yâ Resulallah, secdeyi uzatmış olmadınız mı?”

“Peygamber Efendimiz buyurdular ki:

“Oğlum sırtıma çıkınca acele etmekten çekindim.”

Katâde anlatıyor:

“Bir defasında Peygamberimiz, kızı Zeynep’ten olan torunu Amame kucağında olduğu halde yanımıza geldi. O şekilde namaza durdu. Rükûa varırken çocuğu yere bırakıyor, kalktığı zaman da kaldırıyordu.”

Bu hususta bir başka Sahabi de şöyle anlatıyor:

“Hz. Hasan ve Hüseyin sırtında olduğu halde Peygamber Efendimiz camiye geldi. Öne geçti, çocuğu sağ yanına bıraktı. Namaza durdu. Peygamberimiz secdeye vardı. Secdeyi o kadar uzattı ki, cemaat arasından başımı kaldırdım, baktım. Bir de ne göreyim? Peygamberimiz secdede, çocuk sırtına çıkmış duruyor. Tekrar döndüm, başımı secdeye koydum. Namaz bitince halk sordu:

“Yâ Resulallah, bu namazda öyle uzun bir secde yaptınız ki, şimdiye kadar sizden böyle bir şey görmedik. Bu şekilde hareket etmeniz mi emredildi, yoksa bir vahiy mi aldınız?”

“Hayır, bunların hiçbirisi olmadı. Ancak oğlum sırtıma çıkmıştı, kendiliğinden ininceye kadar acele ettirmeyi uygun görmedim.”

Ebû Hüreyre anlatıyor:

“Peygamber Efendimiz bir gün bir omuzunda Hasan, diğer omuzunda Hüseyin olduğu halde geldi. Yanımıza varıncaya kadar bir onu öpüyor, bir de diğerini öpüyordu.”

“Yâ Resulallah, anlaşılan onları çok seviyorsunuz” dedik.

“Evet, severim. Kim onları severse beni sevmiş, kim onlara kin tutmuşsa, bana kin tutmuş olur” buyurdular.

Peygamberimiz bir yere davet edilmişti. Yolda Hz. Hüseyin’i gördü. Hüseyin kollarını açıp koşarak dedesine geleceği anda birdenbire yön değiştirip bir tarafa kaçtı. Bu hareketi birkaç defa tekrarladı. Peygamberimiz de peşinden koşuyordu. Sonunda yakaladı, bağrına bastı:

“Hüseyin bendendir, ben de Hüseyin’denim” buyurdu.

Bazen Hz. Hasan’ı da omuzuna alır ve “Allah’ım bu çocuğu seviyorum, Sen de onu sevenleri sev” buyururdu.

Peygamberimiz çocukları memnun etmek için dediklerini yapar, onların kalbini kazanırdı.

Bir seferinde Hz. Hasan’ı omuzuna almış, gidiyordu. Bir adam kendisini bu halde görünce, Hasan’a;

“Ey çocuk, bindiğin binek ne güzeldir” dedi.

Peygamberimiz de cevap verdi:

“O da ne güzel binicidir.”

O bir peygamber olduğu halde omuzunda çocuk taşımaktan utanç duymuyor, bununla iftihar ediyordu.

Peygamberimiz çocuklara o kadar şefkatli ve hoşgörülü idi ki, bebekler ve küçük yaştaki çocuklar kucağını ıslatsalar dahi onları anlayışla karşılar, işlerini bitirinceye kadar kendi hallerine bırakırdı.

Peygamberimizin torunu Hüseyin, sütannesi Ümmüfadl’ın yanındaydı. Bir defasında Peygamberimiz Hüseyin’i görmeye gitti. Ümmüfadl der ki:

“Hüseyin’i emziriyordum. Resulullah yanıma geldi. Çocuğu istedi, verdim. Çocuk hemen üzerine akıttı. Almak için elimi uzattım. ‘Çocuğun işemesini kesme’ dedi. Sonra bir bardak su istedi ve çocuğun ıslattığı yere döktü.”

Peygamber Efendimiz çocukların ağlamalarına dayanamaz, onların susturulmasını, yorulmamasını isterdi. Sevgisi ve şefkati çocukların ağlamasına dahi müsaade etmezdi.

Hanımlarını sıkı sıkıya tembih eder, Hüseyin’den söz ederek, “Bu çocuğu ağlatmayın” der, ağlayan çocuğun susturulması konusunda da şöyle buyururdu:

“Kim ağlayan çocuğunu susturuncaya kadar gönüllerse, Cenab-ı Hak ona Cennette memnun olacağı kadar nimet verir.”

Öyle ki, bazen ağlayan bir çocuk sesi duysa namazını bile kısaltır, annenin çocukla meşgul olmasına imkân verirdi.

Peygamberimiz Mescitte namaz kıldırırken cemaatte çocuklu anneler de bulunurdu.

Sahabilerin bu husustaki anlatımı şöyle:

“Resulullah bize sabah namazını kıldırmişti. Namazda iki kısa sûre okudu. Namaz bitince Ebû Said el-Hudrî sordu:

“Yâ Resulallah bugün daha önce yapmadığınız bir şekilde namazı kısa kıldırdınız...”

“Peygamberimiz şöyle açıkladı:

“Geride kadınlar safındaki çocuk sesini duymadın mı? Annesinin onunla ilgilenmesini temin edeyim dedim.”

Çocuğa en çok annesi şefkat gösterir. Bir hadis-i şerifte annenin çocuğuna gösterdiği şefkatten dolayı büyük sevap

kazanacağı müjdelendir. Olay şöyle gelişir:

Bir gün fakir bir kadın iki kızı ile Hz. Âişe'yi ziyarete gelmişti. Hz. Âişe de evde onlara ikram için bir tek hurmadan başka verecek bir şey bulamamıştı. O hurmayı anneye verdi. Anne de hurmayı ikiye bölerek çocuklarına yedirdi. Hz. Âişe bu durumu Peygamberimize anlatınca, Peygamberimiz o kadın için şu müjdeyi verdi:

“Çocukları hakkıyla sevmek ve onları korumak, Cehennemden kurtuluşa vesiledir.”

Peygamberimiz, çocuklara olan şefkatinde bir ayırım gözetmezdi. Kendi çocuklarına ve torunlarına gösterdiği aynı sevgi ve merhameti, diğer Sahabi çocuklarına da gösterirdi.

Peygamberimizin hizmetçisi Hz. Zeyd'in oğlu Üsame anlatıyor:

“Resulullah bir dizine beni, bir dizine de torunu Hasan'ı oturtur; sonra ikimizi birden bağrına basar ve ‘Ya Rabbi, bunlara rahmet et. Çünkü ben bunlara karşı merhametliyim’ diye dua ederdi.”

Bazı kimseler, Peygamberimizin Sahabi çocuklarını okşayıp öpmesini garip karşılıyorlardı. Kendilerinde pek olmayan bu güzel huyun, en güzel bir şekilde Peygamberimizde görülmesini tam olarak anlayamıyorlardı.

Bir defasında Akra bin Habis, Peygamberimizi, Hz. Hasan'ı öperken gördü ve şöyle dedi:

“Benim on çocuğum var. Şimdiye kadar hiçbirini öpmedim.”

Bunun üzerine Peygamberimiz, “Merhamet etmeye ne merhamet olunmaz” buyurdu.

Yine bir gün bedevinin birisi gelerek Peygamberimize, “Yâ Resulallah, siz çocukları öper misiniz? Biz onları öpmeyiz” dedi.

Böyle bir suale Peygamberimiz, “Allah senin kalbinden merhamet duygusunu almışsa ben ne yapabilirim?” buyurdu.

Peygamberimiz merhamet ve şefkat duygusunun en açık görüldüğü yerin, böylece çocuk sevgisinde ve onlara gösterilen şefkatte bulunduğunu belirtiyordu.

Çocuğu sevip öpmenin çok büyük bir sevap olduğunu da Peygamberimizden öğreniyoruz:

“Çocuklarınızı çok öpün. Çünkü her öpücük için size Cennette bir derece verilir ki, iki derece arasında beş yüz senelik mesafe vardır. Melekler öpücüklerinizi sayarlar ve sizin defterinize sevap yazarlar.”

Peygamberimiz çocuklara gösterdiği şefkatte din ayırımı yapmazdı.

Bir Yahudinin çocuğu hastalanmıştı. Bunu duyan Peygamberimiz çocuğu ziyarete gitti. Ona Müslüman olması için telkinde bulundu. Çocuk, Müslüman olmak için babasından izin istedi. Babası müsaade etti ve çocuk Müslüman oldu.

Peygamberimizin barış zamanındaki bu güzel davranışı savaş esnasında da devam ederdi. Savaş sırasında çocukların öldürülmemesini öğütler, onlara iyi davranılmasını tembih ederdi.

Bir savaş esnasında birkaç çocuk iki tarafın arasında kalmış ve öldürülmüşlerdi. Peygamberimiz bu hadiseye çok üzüldü.

Sahabiler, “Ya Resulallah, onlar müşrik çocuklarıdır, niçin üzülüyorsunuz?” diye sordular.

Peygamberimiz, “Onlar doğdukları gibi duruyorlar. Sakın çocukları öldürmeyin, aman çocukları katletmeyin. Her can ilk yaratılışta tertemizdir” buyurarak konuya dikkatlerini çekti.

Çünkü, çocukların babası gayr-i müslim de olsa, kendileri erginlik çağına gelmedikçe mükellef sayılmamaktadır. İslâm fitratı üzere doğdukları için, o masumluklarını muhafaza etmektedirler.

Peygamberimizin eşsiz şefkatini kız çocukları üzerinde de görmekteyiz. İslâmdan önce kız çocuklarının Arapların gözünde hiçbir değeri yoktu. Kız babası olmayı bir ayıp olarak görürlerdi. “Falan adamın damadı demesinler” diye kızlarını evlendirmek istemez, diri diri toprağa gömerlerdi. Bu vahşeti de atadan, babadan kalma bir âdet olarak görür, uygularlardı.

İşte Peygamberimiz bu zavallı masumların böyle acımasızca öldürülmelerini büyük bir cinayet olarak görüyor, bu kötü âdetin bir an önce kaldırılması için mücadele ediyordu. Kendisi kızların babası olmakla iftihar ettiği gibi, üç, iki veya bir kızı olup da onları büyütüp yetiştirenleri, İslâmî bir eğitim verenleri Cennetle müjdeliyordu.

Peygamberimiz, huzuruna bir kız çocuğu gelirse ona yakın ilgi gösterirdi.

Halid bin Said, Peygamberimizi ziyarete geldiğinde yanında küçük kızı da vardı. Habeşistan’da doğduğu için, Peygamberimiz ona ayrı bir yakınlık gösterirdi.

Çocuk kalktı, Peygamberimizin sırtında bulunan peygamberlik mührüyle oynadı. Babası yanına çekmek istedi, fakat Peygamberimiz çocuğun kalbinin kırılmaması için babasına engel oldu.

Bir seferinde Peygamberimizin eline işlemeli bir kumaş parçası geçmişti. Hz. Halid'in kızını çağırttı ve ona verdi, sevindirdi.

* * *

Cemre o sıralar küçük bir çocuktü. Babası alır, onu Peygamberimizin huzuruna götürür, der ki:

“Yâ Resulallah, şu kızım için Allah'a bereketle dua eder misiniz?”

Peygamber Efendimiz Cemre'yi kucağına oturttu, elini başına koydu ve bereketle dua buyurdu.

* * *

Çocuklarına sevgi ve şefkat gösterenlerin mükâfatı daha dünyada iken veriliyordu. Onlar hem çocuk sevme gibi bir lezzeti tadıyorlar, hem de Allah'ın rahmet ve sevgisini kazanıyorlar.

Ebû Hüreyre anlatıyor:

“Adamın biri Peygamber Efendimizin huzuruna geldi. Yanında da bir erkek çocuğı vardı. Adam ikide bir çocuğı kucağına alıyor ve seviyordu. Peygamber Efendimiz sordu:

“Bu çocuğa şefkat gösteriyor musun?”

“Evet, yâ Resulallah.”

“Sen buna nasıl şefkat gösteriyorsan, Allah da senin şefkatinden daha çok şefkat eder.”

Erkek ve kız çocukları arasında ayırım yapanları Peygamberimiz hiç hoş görmezdi. Bu şekilde bir davranış sergileyenleri uyarır, hatalarını düzeltmelerini sağlardı. Onun gözünde çocuğun erkeği kızı yoktu. İkisi de şefkate ve sevgiye muhtaçtı.

Enes bin Mâlik anlatıyor:

“Peygamberimizin yanında bir adam oturuyordu. Bir ara adamın erkek çocuğu geldi. Adam çocuğu aldı dizlerine oturttu. Az sonra bir de kız çocuğu geldi. Onu da yanına oturttu.

“Peygamber Efendimiz adama sordu:

“Niçin ikisini bir tutmadın?”

* * *

Peygamberimiz çocuklar arasında sevgide eşit davranılmasını istediği gibi, bağış, hediye, ikram ve hibe konularında da eşit davranılmasını isterdi.

Numan bin Beşîr anlatıyor:

“Babam malından bir şeyler hibe etmişti. Annem, ‘Bu hibeye Peygamberimizi şahit tutmazsan kabul etmem’ dedi.

“Bunun üzerine bana yaptığı hibeye şahitlik yapması için babam beni alarak Peygamberimize gittik. Durumu öğrenen Peygamberimiz:

“Başka çocukların var mı?” diye sordu.

“Babam, ‘Evet, var’ dedi.

“Bütün çocuklarına aynı şekilde hibede bulundun mu?”

“Babam, ‘hayır’ dedi.

“Allah’tan korkun, çocuklarınız arasında eşit davranın.’

“Babam Peygamberimizin huzurundan çıktıktan sonra bana yaptığı hibeden vazgeçti.”

Peygamberimizin kendi şahsında bu eşit davranışı daha açık görüyoruz. İlk anda basit gibi görülse dahi, önemli ve kalıcı bir ölçü olması bakımından şu olay çok dikkat çekici...

Hazret-i Ali anlatıyor:

“Peygamber Efendimiz bize ziyarete gelmişti. O gece bizde kaldı. Hasan ve Hüseyin de uyuyorlardı. Bir ara Hasan su istedi. Peygamberimiz hemen kalktı ve su kırbasından bir bardak su aldı, çocuğa vermek için getirmişti ki, o sırada Hüseyin de uyandı. Hüseyin bardağa uzandı ve su içmek istedi. Peygamberimiz suyu Hüseyin’e vermedi, önce Hasan’a verdi.

“Bunun üzerine Fatıma dayanamadı ve ‘Hasan’ı Hüseyin’den çok seviyorsunuz gibi...’ dedi.

“Peygamberimiz, ‘Hayır, suyu önce Hasan istedi’ buyurdular.”

Baştan buraya kadar baktığımızda Peygamberimizin çocuklara ayrı bir önem ve değer verdiğini anlıyoruz, çocuk eğitiminde en faydalı ve pratik bilgileri ondan öğreniyoruz.

Peygamberimizin hayvanlara merhameti

ÂLEMLERE RAHMET OLARAK gönderilen ve bir merhamet denizi olan Sevgili Peygamberimizin şefkat ve merhameti sadece insanlara mahsus değildi. Hayvanları da kapsıyordu. Çünkü, onlar da can ve ruh taşıyordu.

Peygamberimiz, Cahiliye Araplarının bu konudaki çirkin âdetlerini de kökünden kazıdı. Hayvanların da merhamete muhtaç olduklarını öğretti.

Araplar, hayvanlara çok kötü ve merhametsizce hareket ederlerdi. Canlı hayvanları ok atışlarında hedef dikerler, kendi hayvanlarını diğerlerinden ayırmak için kulak ve kuyruklarını keserler, hatta dağlardı. Çölde acıktıkları zaman canlı devenin hörgücünü yarıp bir parça yağ çıkararak pişirip yerler, susadıkları zaman da hayvanın damarını keser, bir miktar kan alırlar, tekrar dikerlerdi.

Peygamberimiz bütün bu alışkanlıklardan onları vazgeçirdi. Hayvana bir işaret konulsa bile, en az acıyacak yere konulmasını tavsiye etti.

Peygamberimiz hayvanlara fazla yük vurulduğunu, aç ve susuz bırakıldıklarını veya bünye ve yaratılışlarına aykırı bir işte kullanıldıklarını görünce, bunu yapmamalarını söylerdi.

Peygamberimiz insanlarla konuştuğu gibi, aynı şekilde hayvanların dilini de anlardı. Onlarla konuşur, dertlerini ve şikâyetlerini dinlerdi. Çünkü hayvanlar Peygamberimizi tanırlardı.

Temim ed-Dârî anlatıyor:

“Peygamberimizle birlikte oturuyorduk. O sırada bir deve koşarak geldi. Peygamberimize yaklaştı. Başı ucunda durdu. Bunu gören Peygamberimiz:

“Ey deve sakın ol. Doğru söyle, doğru söylersen senin yararınadır, yalan söylersen zararına olur. Hem de Allah bize sığınanı güvende kıldı, artık sen güven altındasın. Bize sığınan mahrum kalmaz’ buyurdu.

“Biz, ‘Yâ Resulallah, bu deve ne diyor?’ dedik.

“Sahipleri onu kesip etini yemek istemişler. O da kaçmış, Peygamberinize sığındı’ buyurdu.

“Biz bunları konuşurken devenin sahipleri koşarak geldiler. Deve onları görünce tekrar Peygamberimizin yanına sokuldu. Korunmasını istedi. Bunun üzerine adamlar:

“Yâ Resulallah, bu bizim devamızdır. Üç gün önce kaçtı. Onu arıyorduk. Sonunda yanınızda bulduk’ dediler.

“Peygamberimiz: ‘Ama o sizden çok fena şikâyet ediyor’ deyince:

“Ne diyor, yâ Resulallah?’ diye sordular.

“O yanınızda güven içinde büyümüş, gelişmiş. Üzerinde yıllar boyu yaz aylarında otlu ağaçlı ülkelere, kış aylarında sıcak memleketlere yük taşımışsınız. Büyüdükten sonra ondan yavru

almak istemişsiniz. Allah ondan size bir sürü deve nasip etmiş. Bolluk senesi gelince onu kesip etini yemek istediniz değil mi?”

“Doğru yâ Resulallah. Vallahi böyle oldu” dediler.

“Peygamberimiz:

“Sahiplerine bu şekilde güzelce hizmet verenin mükâfatı bu mudur?” deyince;

“Yâ Resulallah, onu gerçekten kesmeyeceğiz” dediler.

“Peygamberimiz, ‘Yalan söylediniz. O size sığındı, yardım istedi, kabul etmediniz. Ben ise sizden daha merhametliyim. Allah münafıkların kalbinden merhameti çıkarmış, mü’minlerin kalbine koymuştur’ buyurdu ve deveyi onlardan yüz dirheme satın aldı, sonra da deveye döndü:

“Ey deve, haydi git, Allah rızası için serbestsin, sana kimse dokunamaz’ buyurdu.

“Deve, Peygamberimizin başının üzerine eğildi ve dua eder gibi yaptı. Peygamberimiz de;

“Âmîn’ dedi.

“Deve tekrar dua etti. Peygamberimiz yine:

“Âmîn’ dedi.

“Sonra tekrar dua etti. Peygamberimiz yine:

“Âmîn’ dedi.

“Dördüncü kez dua edince Peygamberimiz ağladı.

“Yâ Resulallah, bu deve ne diyor?” diye sorduk.

“Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Ey Peygamber, Allah İslâmdan ve Kur’ân’dan size hayırlar versin’ dedi. ‘Âmin’ dedim.

“Sonra ‘Siz beni rahat ve huzura kavuşturduğunuz gibi, Allah da kıyamet gününde ümmetini korkudan kurtarsın, rahat ve huzura kavuştursun’ dedi. ‘ m n’ dedim.

“Daha sonra, ‘Allah ümmetinin kanını düşmanlarından korusun’ dedi, ‘ m n’ dedim.

“Daha sonra da, ‘Allah ümmetinin helâk oluşunu aralarında fitne fesat çıkararak birbirine silah çekmede kılmasın’ deyince ağladı. Çünkü ilk isteklerini ben de Allah’tan istedim, Allah isteklerimi kabul etti, onları bana verdi. Son istediğini ise vermedi. Cebrail, Allah’tan  mmetimin birbirlerine sil h çekerek helâk olacağı haberini getirdi. Olacakları kalem böyle yazmış. Allah’ın takdiri değişmez.”

Peygamberimiz, hayvanların a  susuz bırakılmasına hiç razı olmazdı. Bir gün açlıktan karnı sırtına geçmiş bir deve gördü. Sahibini bulup ikaz etti:

“Hayvanlarınız hususunda Allah’ın sizi azaba  arptıracağından korkunuz.”

Arapların eskiden beri yaptıkları bir âdetleri daha vardı ki, hayvanın sırtını hitap kürsüsü olarak kullanırlardı. Peygamberimiz bu âdeti de yasakladı ve şöyle buyurdu:

“Allah bu hayvanları, ancak güçlükle gidebileceğiniz yere kolayca gidebilmeniz için sizin emrinize verdi. Ayrıca yeryüzünü de yarattı. Diğer ihtiyaçlarınızı onların üstünde giderin.”

Keyfi olarak hayvanlara, bilhassa kuşlara yapılan eziyetleri Peygamberimiz hiç hoş karşılamaz, onların hakkına dikkat edilmesini isterdi.

Bir sefer esnasında Sahabiler bir kaya kuşu gördüler. Yanında iki de yavrusu bulunuyordu. Birisi gidip yavrularını aldı.

Anne kuş gelip başlarının üstünde çırpınarak uçmaya başladı.

Peygamberimiz bunu görünce, “Yavrularını alarak bu hayvanın canını kim acıttı? Yavrularını yerine koyun” buyurdu.

Peygamberimizdeki şefkat, anne kuşun çırpınmasına, acı duymasına bile razı olmuyordu.

Hayvanlara acıyıp, şefkat gösterildiği takdirde sevaplı bir iş yapılmış olduğunu da belirten Peygamberimiz şöyle buyururlar:

“Kesilecek hayvan bile olsa, merhamet edene, kıyamet gününde Allah rahmet eder.”

Canlılara gösterilen şefkat ve merhametin neticesinde Cenab-ı Hakkın bağışlayacağına dair bir hadis-i şerifi de Hz. Ebû Hüreyre’nin rivayetinden öğrenmekteyiz:

“Adamın biri yolculuk esnasında şiddetli bir şekilde susadı. Sonunda bir kuyuya rastladı ve oraya vardı. Su içtikten sonra kuyudan çıktı. Bir de gördü ki, susuzluktan dilini çıkararak soluyan bir köpek rutubetli toprak yiyor. Bunu gören adam, ‘Beni kıvrandıran susuzluğun aynısı bu köpeğe de isabet etti’ dedi.

“Sonra kuyuya inip ayakkabısına su doldurdu, getirip köpeğe verdi. Bundan dolayı Allah onun amelini kabul etti ve affetti buyurdu.”

Sahabiler “Yâ Resulallah, hayvanlara iyilik etmekte bize bir mükâfat var mı?” diye sorduklarında, Peygamberimiz şöyle cevap verdi:

“Canlı bir hayvan için size mükâfat vardır.”

Peygamber Efendimiz zevk için kuşları avlamayı hoş görmemiş, varsa bu çeşit alışkanlıklardan uzak kalmamızı tavsiye etmiştir.

Bu hususta şöyle buyururlar:

“Kim sırf eğlence olsun diye keyif için bir serçe öldürürse, kıyamet gününde o serçe Allah’a şu şekilde şikâyetle bulunur:

“Yâ Rabbi, bu kişi beni yemek ve benden yararlanmak için değil, sırf kendi zevki için boşu boşuna öldürdü.”

Etinden, sütünden, yün ve derisinden istifade ettiğimiz kesim hayvanlarına da eziyet etmemek gerekiyor. Allah’ın bizim için yarattığı dilsiz ağızsız, kendini savunmaktan âciz hayvanlara iyi muamele yapmak hem insanî, hem de İslâmî bir görevdir.

Koyun, keçi ve sığır bu sınıfa girer. Efendimiz bu hayvanlara eziyet edilmemesi konusunda bizi uyarıyor.

Bir kasap koyunlarından birini kesecekti. Ancak ağılın kapısını açar açmaz koyun elinden kaçiverdi. Resulullah’ın bulunduğu yere kadar gitti. Kasap da yakalamak için peşinden koşuyordu. Koyunu yakaladı, ayağından tuttu, sürükleyerek götürmeye başladı. Durumu gözetleyen Peygamberimiz koyuna:

“Allah’ın emrine razı ol, sabret” derken, kasabı da uyardı:

“Sen de ey kasap, koyunu incitmeden götür.”

* * *

Peygamberimizin affı ve bağışlaması

PEYGAMBER EFENDİMİZİN güzel ahlâkından birisi de affedici ve bağışlayıcı olmasıdır. Peygamberimiz kendi yakınlarına ve Sahabilerine devamlı hoşgörölü olduğu gibi, düşmanlarını da, özellikle onlar güçsüz bulundukları ve teslim oldukları zaman bağışlamış, suçlarını affetmiş, sonunda da pekçoğunun iman etmesine vesile olmuştur.

Hız. Âişe validemizin de buyurduğu gibi, Peygamberimiz yaratılışı icabı, kendisine kötölük edene kötölükle karşılık vermez; affeder ve intikam almaya da yanaşmazdı.

Bu üstün vasıflardır ki, düşmanları tarafından bile takdir edilmiş, sevilmiş ve sevgisini onların kalbine de ulaştırarak, ebedî kurtuluşlarına vesile olmuştur.

Peygamberimiz savaş dışında, düşmanlarından kendine sığınan, teslim olan ve bağışlanmayı dileyenleri yüz üstü çevirmemiştir. Ricalarını kabul ederek affetmiştir.

Peygamberimiz kalabalık ordusuyla Mekke'nin fethi için yola çıktığı, Mekke'ye yaklaştığı ve şehre girdiği sırada, düşmanlarının pekçoğu çaresiz kalarak eline düşmüş, zelil bir vaziyette önüne yığılmışlardı. Fakat Peygamberimiz imkânı olduğu, gücü yettiği halde, rahmet Peygamberi olduğunu bir

sefer daha göstermiş, düşmanlarını affetme büyüklüğünü ilan etmiştir.

Zaten Rabbi de kendisine böyle tavsiye etmiyor muydu?

“Kolaylık göster, affa sarıl, iyiliği tavsiye et, cahillerden de yüz çevir.” (Âraf Sûresi, 199.)

Peygamberimizin Mekke’yi fethetmek için ordusunun şehre yaklaştığını öğrenen Mekke müşriklerinin içini bir korku sardı. Mekke’nin eski reisi Ebû Süfyan yanına iki kişi daha alarak ordu hakkında bilgi edinmek istedi. Ancak yolda giderken Müslüman askerleri tarafından yakalandı. Peygamberimizin amcası Hz. Abbas ellerinden alarak onu Peygamberimizin huzuruna getirdi.

Ebû Süfyan, Hicretten önce Peygamberimize Mekke’de bulunduğu süre içinde her türlü işkence ve eziyeti yapmaktan geri kalmamıştı. Medine’ye hicretinden sonra da onu rahat bırakmadı. Peygamberimize karşı yapılan bütün düşmanca hareketlerin başında o bulunuyordu.

Kureyş’in başına geçerek müşrikleri devamlı Müslümanların aleyhine geçiriyor, ordu kurarak savaşa hazırlıyordu. Uhud ve Hendek savaşlarında müşrik ordusunda başkumandandı. Bu savaşlarda pekçok Müslümanın kanını dökmüştü.

İşte böyle bir müşrik reisi Peygamberimizin karargâhına getirildi. Bir gece bekledikten sonra da İslâmı kabul etti. Peygamberimiz kendisine yaraşan büyüklüğü gösterdi. Onu affetti. Bununla da kalmayarak, ona bazı imtiyazlar verdi. “Ebû Süfyan’ın evine kim girerse güvendedir” dedi. Peygamberimizin affı sayesinde baş düşman, dostlar sınıfına geçti.

Peygamber ordusu Mekke'ye girince, İslâm safına giren pek çok insan bulunuyordu. Ebû Süfyan'ın hanımı Hind de Kureyş kadınlarıyla birlikte yüzü örtülü olarak Peygamberimizin huzuruna geldi. Müslüman olarak affını diledi. Peygamberimiz onu tanıdı. Fakat belli etmedi. Yaptıklarını hiç yüzüne vurmadan affetti.

O Hind ki, Uhud Savaşında Kureyş kadınlarıyla birlikte def çalıp şarkı söyleyerek müşrikleri savaşa kızıştıranların başında geliyordu.

Peygamberimizin sevgili amcası Hz. Hamza şehit düşünce, onu parça parça etmiş, kin ve ihtirasını yenemeyerek ciğerini çıkarıp dişlemişti.

Bu hali gören Peygamberimizin içi parçalanmıştı. Fakat onun affı her zaman üstün geldi. En azılı can düşmanını bile, iman ettiği için affetti. Bu esnada nefreti sevgiye dönüşen Hind, “Bugün senin meclisinden daha sevimli bir meclis görmüyorum” diyerek takdirini gizleyememişti.

Hz. Hamza'nın katili Vahşi de Mekke'den kaçarak bir müddet kabileler arasında gizlendi. Fakat emin bir yer bulamıyordu.

Sonunda birisi kendisine “Sen kendin için en güvenli yeri ancak onun yanında bulabilirsin; git, Resulullah'tan af dile” dedi.

Vahşi çekinerek ve sıkılarak Resulullah'ın huzuruna girdi. Peygamberimiz Vahşi'yi görür görmez başını yere eğdi. Ona bakamıyordu. O anda amcasını hatırlamıştı. Hz. Hamza'nın al kanlar içinde bulunan başı gözünün önüne geldi. Mübarek gözlerinden yaşlar boşandı. Katil, karşısındaydı. Kısas

yapabilirdi. Kimse de bir şey diyemezdi. Fakat o yine büyüklük göstererek Vahşi'yi affetti. Fakat bir daha gözüne görünmemesini söyledi. Çünkü her gördükçe gözünün önüne Hz. Hamza geliyor, içi yanıyordu.

Ebû Cehil ve oğlu İkrime, Peygamberimizi her seferinde sıkıntıya sokan, ona eziyet vermek için elinden geleni yapan iki din düşmanıydı. Ebû Cehil, Peygamberimiz Kâbe'de namaz kılarken üzerine deve işkembesi atan, arkasına geçip hücum ederek abasıyla boğmak isteyen, Peygamberimizi öldürmek için tuzaklar kuran, Müslümanlardan gelen bütün barış tekliflerini reddederek Bedir Savaşını körükleyen azılı bir düşmandı. Oğlu İkrime de babasıyla birlikte hareket ediyor, Peygamberimize düşmanlıkta önde gidiyordu.

İslâm ordusu Mekke'ye girince İkrime korkusundan Yemen'e kaçtı. Fakat hanımı Müslüman olmuştu. Peygamberimizin büyüklüğünü tanıyor, bağışladığı insanları yakından görüyordu. Kölesini yanına alarak kocasının peşine düştü. Yemen'de buldu. Peygamberimizden kendisini affedeceği hususunda teminat aldığını söyledi.

Medine'ye geldiler. Peygamberimiz İkrime'nin geldiğini duyunca onu karşılamak için çıktı. Öyle acele etti ki, sırtından hırkası bile yere düşmüştü. Onu güleryüzle karşıladı. "Merhaba ey süvari muhacir" diyerek kucakladı ve iltifatta bulundu.

İman eden İkrime, Peygamberimize yaptıklarından dolayı mahcuptu. Fakat rahmet Peygamberi, Müslüman olan İkrime'ye şöyle dua etti:

“Allah’ım, İkrime’nin bana yaptığı bütün kötülükleri, Senin nurunu söndürmek için attığı her adımı affet. Yüzüme karşı ve gıyabımda söylediği sözleri de affet.”

Peygamberimizin affi en azılı bir düşmanını bile kuşatmıştı.

Hebbar bin Esved, gözü dönmüş bir Peygamber düşmanıydı. Her fırsatta Müslümanlara eziyet etmekten zevk duyuyordu. Pekçok Müslümanın canına kıymıştı. Bununla kalmamış, hicret esnasında Peygamberimizin kızı Zeyneb’i devesinden iterek düşürmüştü. Hamile bulunan Hz. Zeynep çocuğunu düşürdü. Bir müddet sonra da bu hastalıktan vefat etti. Böylece Peygamberimizin kan düşmanı da olmuştu.

Mekke’nin fethi günü Peygamberimiz onun kanını helal kılmıştı. Görüldüğü yerde öldürülecekti.

Hebbar çok korkuyordu. İran’a kaçmayı düşündü. Fakat daha sonra bundan vazgeçti. Akıllı davranarak Peygamberimizin huzuruna gitti. Ona iltica etti.

“Ya Resulallah, önce İran’a kaçmayı kararlaştırdım. Fakat sizin büyük affınızı, benzersiz müsamahanızı düşünerek işte huzurunuza geldim. Yaptığım bütün suçlarımı itiraf ediyorum. Sizden af diliyorum” dedi.

Peygamberimiz af kapısını ona da açtı. Samimi itirafları üzerine Hebbar’ı bağışladı.

* * *

Peygamberimizin ahde vefası

AHDE VEFA, verdiği sözde durmak, yaptığı anlaşmaya sadık kalmaktır. İnsanın önemli karakterlerinden, kişiliğini oluşturan değerlerden biri de vefalı oluşudur. Yapılan sözleşmeye dikkat etmek, ahde vefanın bir başka çeşididir.

Peygamberimiz verdiği sözde duran, yaptığı anlaşmaya bağlı kalan en büyük insandır. Bu hususta dostunu da, düşmanını da ayırt etmemiştir. Dostuna verdiği bir sözde durup, onu yerine getirdiği gibi, düşmanlarıyla yaptığı anlaşmaya da sadık kalmış, her ne pahasına olursa olsun, aykırı hareket etmemiştir.

Peygamberliğinden önce ticarî hususta bir dostuna verdiği sözü tutmak için üç gün beklediği meşhurdur. O adam unutup gelmediği halde, “Nasıl olsa artık gelmez” diyerek çekip gitmemiştir. Verdiği sözde durmanın en müstesna örneğini vermiştir.

Peygamberimizin vefası aile içinde de açıkça yaşanıyordu. Hz. Âişe anlatıyor:

“Yaşlı bir kadın Resulullah’ın ziyaretine gelmişti. şöyle konuştular:

“Sen kimsin?”

“Müzeyne’den Cüsame.”

“Sen Hasene misin? Nasılsın, ne haldesin, bizi görmeyeli ne yapıyorsun?”

“Anam babam size feda olsun, iyiyiz.”

“Kadın çıkınca sordum:

“Ya Resulallah, bu kadına çok alâka gösterdiniz, sebebi ne idi?”

“Hatice hayatta iken bize gelir, giderdi. Yâ Âişe, ahde vefa imandandır.”

Peygamberimiz en sıkışık ve en zor şartlar altında bulunsa dahi, verilen sözde durmayı, netice kendisinin aleyhine de olsa hiçbir surette vefasızlık göstermemeyi tavsiye etmiştir.

Bedir Savaşı için hazırlıklar yapıp İslâm ordusu Medine’den ayrıldığı sırada Huzeyfe el-Yemâni ile babası Huzeyl, Peygamberimizle birlikte çarpışmak üzere yola çıkmışlardı. Müşrikler, baba-oğulu yolda görerek sorguya çektiler:

“Siz herhalde Muhammed’in yanına gitmek istiyorsunuz.”

“Evet, bizim bundan başka bir niyetimiz yoktur” dediler.

Bunun üzerine müşrikler, onlardan Medine’ye dönmek, Peygamberimizle birlikte savaşta bulunmamak üzere söz aldılar. Bir müddet sonra Huzeyfe ile babası Bedir’de Peygamberimizin huzuruna gelerek mücahitlerle birlikte savaşmak istediklerini söylediler, müşriklerle aralarında geçen hadiseyi de anlattılar.

Peygamberimiz, onların müşriklere verdikleri sözü öğrenince, insan gücüne o anda çok fazla ihtiyacı olmasına rağmen onlara şöyle dedi:

“Hayır, siz Medine’ye dönün. Onlara verdiğiniz sözü yerine getirin. Biz de müşriklere karşı Allah’tan yardım isteriz. Onun

yardımı bize kâfidir.”

Müşrik de olsa verilen sözde durmayı daha uygun görmek, ahdini bozmamak, yapılan anlaşmaya bağlı kalmak ancak bir Peygamberin gösterebileceği bir meziyettir.

* * *

Peygamberimizin nezaketi

PEYGAMBERİMİZ, bir peygamber olması dolayısıyla her seviyeden insanla görüşüp konuşuyordu. Bunlar içinde devlet ve kabile reisleri, zengin ve soylu kimseler olduğu gibi, fakirler, zayıf ve kimsesizler, yetimler, kadınlar ve çocuklar da yer alıyordu.

Bütün bu sosyal yapıları, yaşayış tarzları, yaşları, başları, huyları birbirinden ayrı olan insanlarla ilişkisini, doğru, sağlıklı ve kalıcı bir biçimde sürdürüyordu. Bunun için, onlarla her alanda iyi diyalog kuruyor, nazik ve geniş kalpli davranıyordu. Zaten âlemlere rahmet olarak gönderilmesi bunu gerektirmiyor muydu?

Hizmetinde bulunan yakın Sahabilerinin anlattığına göre, Peygamberimiz insanların en naziği, en nezihi, en zarifi, en latifi, en ince ruhlusu idi. Edep, terbiye ve görgü kuralları onun hayatında en güzel ve en ideal biçimde mevcuttu.

Peygamberimiz nezaketini hiç kimseden esirgemez, herkese tatlı ve nazik davranırdı. Kendisine hitap edildiği veya soru sorulduğu zaman en güzel şekilde cevap verirdi.

Hz. Âişe validemiz, “Resulullah’tan daha güzel ahlâka sahip hiç kimse yoktur. Ashabından ve ailesinden birisi kendisine

seslenince, ‘Buyurun’ diye karşılık verirdi. Bu sebeple Allah, ona, ‘Sen yüksek bir ahlâk üzeresin’ buyurmuştur.

Peygamberimiz insanlarla ilk defa karşılaştığında nasıl davranırdı? Selâmlaşması, hal hatır sorması nasıldı? Çoğumuz merak ederiz.

Ebû Üseyd’in anlattığına göre Peygamberimiz bir seferinde amcası Hazret-i Abbas’ın evine gider.

Hazret-i Abbas’a, “Esselâmü Aleyküm” diye selâm verir. Ev halkı da, “Ve aleykümüsselâm ve rahmetullahi ve berekâtühü” diyerek selâmını alırlar.

Sonra Peygamberimiz, “Nasılsınız?” diye hal hatır sorar. Onlar, “Allah’a hamd olsun, iyiyiz. Anamız babamız feda olsun, siz nasılsınız yâ Resulallah?” dediklerinde, Peygamberimiz, “Allah’a hamd olsun, ben de iyiyim” buyururlar.

Hz. Enes, Peygamberimizin eşsiz nezaketini şöyle anlatıyor:

“Kendisine bir şey soranı can kulağıyla dinler, soruyu soran yanından ayrılmadıkça, onu terk etmezdi. Resulullah ile bir kimse tokalaşırsa veya bir kimse tokalaşmak için elini uzattığında, karşısındaki kişi elini çekmeden Resulullah elini çekmezdi. Biriyle yüz yüze gelince de, karşısındaki, yüzünü çevirip ayrılmadıkça Resulullah o kimseden yüzünü çevirmezdi. Önüne oturan kimseye hiçbir zaman ayaklarını uzatmazdı. Karşılaştığı kimseye önce kendisi selâm verirdi. Ashabıyla tokalaşmaya önce kendisi başlardı.

“Kendisini ziyarete gelenlere ikramda bulunurdu. Oturmaları için çok kere hırkasını sererdi. Bazen de altındaki minderi

misafire verir, üzerine oturması için işaret eder, kendisi açık yere otururdu.

“Sahabilerine güzel ünvanlar verirdi. Hz. Ali’ye ‘Ebû Turab’, bir başka Sahabisine ‘Ebû Hüreyre’ gibi lâkaplar vermişti. Onlara şeref kazandırmak için, hoşlarına giden isimle çağırırdı.

“Kimsenin sözünü kesmezdi. Konuşmasını yarıda bırakmazdı. Konuştuğu kişi sözünü bitirmeden yahut gitmek üzere ayağa kalkmadan sohbetine devam ederdi.

“Namaz kılarken birisi gelip oturursa, namazı uzatmaz, kısa keserdi. Hemen namazını bitirip onun ne istediğini sorardı. İhtiyacını gördükten sonra tekrar namazına devam ederdi.

“Medineli bir çocuk gelir, Resulullah’ın elinden tutar, istediği yere götürürdü. Resulullah, gitmem demezdi.

“Resulullah birimize kızacak olsa, ‘Bu kardeşimiz kendisini niçin lekeliyor?’ derdi.

“Resul-i Ekreme on sene hizmet ettim. Vallahi, bana ‘Öf’ bile demedi. Yapmakta geciktiğim veya yapmadığım bir emrinden dolayı beni azarlamadığı gibi, ailesinden azarlayan olursa, onlara da, ‘Ona dokunmayın. Bu işi yapması takdir edilmiş olsaydı yapardı’ buyururdu.

“Senelerce Resulullah’a hizmet ettim. Bana hiçbir zaman kötü söz söylemedi. Fiske vurmadı. Azarlamadı. yüzünü bile asmadı.

“Birgün bir iş için bir yere gitmemi emir buyurdu. İlk önce, ‘Gitmem’ dedimse de, Allah’ın Peygamberi bana emrettiği için gitmeye karar verdim. Huzurlarından çıktıktan sonra sokakta birkaç çocuğun oynadığını gördüm ve onları seyretmeye daldım.

Derken arkadan birisi iki eliyle başımı tuttu. Döndüğümde baktım ki, kendisi. Gülüyor. Bana:

“Enesçiğim sana söylediğim yere gittin mi?” dedi.

“Hayır, daha gitmedim, gideceğim” dedim.

“Ben ona senelerce hizmet ettim. Vallahi bir defa olsun yaptığım bir iş için ‘Niçin yaptın?’ yapmadığım bir iş için ‘Niçin yapmadın?’ dediğini hatırlamıyorum.”

Peygamberimizin bir başka nezaketini ve güzelliğini annemiz Hazret-i Âişe anlatıyor:

“Peygamber Efendimiz kendi eliyle ne bir hizmetçiye, ne de bir kadına vurmadığı gibi –Allah yolunda savaşmaktan başka- elini sertçe herhangi bir şeye vurduğunu da görmedim.

“Peygamber Efendimiz iki şey karşısında tercihte bulunacağı zaman –günah olmamak şartıyla- o iki şeyden hangisi daha kolaysa o şey daha çok hoşuna giderdi. Fakat günah olduğu zaman bütün gücü ile o şeyden uzak dururdu.

“Peygamber Efendimiz kendi şahsı için kimseden öç almazdı. Ancak kendisine getirilen kimse Allah’ın yasak ettiği bir şeyi işlemişse o kimseden Allah için öç alırdı.”

Peygamberimiz davetlilere ve misafirlerine karşı da nazik davranırdı. Davet edilenler arasında bazıları, kalkıp gidilmesi gerektiği halde kalkıp gitmeseler dahi Peygamberimiz onlara doğrudan gitmelerini hatırlatmaz, nazik davranarak dolaylı bir biçimde hissettirirdi.

Böyle bir durumu yine Enes bin Mâlik rivayet ediyor:

“Peygamberimizin kızı Hz. Zeyneb’in düğünü esnasındaydı. Resulullah halkı ekmek ve etle doyurdu. Beni de cemaati çağırmaq için gönderdi. Ziyafet bittikten sonra Peygamberimiz (a.s.m) kalktı, ben de kendisini takip ettim.

“Davetlilerden iki kişi muhabbete dalmış, dışarı çıkmamışlardı. Resulullah hanımlarının yanına uğruyor, selâm veriyor, hal ve hatırlarını soruyordu. Resulullah tekrar döndü, ben de onunla birlikte döndüm. Kapıya varınca baktık ki, o iki kişi hâlâ konuşuyorlardı. Onun döndüğünü görünce kalkıp gittiler. Resulullah tekrar evine dönünce ayağını kapının eşiğine koydu, benimle kendi arasına perde çekti. Allah şu âyeti indirdi:

“Ey iman edenler! Yemek için davet olunmadan Peygamberin evine girip de orada yemek vaktini beklemeyin. Davet edildiğinizde de girin. Fakat yemeğinizi yedikten sonra sohbete dalmadan dağılın. Bu hareketleriniz Peygambere eziyet verir, o da size bunu açıklamaktan sıkılır. Allah ise hakkı açıklamaktan çekinmez.” (Ahzab Sûresi, 53)

Bundan sonra da bir başkasının evine girip çıkmak belli kaidelere bağlanmış oldu.

* * *

Peygamberimizin adâleti

HAKKA YÖNELMEK, hakkı lâîyk olana vermek, haksızlıktan kaçınmak, herkese eşit davranmak anlamlarına gelen adalet sıfatı Peygamberimizde en mükemmel şekilde mevcuttu.

Peygamberimiz dünya işlerinden elini çekmiş, hayattan uzak duran bir insan değildi. O, gençlik yıllarında Mekke'de bulunan kabilelerle birlikte yaşıyor, peygamber olduktan sonra da çeşitli kabile ve milletlerle iç içe bulunuyordu. Bu kabileler zaman olmuş, boğaz boğaza gelmişler, kan dökmüşler, çarpışmışlar, savaşmışlardı. Bunların birini memnun eden bir hareket, öbürünü rahatsız ediyordu.

İşte Peygamberimiz birbirine düşman kabileler arasında hak dini yayarken onların kalplerini kazanıyor, aralarında hak, adalet, insaf ve kardeşlik filizleri yeşertiyordu. Bu uğurda pek çok zorluklarla karşılaşlıyordu. Fakat zerre kadar olsun, adalet ve insaftan ayrılmıyordu.

Arapların nüfuzlu ve zengin olanları, toplum içinde kendilerine ayrı bir yer ayırır, başkalarına, özellikle kimsesiz ve fakir kimselere yaptıkları baskıların kendilerine yapılmasına dayanamazlardı.

Mahzumîlerden bir kadın hırsızlık etmişti. Kureyşliler şerefli bir kabilede olan bu kadının cezalandırılmasını istemiyorlardı.

Üsâme bin Zeyd'i Peygamberimiz çok seviyordu. Onu kırmayacağını biliyorlardı. Üsame'yi araya koyarak, Peygamberimizin bu kadına ceza vermemesini ricacı için gönderdiler. Peygamberimiz, Hz. Üsame'ye şöyle buyurdu:

“İsrailoğulları bu gibi taraf tutmaları yüzünden helâk oldular. Bunlar fakirlerine en şiddetli ceza verirken, nüfuzlu ve zengin olanlarına ceza vermezlerdi.”

Peygamberimiz, adaleti uygularken din farkı gözetmezdi. Hak sahibi bir Yahudi de olsa, Müslümandan hakkını alır, ona verirdi.

Sahabilerden Ebû Hadrâd, bir Yahudiden bir miktar borç almıştı. Vade dolmuş, Yahudi de ısrarla parasını istiyordu. Fakat Ebû Hadrâd'ın sırtındaki elbisesinden başka bir malı yoktu. O sırada Peygamberimiz Hayber Savaşı için hazırlıkta bulunuyordu. Bu sefer Yahudilerin üzerineydi.

Mesele Peygamberimize iletildi. Ebû Hadrâd, Yahudiden biraz süre istediye de, Yahudi buna razı olmamıştı. Sahabiye kolundan tutup Peygamberimizin huzuruna getirdi. Alacağını tahsil etmesini istedi.

Ebû Hadrâd, verecek bir şeyinin olmadığını, Hayber'in fethinden sonra eline ganimet olarak bir şey geçerse vereceğini söyledi, ancak Yahudi diretiyordu. Sonunda Peygamberimiz fakir Sahabisine sırtındaki elbisenin bir kısmını satarak borcunu ödemesini söyledi. Ebû Hadrâd da öyle yaptı.

İşte Peygamberimiz Yahudilerin üzerine bir sefer hazırlığı yaptığı sırada, gözü gibi koruduğu, evlatlarından daha fazla

üzerlerine düştüğü Sahabilerinden birine karşı, hak sahibi olduğu için Yahudinin hakkını arıyordu.

Peygamberimiz hak, hukuk ve adalet konusunda kendisini ayrı tutmaz, kendisine farklı bir muamele yapılmasını da kabul etmezdi. Bunun örnekleri Peygamberimizin hayatında çokça bulunmakta, bu alanda da en yüksek seviyede bulunduğunu göstermektedir.

Ebû Said el-Hudri'nin anlattığına göre, Peygamberimiz bir seferinde savaşta ele geçen malları Sahabileri arasında paylaşıyordu. Müthiş bir izdiham vardı. Çok kalabalıktilar. Öyle ki, Sahabilerden birisi Peygamberimizin sırtına çıkarcasına üzerine abanmıştı. Peygamberimiz, elinde bulunan ince hurma çubuğuyla o kişiye işaret ederek bir tarafa çekilmesini istedi. Çubuğun uç kısmı adamın yüzüne gelerek birazcık çizdi. Bunun farkında olan Peygamberimiz elindeki sopayı o kişiye verdi ve, “İşte yüzüm, gel, sen de benden hakkını al” dedi.

Fakat Resulullah'ı canından fazla seven Sahabi, “Ya Resulallah, ben hakkımı helâl ediyorum, sizi bağışlıyorum” dedi ve vazgeçti. Ömrünün son günlerini yaşıyordu. Dünyaya veda etme vakti gelip çatmıştı. Sahabileri ile vedalaşmak, helâlleşmek istedi. Öbür âleme üzerinde bir hak olarak gidemezdi. Sahabileri topladı ve onlara şöyle konuştu:

“Şayet birinize karşı bir hatada bulunmuşsam, maddî veya manevî olarak kimi incittiysem, malınıza, canınıza veya şerefimize, herhangi bir biçimde zararım dokunmuşsa gelsin, benden hakkını alsın, tazminatını vereyim.”

Son anında, ağır hastalığında dahi adaletin yerini bulmasını istiyordu. Üzerinde, kimsenin bir hakkının kalmasını istemiyordu.

* * *

Peygamberimizin vakarı ve sükûtu

VAKAR; AĞIRBAŞLILIK, temkinli davranmak, ciddi, haysiyet sahibi olmak anlamına gelir ki, kibir, gurur ve bencillik gibi kötü huylardan farklıdır.

Vakar, imandan gelen bir ciddiyet ve ağırbaşlılık iken, gurur, imandaki zaafın bir neticesi olarak görülür. Mesela bir idarecinin makamındaki ciddi olması vakar sayılırken, aynı ciddiyeti evinde sürdürmesi şefkata, merhamete, samimiyet ve içtenliğe aykırı düşer.

Peygamberimiz son derece vakarlı, ciddi ve izzet sahibi idi. Onun peygamberlik vakarı, görene önce bir ürperti ve korku verir, fakat daha sonra onun ne kadar şefkatli bir insan olduğunun farkına varırdı. Peygamberlik gibi yüce bir görevi omuzlayan insanın, etrafında bulunan binlerce Müslümana hak ve hakikat dersi veren bir insanın ciddi ve vakarlı olması kadar tabii bir şey yoktur. Zaten vakar, peygamberliğin en önemli özelliklerinden birisi olarak belirtilmektedir.

Peygamberimiz ciddiyete zarar veren hareketlerde bulunmazdı. Onun konuşması hikmetle doluydu. Boş ve lüzumsuz sözler söylemezdi. Dedikodu yapmaz; kimsenin aleyhinde bulunmadığı gibi, başkalarını o halde görürse de engel olurdu.

Gülmesi sadece tebessümdü. Sadece gülümserdi. Gözlerinin içi gülerdi, yüzü ıslıl ıslıl olurdu, Tatlı ve şirin bir durum alırdı. Sesli olarak gülmez, kahkaha atmazdı. Hoşuna giden bir şey olur veya sevindirici bir haber duyarsa, sadece dişleri görünür ve inci gibi parlardı.

Peygamberimizin oturuşu da gayet vakarlı idi. Oturduğu zaman cübbesiyle ayaklarını ve dizlerini örter, elleriyle kendisine çekidüzen verirdi. Başkalarını rahatsız edecek veya üzecek hareketlerde hiçbir zaman bulunmazdı. Çoğunlukla bağdaş kurarak veya dizüstü otururdu. Sağa sola yayılmaz, ayaklarını uzatmazdı. Özellikle kibleye hiç uzatmazdı.

Peygamberimizin yürümesi de vakurdu. Sağa sola bakışlarını salmaz, karşıya bakarak sert, fakat mütevazı adımlarla yürürdü. Yürüyüşü yüksekte akan suyu andırırdı.

Kısaca, Peygamberimiz konuşmasında, susmasında, oturmasında, yürümesinde, ibadetinde ve bütün yaşayışında vakur bir insandı.

Peygamberimizin halinde sükût, yani sessizlik hakimdi. Sükûtu çok sever, ihtiyaç olmadan konuşmazdı. Güzel konuşmayan veya konuşurken edep ve terbiyeye uymayan kişiden yüzünü çevirirdi.

Sahabilere, “Resulullah’la sohbet eder miydiniz?” diye sorduklarında, onlar, “Evet, fakat o çok az konuşurdu” şeklinde cevap verirlerdi.

Peygamberimiz konuşsa dahi az ve öz konuşur, lüzumsuz lakırdı yapmazdı.

Ebû Mâlik, babasından Peygamberimizin konuşması ve susması ile ilgili gördüklerini şöyle anlatıyor:

“Biz çocukken Resulullah’ın (a.s.m) meclisinde otururduk. Ben ondan daha az konuşan hiçbir kimse görmedim. Bazı Sahabiler konuşup da sözü uzattıkları zaman tebessüm ederdi.”

Peygamberimizin üvey evladı Hind ise, Peygamberimizin sükûtunu şu şekilde anlatır:

“Onun sükûtu dört şekilde olurdu:

“Söylenenlere karşı tahammül ve sabrederek, başkalarına sataşmaktan kaçınmak için, başkalarından hoşuna giden bir hareket görürse takdir manasında ve tefekkür için susardı.”

Sükûtu, bedene kolay ve hafif gelen bir ibadet olarak vasıflandıran Peygamberimiz, bir meselenin mahiyetini bilmeden peşin fikirle konuşan kimseleri de ikaz ederdi.

Yine Peygamberimiz, Sahabilerin sorusu üzerine cihat, oruç ve zekâtтан sonra en hayırlı ibadetin sükût olduğunu bildirerek, şöyle buyuruyordu:

“Susmak, konuşunca da hayır konuşmak.”

Muaz bin Cebel’in, “Dilimizin söylediklerinden mes’ul olur muyuz?” demesi üzerine Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“İnsanları Cehenneme yüzüstü düşürecek olan şey, dillerinden başkası değildir. Kim Allah’a ve âhiret gününe inanıyorsa, ya hayır söylesin, ya da sussun. Hayır konuşun, faydalanın, kötü konuşmayın ki, selâmette olasınız.”

Yerinde konuşmanın, boş yere söz söylememenin önemini her fırsatta Peygamberimiz bildirmektedir. Bazen de Sahabilerin

sorusu üzerine bu meseleye dikkatimizi çekmektedir.

Ubad bin Samit anlatıyor:

Bir gün Peygamber Efendimiz bineğine binerek Sahabileri ile birlikte bir yolculuğa çıktı. Sahabilerden hiçbiri onun önüne geçmiyor, hep sağında ve solunda yürüyorlardı. Muaz bin Cebel sordu:

“Yâ Resulallah! Allah’tan bizim günümüzü sizin gününüzden önce getirmesini dilerim. Allah o günü bize göstermesin. Şayet size bir şey olursa sizden sonra hangi amelleri yapmamızı tavsiye edersiniz?”

Peygamber Efendimiz:

“Allah yolunda cihada devam ediniz.”

Muaz:

“Anam babam size feda olsun.”

Peygamber Efendimiz:

“Allah yolunda cihad çok iyi bir şeydir. Fakat bugünkü insanlar için ondan daha önemli bir şey vardır.”

Muaz:

“Ondan daha önemli şey herhalde oruç tutmak ve sadaka vermektir.”

Peygamber Efendimiz:

“Oruçla sadaka elbette iyi şeylerdir. Fakat onlardan daha önemli bir şey vardır.”

Bunun üzerine Muaz iyi bildiği bütün şeyleri sırasıyla söyledi. Peygamberimiz hepsine de:

“Daha önemli bir şey vardır” diye cevap verdi.

Sonunda Muaz:

“Öyleyse yâ Resulallah açıklayın bize. O önemli olan şey nedir?”

Peygamber Efendimiz dilini göstererek:

“Bununla, iyilikten başka hiçbir şey söylememektir” buyurdular.

* * *

Peygamberimizin şecaat ve cesareti

ŞECAAT VE NECDET kelimeleri Peygamberimizin cesaret ve kahramanlığını en güzel ifade eden kelimelerdir.

Şecaat: Dinî ve dünyevî hukukunu korumak için canını dahi verecek derecede gösterilen bir yiğitlik olarak tarif edilir.

Necdet: Korku ve dehşet veren bir hâdise anında ve olağanüstü haller karşısında sabır ve sebat göstererek soğukkanlılığını koruyup, endişeye kapılmadan sakin bir şekilde hareket etmektir.

Bu hasletlerden her ikisi de Peygamberimizde tam ve mükemmel manada bulunuyordu.

O, insanların en cesuru, en yürekli, en kahramanı ve en yiğidi idi. Gençliğinden itibaren hayatının bütün devrelerinde şecaat manasındaki cesaret, Peygamberimizde çok açık bir şekilde görülüyordu.

Peygamberimiz ömrünün gençlik yıllarında da eşsiz cesaret ve kahramanlıklar göstererek yiğitliği ve gözünün pekliliyle çevresinin takdir ve hayranlığını kazanmıştı.

Çocuk denecek yaştaydı. Kavmi putlardan medet bekliyor, onlara tapıyorlardı. Peygamberimiz onların bu hareketini çok manasız buluyor, bazen putları küçük düşürücü ifadeler kullanıyordu. Onlara nefretini açıkça gösteriyordu. Kendisinden

“Lât ve Uzza hakkı için” diyerek bir şey istedikleri zaman, böyle bir yemin şeklinden rahatsız oluyor ve şöyle diyordu:

“Onlar adına benden bir şey istemeyin. Vallahi, onlardan nefret ettiğim kadar hiçbir şeyden nefret duymuyorum.”

On yedi yaşında iken amcalarıyla birlikte Yemen seferine çıkmıştı. Yolları bir vadiye düştü. Azıp kaçmış, vahşi bir deveyle karşılaştılar. Kimse cesaret edip de devenin yanına yaklaşmıyordu.

Peygamberimiz ileri atıldı, devenin önüne geçti, yularından tutarak yakaladı, getirdi. Deve de zaten Peygamberimizi görünce uysallaşmıştı.

Peygamberimizin cesaretinin derecesini biraz olsun anlayabilmek için, onun tek başına insanları hak dine davet edişi esnasındaki halini ve gayretini hatırlamamız gerekir.

Öyle bir dine davet ediyordu ki, bu dine uymaları halinde bütün sosyal, siyasal, ekonomik ve ailevî hayat tarzlarını değiştirmeleri gerekiyordu.

Asırlardan beri atalarından görüp yaşayageldikleri esasları bırakıp inkâr etmeleri, kan ve damarlarına işlemiş bulunan birçok âdet ve alışkanlıklardan vazgeçmeleri gerekiyordu.

Peygamberimiz onları sadece Allah’ın varlık ve birliğine davetle kalmıyor, âhiret gibi ebedî bir âlemin geleceğinden, tekrar dirileceklerinden, hesaba çekilip amellerinin mizanda tartılacağından bahsediyor, Cehennem gibi bir zindandan haber veriyordu. Hele bu, müşrik Arapların hiç hoşuna gitmiyordu.

Kavmi ve en yakın akrabaları Peygamberimizin ve dininin getirdiklerini kabule yanaşmıyor, alay ve hakaret ediyor, hatta vazgeçirmek için önüne cazip teklifler sürüyorlardı.

Öz amcası Ebû Leheb, “Bizi bunun için mi çağırdın?” diyerek, onun kurtuluşu davet mesajıyla alay ediyordu.

Übey bin Halef, eline aldığı çürümüş bir kemiği ufalayıp toz haline getirdikten sonra Resul-i Ekrem’in yüzüne üflüyor, “Ey Muhammed, Allah buna mı hayat verecek?” diye küstahça mukabelede bulunuyor; diğerleri onu dâvasından caydırmak için mal, mülk, şeref ve makam gibi tekliflerde bulunuyordu.

Ama davetiyle alay edenlere vahiyle cevap verirken, Ebû Talib’e de, “Amca, Kureyş’in elinden gelse, bir elime güneşi, bir elime ayı koysa, ben yine hakikatı ilan etmekten asla vazgeçmem” diyerek cesaretle üzerine gidiyordu.

Peygamberimiz tebliğinde ve insanları hakka davetinde o derece metanet, sebat ve cesaret gösteriyordu ki, büyük devletler, büyük dinler, kavim ve kabilesi ve hatta amcası ona şiddetli düşmanlık ettikleri halde, zerre kadar bir tereddüt eseri, bir telaş, bir korkaklık göstermiyor; tek başına bütün dünyaya meydan okuyor; İslâmiyeti anlatmaya devam ediyordu. Bu sebat ve azmin sonunda nihayet İslâmiyeti dünyaya hakim kıldı.

Peygamberimizin tebliğine çalıştığı İslâmiyet, Kureyş’in servet, zenginlik ve övünme kaynakları olan içki, kumar, zina ve tefecilik gibi, ayrılmaları çok güç gelen yolları yasaklıyordu.

Diğer taraftan, Kureyş'in katı faiz uygulaması bir bela şeklinde bütün kabilelerin üzerine çöreklenmişti. Peygamberimiz, onları bu tükenmez servet kaynaklarından vazgeçiriyordu.

Buna sabredip tahammül göstermeleri ve karşı çıkmamaları mümkün değildi: Fakat Peygamberimiz müşriklerin direnmelerine hiç aldırıyor, hak ve hakikati büyük bir cesaret ve azimle anlatmaya çalışıyordu.

Kureyş çok mağrur bir kavimdi. Kendilerini bütün kabilelerden üstün görüyor, her hususta imtiyazlı sayıyor, aile şerefi ve atalarıyla övünmeyi büyük bir meziyet biliyorlardı. Diğer kabilelerle eşit tutulmaya, hele kölelerle eşit şartlar altında yaşamaya yanaşmıyorlardı.

Halbuki Peygamberimiz bütün insanları tarak dişleri gibi eşit görüyor, köleleri hürriyete kavuşturuyor, efendileriyle aynı haklara sahip kılıyordu. Kureyşliler buna da razı olmayıp Peygamberimize ellerinden gelen işkence, eziyet ve hakareti yapmaya ve böylece fikrinden caydırmaya çalışıyor, fakat Peygamberimizdeki cesaret ve şecaat buna meydan vermiyordu.

Peygamberimiz on üç senelik Mekke hayatı boyunca hiçbir felakete, hakarete, işkence ve sıkıntıya aldırmadan büyük bir cesaretle ve şecaatle, anlatmakla vazifeli olduğu hak dini yaymaktan çekinmemiştir.

Peygamberimizin bu hali diğer Müslümanlara güzel bir örnek oldu. Onunla birlikte yüzlerce insan, dâvaları uğruna yurtlarını yuvalarını, mallarını mülklerini, çoluk çocuklarını bırakarak Medine yollarına düştüler, muhacir olarak yaşamayı göze

aldılar. Hicret esnasında da gerek Peygamberimiz, gerekse Müslümanlar pek çok engellemeyle karşılaştılar, ama hiçbirine önem vermediler.

* * *

Peygamberimizin sabrı

PEKÇOK HÂDİSE insanın arzu ve isteği dışında gelişir. İnsan sıkıntıya düşer, üzülr, zulme uğrar, başına musibet ve felaketler gelebilir. Ancak başa gelen her şey Allah'tan olduğuna göre, ilk anda görülme de, neticesi itibariyle o musibette insan için bir fayda gözetilmiştir.

İşte, insan karşılaştığı bir hâdisede onun içindeki hayırlı neticeyi düşünüp içine sindirmelidir ki, tedirgin olmasın. Bunu anlayınca tahammül edip bekler; Allah'a tevekkül eder, kendisini olayların akışına kaptırmaz. İşte bu davranışın adı sabırdır.

Diğer taraftan, bazen olur, pek çok nimetten istifade eder. Olaylar arzu ettiği şekilde gelişir. Birçok nimete sahip olur, yahut kendisinde bulunup da başkasında olmayan bazı nimetleri hatırlar, bir lütuf olarak kendisine verildiğini idrak eder. Böylece, verilen nimetleri, verenin emri yolunda kullanacağını anlar, şükreder.

İşte olgun insan, üzücü olaylar karşısında anında sabır silâhını kullanır. Başına daha büyük bir musibet gelmediği için Rabbine şükreder.

Peygamberimiz sabır kahramanı olduğu gibi, şükür deryasıdır da. Çünkü en büyük bela ve musibetler onun başına gelmiş;

bununla birlikte en büyük nimet ve imkânlar da kendisine verilmiştir.

Bir hadiste ifade buyurduğu gibi, “En çok musibet ve meşakkate uğrayanlar, insanların en hayırlıları ve olgunlarıdır.”

Peygamberimiz de insanların en olgunu ve en hayırlısı olduğundan, imtihan için, Cenab-ı Hak en çetin musibetleri ona vermiştir.

Efendimizin hayatını gözden geçirdiğimizde, en çok onun bela ve musibetlere uğradığını görürüz. Daha dünyaya gelmeden babasını kaybetmiş; altı yaşında annesinin, iki sene sonra dedesinin vefatını görmüştü. Peygamberliğini müteakip düşmanlarına karşı kendisini koruyan amcası Ebû Talib’in ve en çok desteğini gören hanımı Hz. Hatice’nin vefatına şahit olmuştu. Hz. Fatıma’dan başka bütün çocukları, ya küçük yaşta veya genç yaşta vefat etmişlerdir.

Bütün bu musibetler Peygamberimizin gözlerini yaşartmış, fakat onun ağzından kaderi suçlayıcı biçimde tek bir söz duyulmamış, bir feryat işitilmemiştir. Bu felâketler karşısında asla sarsılmamış, yılgınlık duymamış, sadece sabretmiştir.

Peygamberliğinden sonra ise, insanları kurtuluşa çağırdığı için kendi kavmi, kabilesi ve yakın akrabaları tarafından ölümle tehdit edilmiş, işkence yapılmış, hakarete maruz kalmış, alaya alınmıştır. Bununla kalınmamış, varlığına tahammül edemeyenler, onu öldürmek için plân kurmuşlardır.

Bu kadar eziyetlere sabreden Peygamberimiz, sonunda doğup büyüdüğü, elli yıl hayatını geçirdiği vatanını terk etme

mecburiyetinde kalmıştır. Müşrikler, hicretine de engel olmak için her türlü yola başvurmuşlar; fakat kurdukları bütün tuzaklar sonuçsuz kalmıştır. Aradan fazla bir zaman geçmeden de ordular düzenleyerek üzerine yürümüşlerdir.

Peygamberimiz müşriklerle yaptığı bu savaşlarda bir hayli zor anlar yaşadı, hayatî tehlikeler atlattı. Medine'yi savunmak için hendek kazdı, günlerce aç kaldı. O halde dahi en küçük bir bıkkınlık göstermeden sabır ve metanet gösterdi. Çünkü o biliyordu ki, sabreden, zafere erecektir.

İnsan geçici olan musibetlere dayanabilir, fakat peş peşe, arka arkaya gelen zincirleme felâketlere sabretmesi oldukça güçtür. İşte Peygamberimiz, hayatı boyunca her çeşit musibete uğradığı halde, sabır ve azminden, tevekkül ve itimadından hiçbir şey kaybetmemiştir. Felâketler arttıkça onun da dayanma gücü artmıştır.

Bu sabrı sonunda düşmanlar dize gelmiş, yılmışlar, bazıları da düşman oldukları İslâmı kabul ederek, sonunda Peygamber safında yer almışlardır.

* * *

Peygamberimizin şükürü

PEYGAMBERİMİZ, felâket ve musibetlere karşı sabrederken, bir lütuf ve nimete kavuştuğu zaman da şükrederdi. Zaten onun her hali şükür üzerineydi. Hiçbir meseleden dolayı şikâyet ettiği, insanlara dert yandığı görülmemiştir. Çok ağır hastalıklara yakalandığında bile devamlı şükür içinde bulunurdu.

Hz. Âişe anlatıyor:

“Resulullah bir gün hastalandı. Yatağının içinde dönmeye başladı. Ben kendisine, ‘Eğer bu hastalık içimizden birisine gelseydi, çok şikâyet ederdik’ dedim. Bunun üzerine Resul-i Ekrem şöyle buyurdu:

“Şunu unutma ki, mü’minler birtakım sıkıntılarla karşı karşıya gelirler. Ayağına bir diken batan veya bedenine bir ağrı giren mü’minin başına gelen bu sıkıntı dolayısıyla Allah bir günahını affeder ve âhiretteki makamını bir derece yükseltir.”

Peygamberimiz en dayanılmaz musibetlere uğradığı gibi, en büyük ve ulvi nimetlere de kavuşmuştu. Cenab-ı Hak kendisini âlemlere rahmet olarak göndermiş, kâinatın efendisi yapmış, bütün peygamberlere sultan, evliyalara rehber, mü’minlere eşsiz bir örnek kılmıştır.

Kendisine muhatap seçerek yüce kelâmını ona vahyetmiş, kısa zamanda dâvasında başarılı kılarak düşmanlarına galip getirmiş,

yaymaya çalıştığı hak dini dünyaya yayılmış, kıyamete kadar hükmünü geçerli kılmıştır.

Bunun gibi daha sayamayacağımız pekçok nimete kavuşturmuştur.

Cenab-ı Hak, Peygamberimizi bütün günah ve kusurlardan temiz ve uzak olarak yaratmıştır. Geçmiş ve gelecek bütün günahlarını bağışlamıştır. Böyle olduğu halde, Peygamberimiz devamlı şükür içinde bulunurdu.

Bir gece sabaha kadar namaz kılmış, gözyaşı dökmüştü. Peygamberimizi bu halde gören aziz hanımı Hz. Âişe:

“Ya Resulallah, niçin kendinizi bu kadar yoruyorsunuz? Geçmiş ve gelecek gnahlarınız –yok ya– affedilmedi mi?” deyince, Peygamberimiz şu karşılığı verdi:

“Yâ Âişe, Allah’a şükredici bir kul olmayayım mı?”

Evet, o Allah’a gerçek manada şükreden yüce bir insandı. Sevinçli bir haber duyduğu zaman hemen şükür secdesine varır, Rabbine olan minnetini bildirirdi.

Dünyada iken Cennetle müjdelenen Hz. Abdurrahman bin Avf anlatıyor:

“Bir seferinde Resulullah odasına doğru gitti ve içeri girer girmez kibleye karşı dönüp secdeye vardı. Secdeyi o kadar uzattı ki, Allah secdede ruhunu aldı sandım. Hemen yanına yaklaşıp oturdum. Başını kaldırdı.

“Kimsin?” dedi.

“Abdurrahman” dedim.

“Ne var?”

“Ey Allah’ın Resulü, öyle bir secde yaptınız ki, Allah’ın secdede ruhunuzu almış olmasından korktum” dedim.

“Resul-i Ekrem şöyle konuştu:

“Cebrail bana gelerek Allah’ın şöyle buyurduğunu müjdeledi: ‘Kim sana salât ve selâm getirirse, Ben ona rahmet ederim.’ Bunun üzerine ben de Allah’a şükür secdesinde bulundum.”

Peygamberimiz hasta veya sakat birisini görünce Allah’ın kendisine ihsan etmiş olduğu sağlık için şükrünü dile getirmek üzere yine secdeye varırdı.

Abdullah bin Ömer’in anlattığına göre, Peygamberimiz bir gün yatalak bir hastaya uğradı.

Onun hâlini görünce hemen bineğinden indi, Allah için secde etti. Hz. Ebû Bekir uğradı, o da inip secde etti; Hz. Ömer de aynı şekilde secdeye vardı.

Peygamberimizin mübarek dilinden “Elhamdülillah” zikri düşmezdi. Bu kelime tam mânâsıyla Allah’ın ihsan ettiği nimetlere şükrün bir ifadesiydi.

Hz. Ali anlatıyor: Resulullah yakınlarından birisini orduya katarak savaşa gönderdi. Şöyle dua etti:

“Allah’ım eğer onları sağ sâlim döndürürsen Sana lâıykıyla şükretmek bana borç olsun” buyurdu.

Çok geçmeden savaş bitti, onlar da sağ olarak döndüler. Resulullah, onları görünce, “Allah’ım, nimetlerini bollaştırdığın için Sana hamd olsun” dedi.

Bunun üzerine ben, “Ya Resulallah, siz, eğer onları sağ sâlim döndürürse Allah’a layıkı üzere şükretmek bana borç olsun,

dememiş miydiniz?” dedim.

Peygamberimiz “Yapmadım mı?” buyurdu.

“Allah’a hamdolsun” anlamına gelen “Elhamdülillah” kelimesi Allah’a şükrün tam bir ifadesi sayılıyordu.

* * *

Peygamberimizin ticarî ahlâkı

PEYGAMBERİMİZ toplumdan uzak yaşayan bir insan değildi. Herkes gibi o da alış veriş yapıyor, borç alıp veriyordu. Ticarî hayatı kontrol için ara sıra çarşıya pazara çıkıyor, insanlara adalet, insaf, hak hukuk dersi veriyor, birbirlerini aldatmamalarını, yalan yere yemin etmemelerini söylüyordu.

Peygamberimiz, henüz kendisine peygamberlik gelmeden önce ticaretle meşgul oluyordu. Onunla iş yapanlar çok memnun kalıyor, doğruluk ve dürüstlüğüne hayran oluyorlardı. Mekkeliler en kıymetli mallarını onun yanına emanet olarak bırakıyor, her alanda güven duyuyorlar; yalan, hile, aldatma gibi çirkin huyların zerresinin dahi bulunmadığını çok iyi biliyorlardı.

Bir gün Peygamberimize Saîb adında bir Arap tüccar takdim edildi. Onu, Peygamberimize doğruluk ve dürüstlüğe dikkat eden bir adam olarak tanıtıyorlardı. Peygamberimiz ise, “Ben onu sizden iyi tanıyorum” deyince, Saîb de Peygamberimiz hakkında şöyle bir iltifatta bulundu:

“Evet, ticarete arkadaşlık etmiştik. Bütün hesapları gayet mükemmeldi.”

Peygamberimizi tanımayanlar, ilk defa görenler bile onun yalan söylemeyen ve aldatmayan bir insan olduğu kanaatine

varıyorlardı.

Bir defasında Medine yakınlarında bir kervan konaklamıştı. Peygamberimiz oradan geçerken kırmızı bir deve gördü. Fiyatını sordu. İstenilen fiyatı pazarlıksız kabul etti ve deveyi alıp götürdü. Fakat parasını vermemişti. Kervanda bulunanlardan bazıları söylenmeye başladılar. Parasını peşin olarak almadıkları için, sattıklarına pişman olmuşlardı. Fakat içlerinden bir kadın:

“Üzülmeyin, biz bu civarda onun kadar güzel yüzlü, temiz ahlâklı bir adam görmedik. Böyle birisi yalan söylemez ve bizi aldatmaz” deyince, hazır bulunanlar sustular.

Akşam olmuştu. Peygamberimiz devenin parasıyla birlikte, kervan halkının yemeklerini de gönderdi.

Peygamberimiz alış veriş esnasında kendisini tanımayıp da kaba davrananları hoş karşılar, onlara karşı peygamberlik imtiyazını kullanmazdı.

Bir gün bedevinin birisi et satıyordu. Peygamberimiz de bir miktar hurma karşılığında et almak istedi, fakat hurmayı bir müddet sonra getirmek üzere söz verdi. Eve geldi, hurmanın kalmadığını gördü. Tekrar pazara gitti. Bedeviyi buldu.

“Senden hurma karşılığında et almıştım, fakat hurma kalmamış” demeye kalmadı, bedevi bağırıp çağırmaya, yaygara koparmaya başladı. Etraftan Peygamberimizi tanıyanlar müdahalede bulunmaya kalkıştılar. Fakat Peygamberimiz onları bırakmadı.

“Siz müdahale etmeyin, bedevinin hakkı var” dedikten sonra, meseleyi tekrar anlattı. Yine de bedevi söylenip duruyordu.

Sonunda Peygamberimiz onu Ensardan birisinin evine göndererek hakkı olan hurmayı ondan almasını söyledi. Bedevi gidip hurmayı aldı.

Dönüşünde Peygamberimizi Sahabilerle beraber oturuyor görünce, tanıdı, göstermiş olduğu anlayış ve sabırdan dolayı son derece duygulandı ve şöyle konuştu:

“Ya Muhammed (a.s.m), Cenab-ı Hak sana mükâfatını versin. Sen bana hakkımı fazlasıyla verdin.”

Peygamberimiz ticarî meselelerde devamlı haklıdan yana olmayı tercih ederdi. Kendi şahsına karşı bir saygısızlıkta bulunulsa bile yine haklı olanı tutardı. Onun mağdur düşmesini istemezdi.

Peygamberimiz kaba saba hareketlere, daha çok bedevilerle muhatap olduğu zaman maruz kalıyordu. Çölde bulunmaları ve toplumdan uzak bir şekilde yaşamaları, onları sert davranmaya alıştırmıştı.

Yine bedevinin biri Peygamberimizdeki alacağını tahsile gelmişti. Fakat hakkını isterken kaba ve sert davrandı. Resulullah'ın huzurunda uygunsuz bazı sözler söyledi. Sahabe-i Kiram bu kaba hareketinden dolayı adama haddini bildirmek istediler. Fakat Peygamberimiz razı olmadı:

“Susunuz, bırakınız. Çünkü alacaklının, borcunu tahsil edene kadar borçlu üzerinde bir nüfuzu vardır. Hak sahibi hakkını istemekte haklıdır” buyurdu.

Peygamberimiz ödünç bir şey aldığı zaman ödeme zamanında alacaklıya daha fazla verirdi. Bir defa birisinden ödünç bir deve

almıştı. Sonra onun yerine daha iyi bir deve verdi. Şöyle buyuruyordu:

“Borçlarını daha iyi ve daha mükemmel bir şekilde ödeyen insanlar faziletli kimselerdir.”

Peygamberimiz bazen çarşı pazarı dolaşır, bir haksızlık ve hile olmaması için kontrolde bulunurdu. Uygunsuz bir şeyle karşılaşırsa, satıcıyı ikaz ederdi.

Bir gün Medine çarşısını dolaşırken bir hububat yığınının önünde durdu. Elini içine daldırdı. Eline bir ıslaklık dokundu ve altından, üstünde olmayan şeyler çıktı. Satıcıya döndü:

“Nedir bunlar?” diye sordu.

Mal sahibi: “Ya Resulallah, yağmur yağmıştı. Ondan ıslanmış olacak” dedi.

Peygamberimiz, “Neden ıslak kısmını herkesin görebileceği şekilde üste koymadın?” şeklinde azarladıktan sonra:

“Müslümanlar arasında aldatma olmaz. Bizi aldatan bizden değildir” buyurdu.

Bir başka ifadesinde de şöyle buyuruyor:

“Müslüman Müslümanın kardeşidir. Kusurlu bir malı din kardeşine satan hiçbir Müslümana bu satış helâl olmaz. Ancak satarken malın kusurunu açıklarsa başka...”

Peygamberimiz birisine ikramda bulunacağı zaman ticareti buna vasıta yapardı. Onun gönlünü kazanmak ve minnet altında kalmamasını temin için bu yolu denerdi. Peygamberimiz böyle bir ikramı bir seferinde Câbir bin Abdullah’a yaptı. Hz. Câbir’in kendisi anlatıyor:

“Ben bir savaşta Resulullah’la beraberdim. Yolda bana, ‘Allah sana mağfiret etsin, sen bu deveni bir dinara satar mısın?’ dedi.

“Ben de ‘Ya Resulallah, Medine’ye vardığımız zaman bu deve sizin olsun’ dedim.

“Resulullah yine, ‘Allah seni bağışlasın, bunu iki dinara satar mısın?’ dedi.

“Yirmi dinara varıncaya kadar devenin fiyatını birer dinar arttırdı. Ben Medine’ye vardığım zaman devemin başından tutup Resulullah’ın huzuruna götürdüm.

“Resul-i Ekrem beni görünce Bilâl’e:

”Ya Bilâl, Câbir’e ganimet mallarından yirmi dinar ver’ buyurdu. Bana da, ‘Deveni al, evine götür, senin olsun’ taltifinde bulundu.”

* * *

Peygamberimizin anne-baba sevgisi

DÜNYAYA GELDİKTEN SONRA öğrendiğimiz ilk kelimelerden biri anne ise diğeri babadır. Çünkü bizi onlar dünyaya getirdi. Canlarından can, kanlarından kan, sevgilerinden sevgi kattılar. Hayatı onlarla tanıdık, onlardan öğrendik, onların sayesinde bugünlere geldik. Bizi onlar kadar içten, karşılıksız ve ücretsiz seven bir başka insan yoktur. Onların varlığı, insana varlık kattığı gibi, yoklukları da hiçbir zaman doldurulamaz ve yerleri hep boş kalır.

Peygamber Efendimiz henüz dünyaya gelmeden önce babasını, dört yaşında bir çocukken de annesini kaybetmişti. Hem yetim, hem de öksüz büyümüştü. Yüce Allah onu annesiz babasız bırakmıştı, ama kendi özel himayesine ve terbiyesi altına almıştı. “Beni Rabbim yetiştirdi ve eğitti” diyordu.

Onun kadar anne-babanın hakkını ve değerini öğreten bir başkası yoktur. Kur’ân’ın ifadesiyle insan üzerinde Allah ve Resulünden sonra en çok hakkı olan anne-baba olduğu gibi, en çok sayılması ve sevilmesi gerekenler de onlardır. Rabbimiz, Peygamberimize hitaben anne-baba hakkının önemini şöyle bildiriyor:

“Rabbin şunu da emretti: Ondan başkasına ibadet etmeyin. Anne ve babaya da iyilikte bulunun. Onlardan biri veya her ikisi

senin yanında ihtiyarlık çağına erişecek olurlarsa onlara sakın ‘Öf!’ bile deme. Onları azarlama, onlara güzel söz söyle.

“Onlara merhamet ve tevazu kanadını ger ve de ki: ‘Ey Rabbim, nasıl onlar beni küçükken besleyip büyüttülerse, sen de onlara öylece merhamet buyur.’ (İsrâ Sûresi, 22-23)

Anne-babanın insan üzerindeki hakkı bu şekilde açıkça belli olmakla beraber daha geniş ve kapsamlı olarak Peygamberimizin ifadelerinde buluyoruz. Bu konudaki hadisleri bir arada okuyunca meseleyi daha iyi kavramış olacağız.

Adamın biri Peygamber Efendimize geldi, şöyle dedi:

“Allah’tan sevap ve manevî karşılık beklemek niyetiyle cihat etmek ve hicret etmek üzerine sizinle biat etmeye geldim.”

Peygamber Efendimiz:

“Anne-babandan birisi sağ mı?”

“Her ikisi de sağdır.”

“Allah’tan sevap ister misin?”

“Evet, yâ Resulallah.”

“Öyle ise anne-babanın yanına dön, onlara hizmet et.”

* * *

Enes bin Mâlik anlatıyor:

“Adamın biri Peygamber Efendimize geldi ve şöyle dedi:

“Ben cihada çıkmak istiyorum, fakat gücüm yetmiyor.”

“Anne babandan hayatta kalan var mı?”

“Evet, annem vardır.”

“Git annene hizmet et ve gönlünü al. Böyle yaparsan hem hac, hem umre, hem de cihat sevabını kazanırsın.

* * *

Abdullah bin Amr rivayet ediyor:

Peygamber Efendimize bir adam geldi ve sordu:

“Yâ Resulallah yurdumu terk ederek sizin emrinize girmeye geldim. Annemi-babamı da ağlayarak bıraktım.”

Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu:

“Öyle ise onlara dön, ağlattığın gibi onları güldür.”

* * *

Abdullah bin Mes'ud anlatıyor:

Peygamber Efendimize sordum:

“Allah katında en iyi amel nedir?”

“Vaktinde kılınan namazdır.”

“Sonra hangisidir?”

“Anne-babaya iyilik ve itaat etmektir.”

“Sonra hangisi?”

“Allah yolunda cihattır.”

Hiçbir şekilde anne-baba ayırt edilmez, biri öbürüne tercih edilmez, birinin sevgisi diğerinin önüne geçmez. Çünkü iki gözümüzden hangisini ötekinden üstün tutarız? Ancak Efendimizin hadislerine baktığımızda anne hakkının baba hakkından üç misli fazla olduğunu öğreniyoruz. Şöyle ki:

Ebû Hüreyre rivayet ediyor:

Peygamber Efendimize bir kişi geldi ve sordu:

“Yâ Resulallah, en çok kime iyilik ve ihsan etmeliyim?”

“Annene.”

“Sonra kime?”

“Annene.”

“Sonra kime?”

“Annene.”

“Sonra kime?”

“Sonra babana.”

Bu hadisten hiçbir şekilde babayı üçüncü plâna atma anlamı çıkmamalı, ancak her zaman annenin öncelik taşıdığı gerçeğini de gözardı edemeyiz.

Çünkü bazen insan farkında olmadan annenin şefkatini ve karşılıksız sevgisini anlayamıyor, istismar edebiliyor. Ayrıca babaya nazaran anne kalbinin daha nazik ve ince olduğunu da unutmamalıdır.

Yine çoğunlukla babanın ağırlığı insanı mecburi saygıya yöneltiyor ve insan, ister istemez ondan çekiniyor, fakat anne öyle mi?

Onu hep kendimize daha yakın, daha sıcak ve daha samimi buluruz. Bazen olur, onun bu samimiyeti bizi saygısızlığa sürükleyebilir, ona sert davranma gibi bir yanlışlığa düşebiliriz.

Bunun için Peygamberimiz bizi uyarıyor, anne konusunda çok dikkat etmemizi tavsiye ediyor.

İnsan uzun süre annesiyle beraber kaldığı için zaman zaman aradaki insanî ilişkilerde dikkatsizlik gösterme ihtimali de vardır. Oysa insanın, saygı gösterdiği insanların haklarına da riayet etmesi gerekiyor. Bu konudaki ölçüyü Peygamberimiz şöyle hatırlatıyor:

Atâ bin Yesar rivayet ediyor:

Peygamber Efendimize bir kişi şöyle sordu:

“Yâ Resulallah, annemin yanına girmek için kendisinden müsaade isteyeyim mi?”

“Evet, izin al, öyle gir.”

“Fakat aynı evde oturuyoruz.”

“Olsun yine izin iste.”

“Ama yâ Resulallah hizmetini ben görüyorum.”

“Olsun yine izin almadan yanına girme. Onu çıplak olarak görmek ister misin?”

“Aslâ yâ Resulallah.”

“O halde izin alarak gir.”

Dünyada hakkı ödenemeyen bir insan varsa o da annedir. Çünkü annenin çocuğu üzerinde o kadar değişik hakları var ki, bunların birisini ödemek bile mümkün değildir. Bu konuda güzel bir örneği Hz. Büreyde'den öğreniyoruz.

Adamın biri Peygamber Efendimize geldi, şöyle dedi:

“Yâ Resulallah, ben annemi sıcak bir günde omuzuma alıp iki fersah yol yürüdüm. Hava o kadar sıcaktı ki, eğer bir et parçası yere atılsa hemen pişerdi. Acaba onun hakkını ödemiş oldum mu?”

Peygamber Efendimiz şu cevabı verdi:

“Senin bu hizmetin, onun bir doğum sancısını belki karşılar.”

Hemen hemen çoğumuzun bildiğı bir hadis vardır. Cennetin, anaların ayağı altında oluşudur. Bu husustaki hadisin metni şöyledir:

Bir adam Peygamberimize geldi ve;

“Yâ Resulallah, savaşa gitmek istiyorum, size danışmaya geldim” dedi.

Peygamber Efendimiz sordu:

“Annen hayatta mı?”

“Evet.”

“Ondan ayrılma, çünkü Cennet onun ayağının altındadır.”

Bu ifade bir mecazdır. Yoksa hiçbir annenin ayağının altında Cennet olmaz ve bulunmaz. Burada anlaşılması gereken mana şudur: İnsan annesine karşı çok mütevazı ve engingönüllü olmalı, onun kalbini kazanmalı, hatırını yıkmamalı, ayağının altındaki toprak gibi olmalıdır. Çünkü toprak tevazuun bir sembolüdür.

Mevlânâ Hazretleri, “Tevazuda toprak gibi ol” derken bu manayı bize hatırlatıyor.

Annenin ardından iyilik, sevgi, saygı, itaat ve ilgilenme açısından sırayı baba alır. Baba, hayatı boyunca hiçbir karşılık beklemeden çocuğunu yetiştirir, masrafa girer ve imkânlarını sarfeder. Bu arada baba da çocuktan tek bir şey bekler: Saygı.

Bu meseleyi yine Peygamberimizden öğreniyoruz:

Hazret-i Âişe rivayet ediyor:

“Bir gün Peygamber Efendimizin yanına bir adam geldi. Beraberinde yaşlı birisi vardı. Peygamber Efendimiz adama,

“Bu ihtiyar kim?” diye sordu.

Adam, “Babamdır” dedi.

Peygamber Efendimiz:

“Öyle ise önüne geçme, o oturmadan sen oturma. Onu adıyla çağırma ve ona kimseyi küfrettirme.”

Anne-baba insanın hem dünyasını, hem de âhiretini mutlu edecek veya alt üst edecek birer sebeptir. Bu önemli yönü hadisten şu şekilde öğreniyoruz:

Ebû Ümame anlatıyor:

“Bir adam Peygamber Efendimize sordu:

“Anne-babanın çocukları üzerindeki hakkı nedir?”

“Onlar senin ya Cennetin ya da Cehennemindir.”

Yani anne-babaya gereken iyilik ve itaati gösteren insan, onları seven, sayan ve başı üzerinde tutan çocuk mesut, mutlu ve huzurlu olacağı gibi; onları üzen, kıran ve mağdur eden çocuk da kendi eliyle hayatını zehir ettiği gibi, âhiretini de yıkmakta ve tehlikeye atmaktadır.

Zaten anne-babaya karşı gelmek ve isyan etmek büyük bir günahdır. Hatta en büyük günahlar arasında bulunmaktadır.

Abdurrahman bin Ebî Bekir’in rivayetine göre, Peygamber Efendimiz bu günahı şöyle bildiriyor:

“Size en büyük günahları bildireyim mi?”

“Evet yâ Resulallah bildir.”

“Allah’a ortak koşmak, anne-babaya âsi olmaktır.”

Anne-babaya yapılan iyilik ve saygının karşılığını insan dünyada iken peşin alabiliyor. Bu konuda Peygamberimizin müjdesi çok açıktır:

“Rızkının çoğalmasını ve ömrünün uzamasını isteyen, anne-babasına iyilik ve ikramda bulunsun ve akrabalarını ziyaret etsin.”

Diğer taraftan çocuk, günü gelince kendisi de anne baba olacak, çocuklarından bir karşılık bekleyecek, yaptığı için karşılığını görecektir, anne-babasına ne yapmışsa aynısını kendi çocuklarından görecektir.

Peygamber Efendimiz şöyle buyurdular:

“Anne-babanıza iyilik edin ve ihsanda bulunun ki, çocuklarınız da size itaat etsin ve saygı göstere sin.”

Bu konuda okuyacağımız iki hadis ve hâdis e anne-babaya isyanın ve itaatin dünyada iken peşin cezasını ve mükâfatını göstermesi bakımından hiç gözümüzün önünden gitmeyecek derecede hayatî önem taşımaktadır:

Abdullah bin Ebî Evfâ anlatıyor:

Peygamberimizin huzurunda bulunuyorduk. Bu sırada birisi geldi:

“Yâ Resulallah ölüm döşeğinde yatan bir genç var. Kendisine, ‘Lâ ilâhe illallah’ de, dendiği halde bir türlü bunu söyleyemiyor” dedi.

Peygamber Efendimiz sordu:

“Namaz kılar mıydı?”

“Evet, kılardı.”

Bunun üzerine Peygamberimiz kalktı. Biz de onunla birlikte kalktık. Peygamberimiz gencin yanına girdi ve ona:

“Lâ ilâhe illallah de” buyurdu.

Genç, “Bunu söyleyemiyorum” dedi.

“Niçin söyleyemiyorsun?” deyince, gelen adam:

“Annesine âsi idi” dedi.

Peygamber Efendimiz, “Annesi sağ mı?” diye sordu.

“Evet, sağdır” dediler.

Peygamber Efendimiz, “Çağırın, buraya kadar gelsin” buyurdu.

Onlar da kadını çağırdılar. Kadın geldi. Peygamber Efendimiz kadına;

“Bu hasta senin oğlun mudur?” diye sordu.

Kadın, “Evet, oğlumdur” dedi.

Peygamber Efendimiz: “Bak, şurada bir ateş hazırlansa ve, ‘Oğluna şefaet edersen, onu bu ateşte yakmayız, fakat şefaet etmezsen bu ateşte yakarız’ deseler ne yapardın? Şefaet eder miydin?” diye sordu.

Kadın, “Onun şefaatçisi ben olurum” dedi.

Peygamber Efendimiz, “O halde sana âsi olan bu oğlunu Cehennemden kurtarmak için hakkını ona helâl edip ondan razı olduğuna Allahu Teâlâyı ve beni şahit göster” buyurdu.

Kadın, “Allah’ım! Seni ve Resulünü şahit tutuyorum, oğlumdan razı oldum, hakkımı ona helâl ettim” dedi.

Bunun üzerine Peygamberimiz hasta gence, “Lâ ilâhe illallahü vahdehû lâ şerîke leh ve eşhedü enne Muhammeden abduhû ve Resûlühû de” diye buyurdu.

Hasta hemen şehadet getirdi. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu:

“Allah’a hamdolsun ki, benim vasıtamla bu genci Cehennem ateşinden kurtardı.“

* * *

Ebû Hüreyre rivayet ediyor:

“Sizden önce geçenlerden üç kişi çocuklarının geçimini sağlamak için yola koyuldular. O sırada yağmura tutuldular. Bunun üzerine bir mağaraya sığındılar. Daha sonra bir kaya parçası düşerek mağaranın ağzını kapattı. Aralarında şöyle konuştular:

“Mahvolduk, taş düştü. Bunun sebebini yalnız Allah bilir. Yaptığımız en güzel davranışları dile getirerek Allah’a dua etmekten başka çaremiz yoktur. İçlerinden biri anlatmaya başladı:

“Allah’ım, hoşuma giden bir kadın vardı. Ona sahip olmak istedim. Fakat o kabul etmedi. Bunun üzerine bir miktar para verdim. Kabul etti. Tam ona yaklaşacağım sırada vazgeçtim. Bilirsin ki, bundan sırf senin rahmetini kazanmak, azabına uğramamak için uzaklaştım. Şu kayayı bizden uzaklaştır” deyince kaya parçasının üçte biri açıldı.

Diğeri şöyle anlattı:

“Yâ Rabbi, bilirsin, benim çok yaşlı anne-babam vardı. Onlara akşam sütünü içirmeden ne çocuklarıma, ne de başkalarına bir

şey içirmezdim. Bir gün odun toplamak için uzağa gittim. Döndüğümde onlar uyumuştı. Akşam sütlerini hazırladım, fakat onlar uykudaydı. Onlar içmeden önce çocuklarımla birlikte akşam süt içmeyi uygun bulmadım. Onlar uyanıncaya kadar süt kabı elimde olduğu halde bekledim. Sonunda sabah oldu, uyandılar ve sütlerini içtiler. Allah'ım, eğer bunu sırf Senin rızanı kazanmak için yapmışsam şu kayayı buradan uzaklaştır" dedi.

Bunun üzerine kaya parçası biraz daha açıldı. Fakat çıkılacak gibi değildi.

Sonra bir diğeri şöyle anlattı:

"Allah'ım, bilirsin bir gün bir işçi tutmuştum. Yarım gün çalıştı. Ücretini verdim. Kızarak ücretini almadı. Çekip gitti. Ben de her çeşit maldan onun hesabına çoğalttım. Bir zaman sonra ücretini almaya geldi. Ben de;

"Şu gördüklerinin hepsini al, tamamı senindir, dedim. İstesem yalnız önceki ücretini verir, diğerlerini vermezdim. Allah'ım bilirsin ki, bunu sırf senin rahmetini umduğum, azabından korktuğum için yaptım. Şu kayayı buradan uzaklaştır' dedi. Kaya parçası bütünüyle kalktı. Onlar da çıkıp yola koyuldular."

* * *

Peygamberimizin akrabalarına iyiliği

PEYGAMBERİMİZ HERKESE iyilik yapar, yardım ederdi. Fakat akrabalarına daha fazla ikram ve ihsanda bulunmaya çalışırdı. Akrabaya iyiliğin “sılâ-i rahm” adıyla farz kılınması da daha çok önem verilmesine sebep oluyordu.

Peygamberimizin baba tarafından pekçok akrabası vardı. Amcası, halası, onların çocukları ve torunları bulunmaktaydı. Ayrıca süt annesi, süt babası ve süt kardeşleri de vardı. Onları da aynı şekilde akraba olarak görüyordu.

Peygamberimiz küçük yaşlarda dedesinin ve uzun müddet de amcası Ebû Talib’in himayesinde yetişmişti. Amcasının kendisine büyük iyiliği vardı. Henüz peygamberlik gelmeden önce Ebû Talib büyük bir maddî sıkıntıya düşmüştü. Zaten müthiş bir kıtlık hüküm sürüyordu. Ona yardımda bulunmak ve biraz olsun desteklemek için kalabalık nüfusunun ağırlığını hafifletmek istedi. Amcasının o zamanlar çocuk yaşta bulunan oğlu Hz. Ali’yi kendi yanına aldı. Ona evladı gibi baktı, büyüttü, yetiştirdi, daha sonra da en çok sevdiği kızı Hz. Fatıma’yı onunla evlendirdi.

Peygamberimiz amcaları Hz. Abbas’la, Hz. Hamza’yı çok severdi. Bilhassa Hz. Hamza Mekke’de bulunduğu zamanlarda kendisine büyük yardımda bulunmuştu. Müşriklerin çeşitli hücumlarından onun sayesinde kurtulmuştu. Hz. Hamza Uhud’da

şehit düşünce, Peygamberimiz çok üzüldü, kendini tutamadı, gözlerinden yaşlar boşandı.

Peygamberimiz diğer amcası Hz. Abbas'a ayrı bir sevgi duyardı. Onun hatırı için can düşmanı ve müşriklerin ileri gelenlerinden Ebû Süfyan'ı kabul etmiş, eman vermiş. Hz. Ömer'in öldürmeye davranması üzerine ona engel olmuştu.

Hz. Abbas'ın oğlu Abdullah çok küçük yaştaydı. Peygamberimiz onun yetişmesi için ayrı bir özen gösterdi. Daha sonra Abdullah ibni Abbas, Sahabilerin ilimde en önde gelenlerinin arasına girdi.

Peygamberimiz akrabalarının hiçbirisini diğerinden üstün tutmaz, farklı davranmaz, sık sık gider, hepsini ziyaret eder, hal ve hatırlarını sorar, ikramda bulunur, ihtiyaçlarını temin ederdi.

Yakın-uzak bütün akrabalarını gözetir, haklarını korurdu. Bir seferinde “Falan adamın çocukları benim dostum değil, ancak onlarla akrabalık bağlarım vardır. Bu akrabalığı ziyaret suyu ile yaşatmak, tazelemek azmindeyim” buyurmuştu.

Peygamberimiz süt annesine, süt babasına ve süt kardeşine de iyilik ve ihsanda bulunurdu.

Huneyn savaşından sonra ele geçen esirler arasında Peygamberimizin süt kardeşi Şeyma da vardı.

Sahabiler Şeyma'yı Peygamberimizin huzuruna getirdiler. Peygamberimiz hırkasını çıkardı, süt kardeşinin altına serdi, oturmasına söyledi.

Bir anda çocukluk günleri zihninde canlandı. Gözleri doldu.

Daha sonra Şeyma'ya "İstersen yanımda sevimli birisi olarak kalabilirsin. İstersen faydalanacağın bazı mallar vererek kavim ve ailenin yanına göndereyim" teklifinde bulundu.

Şeyma, ailesine dönmeyi tercih etti. O sırada Müslüman olan Şeyma'ya Peygamberimiz, Cir'ane'ye gidip beklemesini söyledi. Taif dönüşünde ise ona ve aile halkından hayatta kalanlara deve, keçi, koyun verdi.

Bir rivayete göre, Peygamberimiz Cir'ane'ye vardığı zaman süt babası, süt annesi ve süt kardeşiyle ayrı ayrı görüşüp hepsine ikramda bulundu.

Peygamberimiz Ebû Leheb'in azad ettiği cariyesi Süveybe'den de süt emmişti. Zaman zaman ona da yardımda bulunur, yiyecek ve giyecek gönderirdi. Öldüğü zaman akrabasından kimsenin kalıp kalmadığını sordu. Hiç kimsenin olmadığını söylediler.

Yakın akrabalarla ilişkiyi sürdürmek, onlara iyilik ve yardımda bulunmak, varsa ihtiyaçlarını karşılamak, görüp gözetmek, ziyaret etmek, zaman zaman hal ve hatırlarını sormak, mektup, telefon ve benzeri yollarla arayıp sormak hem îslâmî bir görev, hem de insanî bir görevdir. İnsanî bir görevdir; çünkü bir gün gelir aranmak, sorulmak istersiniz, ilgi alâka beklersiniz; ama böyle bir alışkanlığınız yoksa kimsenin aklına gelmezsiniz.

Akrabalarla ilişki kurmanın insan hayatına getirdiği güzellikleri Efendimiz şöyle ifade buyururlar:

"Akraba ve yakınlarınızı tanıyın. Çünkü sılâ-i rahim (yakınlarla olan ilişkiyi sürdürmek) yakınlar arasında sevgi

doğurur, rızkı çoğaltır ve ömrün uzamasına sebep olur.”

Yakınlarla ilgilenmek güzel bir ölçünün da habercisidir. Herkes en iyi, en hayırlı, en güzel, en faydalı insan olmak ister. İşte bunun işareti...

Adamın biri Peygamberimize geldi ve sordu:

“Yâ Resulallah, insanların en hayırlısı kimdir?”

“Rabbinden en çok korkan.

“Yakınlarına en çok ilgi gösteren.

“İyiliklere en çok teşvik eden, kötülüklerden en çok sakındırandır.”

Akrabaya iyilik yapmak aynı zamanda bir ibadet, Allah’ın razı olacağı bir kulluk görevi, aynı zamanda birinci derecede imanın bir alâmeti, mü’min olmanın bir gereğidir.

Peygamberimizin bu konudaki sözleri çok yerindedir:

“Kim Allah’a ve âhiret gününe iman etmişse sılâ-i rahim etsin (yakınları ile ilgilensin).”

Peygamber Efendimiz akrabalarla ilgilenmeyi çok tavsiye eder, bu konunun üzerinde çok dururdu. Sahabiler de Peygamberimizden aldıkları bu tavsiyeyi birer emir ve direktif olarak kabul ederler, bu konudaki ihmallerini telafi yoluna giderlerdi:

Abdullah bin Ebî Evfâ anlatıyor:

“Peygamber Efendimizin huzurunda idik. Şöyle buyurdular:

“Akrabaları ile alâkalarını kesenler, aramızda bulunmasınlar.”

“Bunun üzerine teyzesi ile aralarında ufak bir kırgınlık geçmiş olan bir genç aramızdan kalkarak doğru teyzesine gitti, onunla

görüŖüp barıştılar. Sonra tekrar meclisimize geldi.

“Peygamber Efendimiz tekrar şöyle buyurdu:

“Aralarında akrabası ile ilgisini kesen kimselerin bulunduğu topluma Allah’ın rahmeti inmez.”

Akrabanızla ilgi kurarsınız, gider gelirsiniz, ararsınız sorarsınız, iyilik ve ikramda bulunursunuz, ama bazılarından hiç karşılık görmezsiniz. Bir süre tek taraflı yürür ve sonunda usanır, siz de ilgiyi kesme yoluna gidersiniz. Bu doğru bir hareket mi? Cevabı Efendimizden alalım.

Bir zat gelir, Peygamberimize sorar:

“Yâ Resulallah, benim yakınlarım var. Ben onları ziyaret ederim, fakat onlar bana gelmez. Ben onlara iyilik ederim, onlar bana kötülük ederler. Ben onlara yumuşak davranırım, onlar bana kaba ve sert davranırlar.”

Peygamber Efendimiz şöyle buyurdular:

“Eğer dediğin gibi isen onlara kızgın kül yediriyor gibisin. Yani (senin yaptığın iyiliğe karşı) onların kötülüğü kendi aleyhlerinedir. Sen böyle davrandığın sürece Allah Teâlâ sana yardımcı olur ve seni onlardan korur.”

* * *

Peygamberimizin misafir sevgisi

PEYGAMBERİMİZİN misafiri hiç eksik olmazdı. Uzaktan yakından pekçok misafiri gelirdi. Bazı devlet ve kabilelerden özel ve resmi heyetler gelir, günlerce kalırlardı. Peygamberimiz bu misafirlerle bizzat ilgilenir, ağırlar, hizmetlerini görürdü.

Habeşistan'dan gelen heyete bizzat Peygamberimiz hizmet etti. Sahabiler, "Siz bırakın, yâ Resulallah, hizmeti biz görürüz" dediler.

Peygamberimiz, "Onlar daha önce bizim arkadaşlarımıza ikram etmişlerdir. Şimdi ben de bu hizmetlerinin karşılığını vermekten zevk duyuyorum" buyurdu.

Taif'ten gelen Sakif heyetini, mescitte misafir etti, ağırladı. Yine hizmetlerini kendisi gördü. Daha sonra onlar hep beraber Müslüman olarak yurtlarına döndüler.

Peygamberimizin kendi evi misafiri kabule müsait olmadığı zamanlar, Ensardan Remle ile Ümmü Şerik'in evi misafirhane vazifesini görüyordu. Bu kadınlar iyiliksever, cömert kimselerdi. Bazen gelen misafirler o kadar çok olurdu ki, hizmetlerini rahatça görmek için böyle misafir evlerine taksim edilirdi.

Peygamberimiz misafir konusunda din ayırımı yapmazdı. Herkese aynı yakınlık ve iyiliği yapar, aynı nezaket ve anlayışı gösterirdi. Ebû Basra Peygamberimizin bu tarafını şöyle anlatır:

“Ben Müslüman değildim. Resulullah’a misafir oldum. Geceleyin kalktım, bütün keçileri sağdım, sütlerini içtim. Böylece Resulullah’ı ve ailesini aç bıraktım. Fakat Resul-i Ekrem bana hiçbir şey demedi.”

Yine Ebû Hüreyre’nin anlattığına göre, bir gün Peygamberimize bir müşrik misafir oldu. Peygamberimiz süt ikram etti, içti. Bir daha ikram etti, onu da içti. Resulullah’ın bu ikramı karşısında duygulanan bu müşrik sabahleyin Müslüman oldu.

Fakat Peygamberimizin devamlı misafirleri, mescidin yan tarafında ikamet eden, evi barkı, çoluk çocuğu olmayan fakir Sahabilerin oluşturduğu Suffe Ashabı idi. Peygamberimiz onları kendi aile fertleri gibi görürdü. Onların eğitim ve öğretimlerini üzerine aldığı gibi, geçimlerini de kendisi karşıları.

Peygamberimizin ancak dört kişinin taşıyabileceği büyüklükte bir kazanı vardı. Öğle vakti olunca bu kazan getirilir, yemek yapılır, Suffe Ashabı onun etrafına dizilir, Peygamberimizle birlikte ondan yerlerdi. Bazen o kadar kalabalık olurdu ki, Peygamberimiz oturmaya yer bulamaz, çömelirdi.

Peygamberimiz bazen Suffe Ashabını kendi evinde de ağırlardı. Bunların sayıları, yüzle dört yüz arasında değişirdi.

Bir gün Suffede bulunan Sahabileri Hz. Âişe’nin evine götürdü. Hz. Âişe validemize evde ne varsa getirmesini söyledi. Yemek yenildikten sonra, varsa bir miktar daha getirmesini söyledi. Hurma ve süt geldi. Onları da yediler. Böylece Peygamberimiz onları bizzat evinde kendisi ağırladı.

Bazen Peygamberimize çok sayıda misafir gelirdi. Peygamberimiz evde ne var, ne yoksa misafirlere ikram eder, kendileri ve ev halkı geceyi aç olarak geçirirlerdi. Peygamberimiz geceleri uyanır, misafirlerin bir ihtiyacının bulunup bulunmadığını sorardı. Onları yolcu edinceye kadar her türlü ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırdı.

Bir gün Peygamberimize bir misafir geldi. Yorgun ve çok fakir olduğunu söyledi.

Peygamberimiz hanımlarının birisinin evine haber gönderdi. Hanımı;

“Yâ Resulallah, seni Hak Peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki, evde sudan başka bir şey yoktur” dedi.

Sonra başka bir hanımına gönderdi, ondan da aynı cevabı aldı. Neticede anlaşıldı ki, Peygamberimizin hanımlarının hiçbirisinin evinde yiyecek yoktur.

Sonra Peygamberimiz Sahabilere;

“Kim bu adamı bu akşam misafir ederse Allah ona rahmet etsin” buyurdu.

Bunun üzerine Ensardan bir zat kalktı. Kendisinin misafir edebileceğini söyledi ve aldı, evine götürdü. Hanımına:

“Evde yiyecek bir şey var mı?” diye sordu.

“Çocukların yiyeceğinden başka bir şey yoktur” cevabını aldı.

Hanımına, “Çocukları bir şeyle oyal. Yemek isteyecek olurlarsa uyut, misafirimiz yemek yiyeceği zaman kalk, lâmbayı söndür. Tâ ki kendisiyle birlikte yemek yediğimizi göstermiş olalım.”

Sofraya oturdular. Misafir yemeğini yedi. Kendileri de yer gibi yaptılar, fakat aç olarak gecelediler. Ev sahibi sabah olunca Peygamberimizin huzuruna geldi. Peygamberimiz kendisine şu müjdeyi verdi:

“Sizin yaptığınız bu güzel işten dolayı Allah her ikinizden de razı oldu.”

Dilimizde misafirperverlik kelimesi vardır. Misafiri sevmek, ağırlamak, yedirip içirmek, ihtiyaç ve istirahatını temin etmek hem sünnet, hem de millî bir gelenek halinde içimizde yaşamaktadır. Bunun kaynağı ise Peygamberimizin tavsiye ve teşvikleridir.

Misafiri sevmek, onu ağırlamak imanın bir görüntüsü ve alâmetidir. Bir insanda iman ne kadar güçlü ise misafire olan yakınlığı da o nispette artar.

Ebû Hüreyre’nin rivayetine göre Peygamberimiz şöyle buyurdular:

“Allah’a ve âhiret gününe iman eden misafirine ikram etsin.

“Allah’a ve âhiret gününe iman eden akrabasını görüp gözetsin.

“Allah’a ve âhiret gününe iman eden ya hayır söylesin yahut sussun.”

* * *

Peygamberimizin şakaları

PEYGAMBER EFENDİMİZ, Allah'ın elçisi olması dolayısıyla ciddi, vakarlı, ağırbaşlı, heybetli bir insandı. Bu hali zaten normaldi. Çünkü taşıdığı görev, üstlendiği vazife bunun gereği idi. Ancak her haliyle o da bir insandı. Hem de çok cana yakın...

Herkese samimi ve içten davranırdı. Zaman olur, şakalaşır, tatlı ve güzel bir hava oluşturunurdu. Çünkü başka türlü olsaydı, insanlar Peygamberimize yanaşamazlar, ona soru bile soramazlardı.

Zaten insan her zaman ciddi ve ağır meseleleri konuşamaz, bazen ortamın yumuşatılması, insanların rahatlatılması gerekir.

Herkes gibi Peygamberimiz de şaka yapar, lâtifeli konuşur, ama hiçbir zaman yalan söylemezdi. Çünkü şaka yollu da olsa, yalan yalandır.

Ebû Hüreyre'nin rivayetine göre Peygamberimiz şöyle buyurmuşlardır:

“Kul şaka ile de olsa yalanı, doğru bile olsa lüzumsuz tartışmayı bırakmadıkça tam inanmış bir mü'min olamaz.”

Peygamber Efendimiz bir yandan yeri geldikçe şaka yaparken, diğer yandan da Sahabilerin yersiz şaka yapmamaları konusunda uyarıda bulunurlardı.

“Arkadaşlarıyla ağız kavgası yapma, bir söz verip de tutmamazlık etme.”

Etrafindakiler sordular:

“Yâ Resulallah, siz de şaka yapıyorsunuz.”

Çelişkili gibi görünen bu durumu Peygamberimiz şöyle cevapladı:

“Evet, ben de şaka yaparım, fakat şaka yaparken bile sadece hakikati söylerim.”

Bunun yanında, Peygamberimiz insanlarla alay etmez, hafife almaz, dalga geçmez, küçük düşürmez, mahcup etmez, zor durumda bırakmaz, “işletme” gibi olumsuz tavırları hoş karşılamazdı.

Peygamberimizin yaptığı şakalar yerli yerinde ve mesaj doluydu. Lüzumsuz ve yersiz değildi. Daha çok gönül alıcı ve sevindirici şakalar yapardı. Çocuklarla, hanımlarıyla, yaşlı ve kimsesiz kişilerle şakalaşması bu türdendi.

Peygamberimiz çocukları çok severdi. Onlarla ilgilenir, sevindirirdi. Çocuklar Peygamberimizden hiç kaçmazlar, nerede görseler hemen yanına gelirler, çevresini sararlardı.

Enes bin Mâlik anlatıyor:

“Peygamber Efendimiz insanların en güzel ahlâklısı idi. Benim Ebû Umeyr adında küçük bir kardeşim vardı. Peygamber Efendimiz bizim eve gelerek onu gördüğünde,

“Ebû Umeyr’i üzgün görüyorum, sebebi nedir?”

“Babam, ‘Yâ Resulallah, oynadığı nugayr kuşu öldü’ dedi.

(Nugayr, serçeye benzeyen kırmızı gagalı bir kuştur.)

“Bundan sonra Peygamber Efendimiz, Ebû Umeyr’i ne zaman görse;

“Ebû Umeyr ne oldu senin nugayr?” diye takılırdı.”

Hazret-i Enes’in kendisi de Peygamberimizin hizmetine on yaşlarında iken girmişti. Bir defasında Efendimiz kendisine:

“Ey iki kulaklı adam” diye takılmıştı.

Peygamberimiz aile içinde mükemmel bir eş, şefkatli ve sevimli bir babaydı. Zaman zaman eşleriyle de şaka yapar, onlarla olan samimiyetini geliştirirdi.

Hazret-i Âişe genç ve zeki bir hanım olduğu için Peygamberimiz ona ayrı bir ilgi gösterirdi.

Hazret-i Âişe anlatıyor:

“Ben zayıf, ince belli genç bir hanımdım. Bir seferde Peygamberimizle birlikte bir yolculuğa çıktım. Peygamberimiz bir yerde Sahabilere:

“Siz ilerleyin” dedi. Onlar gidince ikimiz arkada yalnız başına kaldık. Bana:

“Gel seninle yarışalım” dedi ve koşmaya başladık. Ben kendisini geçtim.

“Aradan birkaç yıl geçmişti. Yine onunla birlikte bir yolculukta iken bir yerde Sahabilere:

“Siz ilerleyin” dedi ve ikimiz yalnız kaldık.

“Gel yarışalım” dedi. O zamanlar ben kilo almıştım. Önceki yarışmayı da unutmuştum. Koşmaya başladık. Fakat bu sefer de o beni geçti. Gülümseyerek:

“Bu defaki benim seni geişim, o gün beni geçişine bedel olsun’ buyurdu.”

Peygamber Efendimizin kendi aile içindeki bir ltifelerini de Numan bin Beşir rivayet ediyor:

“Bir gün Hazret-i Eb Bekir, Peygamber Efendimizin huzuruna girmek için izin istedi. Kızı ve Peygamberimizin hanımı Âişe’nin Efendimize bağırdığını işitti.

“Resulullah’a nasıl bağırırsın?” diye elini kaldırarak bir tokat atmaya davrandı. Fakat Peygamberimiz bırakmadı. Eb Bekir kızgın olarak ayrıldı, ıktı.

“Eb Bekir çıktıktan sonra Peygamber Efendimiz Âişe’ ye:

“Gördün mü, seni nasıl kurtardım adamın elinden...” dedi.

“Aradan birkaç gün geçtikten sonra Eb Bekir tekrar müsaade isteyerek Peygamberimizin huzuruna girdi. Bu sefer Efendimizle Âişe’yi barışmış görünce sevindi ve Peygamberimize dönerek şöyle dedi:

“Beni nasıl kavganıza kattıysanız, barışınıza da katar mısınız?”

“Peygamberimiz:

“Kattık, kattık’ buyurdu.”

Peygamberimizin aile içinde şöyle bir ltifesi de olmuştu:

Adamın biri Peygamberimizin amcasıoğlu Abdullah bin Abbas’a sordu:

“Peygamber Efendimiz şaka yapar mıydı?”

“Evet, yapardı.”

“şakalarından bir örnek verir misiniz?”

“Bir gün hanımına bol bir elbise giydirdikten sonra;

“Güle güle giy, Allah’a şükret ve gelinler gibi yerde sürü’ diye takıldı.”

Peygamberimiz kimsesiz, fakir, yoksul, herkesin yüz vermediği, ilgilenmediği insanlarla küçük şakalar yapar, kalplerini kazanırdı.

Enes bin Mâlik anlatıyor:

“Bir gün adamın biri Peygamber Efendimizin huzuruna geldi ve kendisinden bir binek hayvanı istedi.

“Peygamberimiz ona, ‘Peki, sana bir dişi deve yavrusu vereyim mi?’ diye takıldı.

“Adamcağız, ‘Yâ Resulallah, ben sizden bir binek istiyorum, dişi deve yavrusunu ne yapayım?’”

“Peygamber Efendimiz gülerek:

“Bütün develer dişi deve yavrusu değil midir?’ buyurdu.”

Peygamberimizin dadısı ve Zeyd bin Hârise’nin hanımı Ümmü Eymen, bir gün Peygamber Efendimize gelir ve onu evine davet eder:

“Yâ Resulallah, beyim sizi davet ediyor.”

“O da kim, hani şu gözlerinde beyazlık olan adam mı?”

“Beyimin gözlerinde beyazlık yok yâ Resulallah!”

“Evet, gözlerinde beyazlık var.”

“Vallahi yok yâ Resulallah.”

“Hiçbir insan yoktur ki, gözlerinde beyazlık bulunmasın.”

Peygamberimizin buna benzer bir lâtifelerini Hasan-ı Basrî Hazretleri rivayet ediyor:

Bir gün yaşlı bir kadın Peygamberimize gelerek:

“Yâ Resulallah! Cennete girmem için bana dua eder misiniz?” dedi.

Peygamber Efendimiz:

“Yaşlı kadınlar Cennete giremez” diye ona takıldı.

Bunun üzerine kadın ağlayarak oradan ayrıldı.

Peygamber Efendimiz, Sahabilere:

“Gidin ona söyleyin, ‘Sen Cennete yaşlı olarak giremezsin.’ Cenab-ı Hak, ‘Biz onları yepyeni bir yaratılışla yarattık da, eşlerine sevgi ile düşkün hep aynı yaşta genç kızlar yaptık’ buyurmuyor mu?” (Vâkıa Sûresi, 36)

Peygamberimizin bir başka lâtifesi de Enes bin Mâlik’ten dinleyelim:

“Çöl halkından Zahir adında bir adam vardı. Zahir Peygamberimize her gelişinde kendi yetiştirdiği ürünlerden hediyeler getirirdi. Şehirden çöle döneceği zaman da, Peygamber Efendimiz ihtiyacı olan şeylerle onun heybesini doldururdu. Gelen hediyelere bu şekilde karşılık verdikten sonra da şöyle buyururdu:

“Zahir bizim çölümüz, biz de onun şehriyiz.”

“Peygamberimiz Zahir’i çok severdi. Halbuki Zahir hiç de güzel değildi. Fizikî olarak son derece çirkin bir adamdı.

“Bir gün pazarda çölden getirdiği malları satmaya çalıştığı bir sırada Peygamber Efendimiz gitti, sessizce yaklaştı, Zahir’i arkasından kucakladı ve elleriyle gözlerini kapadı.

“Zahir tutanın kim olduğunu göremiyordu. ‘Tutan kimse bıraksın’ diye çabalamaya başladı. Bu arada göz ucuyla

arkasından tutanın Efendimiz olduğunu anlayınca sırtını Peygamberimizin göğsüne iyice dayamaya başladı.

“Zahir’in bu neşeli hareketinden hoşlanan Peygamber Efendimiz yüksek sesle:

“Bu köleyi satıyorum, var mı alan?” diye seslenmeye başladı.

“Zahir boynu bükük, mahzun bir halde:

“Yâ Resulallah, benim gibi değersiz bir köleye vallahi kuruş veren olmaz’ deyince Peygamber Efendimiz:

“Hayır, yâ Zâhir, sen Allah katında hiç de değersiz değilsin’ buyurdu.”

* * *

Avf bin Mâlik anlatıyor:

“Tebuk savaşında Peygamberimizin huzuruna gittim. Deriden yapılmış bir çadırın yanındaydı. Kapıdan selâm verdim. Selâmımı aldı ve bana:

“Buyur, gir’ dedi.

“Bütün vücudumla mı gireyim?” dedim.

“Bütününle gir’ dedi ve girdim.

“Çadır küçük olduğu için Avf şakayla, ‘Bütün vücudumla mı gireyim?’ demişti.”

Böylece Peygamberimiz şakaya şakayla karşılık vermişti.

Bütün Sahabilerin şahit olduğu bir lâtifeye de yer verelim:

Sahabilerin içinde Nuayman adında çok şakacı birisi vardı. Yaptığı şakalar bazen aşırıya kaçardı. Fakat yine de

Peygamberimiz onu anlayışla karşıladı.

Bir gün çölde yaşayan bedevi Araplardan birisi Peygamberimizi ziyarete gelmişti. Devesini Mescidin avlusuna bağlayıp içeri girmişti.

Sahabilerden birisi deveyi görünce Nuayman'a:

“Şu deveyi kessen de etini yesek, eti çok özledik. Nasıl olsa Peygamberimiz devenin parasını ödeyecektir.”

Nuayman da itiraz etmedi ve deveyi yere yatırdı, kesti ve başladı yüzmeye.

Devenin sahibi Peygamberimizin huzurundan çıkınca bir de ne görsün, devesinin derisi yüzülüyor.

“Eyvah! Devemi kesmişler” diye feryada başladı.

Peygamber Efendimiz dışarı çıktı:

“Bunu kim yaptı?” diye sordu.

“Nuayman yaptı” dediler.

Nuayman kaçmıştı. Peygamber Efendimiz Nuayman'ın peşine düştü, aramaya koyuldu.

Sonunda Duabaa adında bir kadının evinin bahçesinde buldu. Nuayman evin avlusundaki çukura girmiş, üzerini de hurma ağacı yaprağı ile örtmüştü.

Peygamberimiz eve girince birisi bir taraftan yüksek sesle:

“Biz onu görmedik” diyor, bir taraftan da parmağıyla Nuayman'ın saklandığı çukura işaret ediyordu.

Peygamberimiz gitti, onu çukurdan çıkardı. Nuayman'ın yüzü gözü toz toprak içinde kalmıştı. Peygamberimiz sordu:

“Niçin böyle yaptın?”

Nuayman:

“Yâ Resulallah, size burada olduğumu söyleyenler yaptırdılar bana...”

Peygamber Efendimiz bir yandan Nuayman’ın yüzünü gözünü siliyor, diğer yandan da gülüyordu.

Peygamberimiz daha sonra deve sahibine devesinin parasını ödedi ve işi tatlıya bağladı.

* * *

Peygamberimizin iltifatları

PEYGAMBER EFENDİMİZ sık sık insanların gönlünü alır, onlara iltifat ederdi. Özellikle kabiliyetli, fedakâr, akıllı ve İslâmî hizmetlerde gayretli olan sahabîlere yaptığı değişik iltifat dolu sözlerle onları sevindirirdi. Onlar da bu iltifat sonucu çocuk gibi sevinir ve âdeta bayram ederlerdi.

Hazret-i Ali Efendimiz anlatıyor:

“Bir gün ben, Cafer ve Zeyd Peygamber Efendimizin huzuruna gittiğimizde Zeyd’e:

“Sen bizim kardeşimiz, dostumuz ve arkadaşımızsın’ buyurdu.

“Zeyd sevincinden yerinden sıçrayarak oynaya oynaya gitti.

“Kardeşim Cafer’e de:

“Sen hem huy, hem vücut yapısı bakımından bana benziyorsun’ buyurdu.

“Cafer de sevincinden Zeyd gibi sıçrayıp oynaya oynaya gitti.

“Ondan sonra Peygamber Efendimiz bana da:

“Sen bendensin, ben de sendenim’ buyurdu.

“Ben de Zeyd’in arkasından sıçrayıp oynaya oynaya çıktım.”

Peygamberimiz değişik biçimlerde Sahabilerine iltifatlar yapardı. Onlara yakınlık gösterir, gönüllerini hoş eder, sevindirirdi. Bazen olur, kalkar bizzat evlerine gider, evlerini

şerefleendirirdi. Sahabiler için dünyada bundan daha büyük bir mutluluk olmazdı.

Câbir bin Abdullah diyor ki:

“Peygamber Efendimiz ne bir katıra ve ne de bir at ve benzeri bir hayvana binmeksizin yaya olarak sadece hal ve hatırımlı sormak üzere tâ evime kadar gelmişlerdir.”

Peygamberimizin iltifatı insanların hayatları boyu unutmadıkları, unutamayacakları, akıllarından çıkarmaları mümkün olmayan bir ikramdı. Büyüklere ayrı, küçüklere ayrı, yetimlere ayrı, yakınlarına ayrı; hasılı herkese konumuna, durumuna, kişiliğine göre iltifatlarda bulunurdu. İleri yaşlarda olmasına rağmen çocukluk yıllarındaki bir peygamber iltifatını bakınız, Yusuf bin Abdullah nasıl anlatıyor?

“Peygamber Efendimiz bana ‘Yusuf’ adını verdi ve beni kucağına alıp mübarek eliyle başımı okşadı.”

Peygamberimiz özellikle kabile reislerine, bir kavmin büyüğüne, sözü sohbeti yerinde, ağırlığı ve etkisi olan şahsiyetlere ayrı bir değer verir, onun İslâma bağlanması için en tatlı ilgiyi ve alâkayı eksik etmezdi.

Münzir, Bahreyn’de yaşayan bir kabilenin reisiydi. Kabileden yirmi kişi ile birlikte Medine’ye Peygamberimizi ziyarete geldiler. Peygamberimiz onları Mescid-i Nebevîde kabul etti. Çok yakınlık gösterdi. Onlara İslâmı anlattı ve hepsi de Müslüman oldu. Münzir, Peygamberimize bir hayli sorular sordu. Hepsinin de cevabını aldı. Memnun oldu. Peygamberimiz Münzir’i çok sevmişti. Kendisine şöyle iltifat etti:

“Gerçekten sende iki huy vardır ki, Allah onları sever.”

“Yâ Resulallah, bunlar nelerdir?”

“Bunlar yumuşak huyluluk, hoşgörölü olman ve hayâdır.”

“Bunlar benim yaratılışımda mı var, yoksa yeni mi oldu?”

“Hayır, senin yaratılışında var.”

“Beni bu iki huy üzere yaratıp da onları seven Allah’a hamdolsun.”

Münzir çok sevinmişti. Peygamberimizin yakın iltifatına ve övgüsüne ermişti. Kendisini Allah’ın sevdiğini Peygamberimiz şahitlik ediyor ve bu güzel müjdeyi veriyordu. Bundan sonra Münzir İslâma çok hizmet etti.

* * *

Düşmanlarının Peygamberimizin ahlâkını itirafları

PEYGAMBERİMİZİN doğruluğunu, verdiği sözde duruşunu, yanına bırakılan emanetlere riayet edişini, üstün meziyetlerle süslü bulunuşunu, canına kastedecek kadar ileri giden azılı düşmanları bile itiraf etmişler, ona bir leke sürememişlerdir.

Bir gün Ebû Cehil, Peygamberimize, “Ya Muhammed, biz seni yalanlamıyoruz, fakat senin getirdiklerini yalanlıyoruz” demişti.

Yine müşriklerin ileri gelenlerinden Ahnes bin Şerik, Bedir yolunda kimsenin olmadığı bir sırada Ebû Cehil’e yaklaşıarak:

“Ey Ebû’l-Hakem, burada senden ve benden başka konuşmalarımızı işitecek kimse yok. Muhammed hakkında kanaatini söyler misin? O doğru sözlü müdür; yoksa yalancı mıdır?” diye sordu.

Ebû Cehil yemin ederek, “Vallahi, Muhammed muhakkak doğru sözlüdür. Hiçbir zaman yalan söylememiştir” demekten kendisini alamamıştır.

Peygamberimize zaman zaman diliyle eziyet eden ve hakarete bulunanlardan Nadr bin Haris, bir seferinde müşriklerin ileri gelenlerini toplamış, onlara şöyle seslenmişti:

“Ey Kureyş, başımıza gelen felaketi hâlâ uzaklaştıramadınız. Muhammed gözlerinizin önünde büyüdü. Hepinizin en doğrusu,

en iyi huylusu ve güvenilir kişisiydi. Şimdi saçları kırıştığı zaman size yeni bir şey getirdiği için, siz ona sihirbaz, şair, deli, büyülenmiş demeye başladınız. Halbuki Muhammed ne şair, ne sihirbaz, ne delidir, ne de büyülenmiştir.”

Buna benzer itiraflar Batılılar tarafından da dile getirilmiştir. Onlar her ne kadar Peygamberimize inanmıyor, İslâmiyeti kabul etmiyorlarsa da, onu methetmekten, üstün vasıflarını açıklamaktan geri kalmıyorlar.

Meselâ, *Mahomed Und Sien Werk* isimli eserinde Daumer şöyle der:

“Muhammed’in şahsında birçok asil ve büyük meziyetler toplanmıştı. İlahî ışıkla aydınlanan ve bükülmez bir irade sahibi olduğu gibi, merhamet ve rikkatle dolu, şecaat sahibi olan bu Zât, başarılması son derece güç bir vazifeyi ve ona bağlı olan müthiş bir mücadeleyi göze almış ve gayesine ulaşıncaya kadar, yani bütün Arabistan halkı imana gelinceye kadar, bir an olsun dinlenmemişti. Hayatında Sahabileri için bir örnek olduğu gibi, vefatından sonra da öylece kalmıştır.”

Meşhur Fransız tarihçisi ve şairi Lamartine ise, *L’Histoire da la Turquie* isimli tarih kitabında şu şekilde bir tespitte bulunmaktadır:

“Yaşayışı, düşünceleri, bölgenin batıl inançlarıyla kahramanca mücadele edişi, putperestliğe hücumu, Mekke’de yaşadığı süre içinde müşriklerin her türlü eziyetine sabrediş ve nihayet onun durmadan insanları ikaz edişi, iman; zaferler kazandığı halde insan üstündeki talihsizliklerle karşılaşış, zafer anında her

ihtirası yenişi, devlet kurmayı asla düşünmeyerek hedefe varmak ve bir tek düşünceyi gerçekleştirmek için uğraşması, sonsuz dua ve niyazları, vefatı ve vefatından sonraki zaferi, samimi ve kuvvetli bir iman sahibi olduğunu gösterir.

“Muhammed (a.s.m) budur. İnsanın büyüklüğü hangi ölçü ile ölçülürse ölçülsün, acaba ondan daha büyük bir insan bulunur mu?”

* * *

Kaynaklar

Abdurrahman Azzam. *Büyükler Büyüğü Resul-i Ekrem'in Örnek Ahlâkı*. Müt. Hayreddin Karaman, İstanbul: 1964.

Ahmed bin Hanbel. *Müsned*, Beyrut: 1978.

Canan, Prof. Dr. İbrahim. *Hadis Ansiklopedisi Kütüb-i Sitte*. İstanbul: Feza Gazetecilik A.Ş., 1997.

Canan, Prof. Dr. İbrahim. *Hizmet Peygamberin Sünnetinde Terbiye*. Ankara: Gaye Matbaacılık, 1980.

Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları. *Seçme Hadisler*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1966.

Ebû Naim, *Hilyetü'l-Evliyâ*. Beyrut: Dâru'l-Kitabu'l-Arabi, 1387.

İbni Abdi'l-Ber. *İstiâb*. Beyrut: İhyâu't-Turâsu'l-Arabî.

İbni Esir. *Üsdü'l-Gâbe*. Beyrut: Mektebetü'l-İslâmiyye, 1280.

İbni Hacer. *İsâbe*. Beyrut: İhyau't-Turâsu'l-Arabi, 1328.

İmam Hafız el-Münzirî. *et-Tergib ve't-Terhib*. (Hadislerle İslâm) Müt: Büyükçınar, A. Muhtar v.d. İstanbul: Huzur Yayınevi, 1998.

İbni Hişam. *Siyretü'n-Nebî*. Beyrut: İhyâu't-Turâsu'l-Arabî, 1391.

İbni Sa'd. *Tabakâtu'l-Kubrâ*. Beyrut: Dâru'l-Beyrut, 1398.

İbni Mâce, Ebu Abdillâh Muhammed bin Yezid el-Kazvinî, *Sünen*. Beyrut: 1975.

İmam Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed bin İsmail el-Buhârî. *el-Câmiu's-Sahih*. Beyrut. Dâru'l-Ma'rife.

İmam Bedruddin Ebi Muhammed Mahmud bin Ahmed el-Aynî. *Umdetu'l-kârî*. Beyrut: Dâru İhyâu't-Turâsu'l-Arabî.

İmam Tirmizî, Ebî İsâ Muhammed bin İsâ. *Şemâil-i Şerif*. Müt. Husameddin en-Nakşibendi, İstanbul: Âmire Matbaası, 1313.

İmam Kastalânî. *Mevâhib-i Ledunniye*. Müt: Şâir-i Meşhur Abdülbâkî. İstanbul: Âmire Matbaası, 1313.

İmam Gazâli. *İhyâ-u Ulûmiddîn*. Dâru'l-İhyau'l-Kutubi'l-Marife.

Mevlânâ Şibli. *Asr-ı saadet*. Müt. Ömer Rıza Doğrul. İstanbul: Eskişehir Kütüphanesi:1974

Kâdî İyaz. *eş-Şifâ bi-Ta'rif-i Hukukî'l-Mustafa*. Dımışk: Mektebetu'l-Fârukî.

M. Yusuf Kandehevî. *Hayatu's-Sahabe*. Halep: Dârü'lva'y. 1399-1979.

Ebû Dâvud, Süleyman İbni Eş'as es-Sicistânî. *Sünen*. Dâru İhyâu's-Sünneti'n-Nebeviyye.

İmam Nesâi, Ebû Abdurrahman Ahmed bin Şuayb en-Nesei. *Sünen*. Beyrut: İhyâu't-Turâsu'l-Arabî

Nursî, Bediüzzaman Said. *Sözler*. İstanbul: Sözler Yayınevi, 1977.

Nursî, Bediüzzaman Said. *Lem'alar*. İstanbul: Sözler Yayınevi, 1976.

Köksal, M. Asım. *H. Muhammed (a.s.m) ve İslâmiyet*. İstanbul: Misvak Neşriyat ve Dağıtım İşletmesi, 1980.

Yardım, Prof. Dr. Ali. *Peygamberimizin Şemâli*. İstanbul: Damla Yayınevi, 1998.

* * *